

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
พฤษภาคม 2558

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้
พฤษภาคม 2558

นิปัทม์ ทิพยกมลพันธ์. (2558). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการเรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ม. (วิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินญา นิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร. สุณีย์ เหมะประสิทธิ์, อาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วย การเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัด การเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” และเทียบกับ เกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) และ 4) เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่ จำนวน 37 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) แบบแผนการวิจัยเป็น แบบ One - Group Pretest- Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยการทดสอบค่าสถิติ t-test for dependent samples และ t-test for one group

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามี คุณภาพผ่านตามเกณฑ์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

DEVELOPMENT OF AN INTEGRATED HISTORY UNIT ON “PHRAE FREE THAI MOVEMENT”
FOR THE TWELFTH GRADE STUDENTS IN PHIRIYALAI SCHOOL PHRAE

AN ABSTRACT
BY
NIPAT TIPPAYAKAMONPAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Educational Science and Learning Management
at Srinakharinwirot University

November 2015

Nipat Tippayakamonpan. (2015). *Development of an Integrated History Unit on "Phrae Free Thai Movement" for the Twelfth Grade Students in Phiriyalai School Phrae*. M. Ed. (Educational Science and Learning Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc. Prof. Dr. Sunee Haemaprasith, Dr. Kasinee Karunasawat.

This study aimed 1) to develop an integrated history unit on "Phrae Free Thai Movement" for twelfth grade students in Phiriyalai School Phrae 2) to compare students' pretest and posttest scores of an integrated history unit on "Phrae Free Thai Movement", and to compare learning achievement with the criteria (70 percentages), 3) to compare students' pretest and posttest scores of critical thinking ability through an integrated history unit on "Phrae Free Thai Movement", and also to compare critical thinking ability with the criteria (60 percentages), and 4) to compare students' pretest and posttest scores of attitude toward history learning through an integrated history unit on "Phrae Free Thai Movement". The sample consisted of 37 twelfth grade students in the first semester of the 2014 academic year at Phiriyalai School Phrae. The sample was selected by purposive selection. One group pretest-posttest design was used in the study. The data were statistically analyzed by t-test for dependent samples and t-test for one group.

The results of the study revealed that;

1. The results of an integrated history unit by experts show that the unit passed the criteria.
2. The students' post-learning achievements was higher than the pre-learning and passed level of the criteria (70 percentages) at the .01 level of significance.
3. The students' post-learning critical thinking ability was higher than the pre-learning and passed level of the criteria (60 percentages) at the .01 level of significance.
4. The students' post-learning attitude in leaning history was higher than the pre-learning at the .01 level of significance.

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

ของ

นิพัทธ์ ทิพยกุลพันธ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร.ดุษฎี โยเหลา)

วันที่ เดือน พ.ศ. 2558

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ที่ปรึกษาหลัก ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์)

(อาจารย์ ดร. กิตติศักดิ์ ลักษณะนา)

..... ที่ปรึกษาร่วม กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เกศินี คุรุณาสวัสดิ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. เกศินี คุรุณาสวัสดิ์)

..... กรรมการ

(อาจารย์ ดร. วิไลลักษณ์ ลังกา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความรู้และความอนุเคราะห์อย่างสูงจาก รองศาสตราจารย์ ดร.สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำ ตลอดจนการตรวจสอบ และแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ของปริญญานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยระลึกถึง อาจารย์ ดร. ณัฏฐิกา ไตจินดา ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ที่ ปรึกษาปริญญานิพนธ์ที่ให้ความรู้ และอุทิศตนเพื่อดูแลเอาใจใส่ด้วยจิตใจที่เมตตา รักและหวังดีต่อ ผู้วิจัยเสมอ แม้ว่าปัจจุบันอาจารย์จะลี้ภัยจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เช่นเดิม แต่อาจารย์ยังคง สถิตอยู่ในใจ เพราะอาจารย์คือแรงใจและพลังผลักดันสำคัญที่ทำให้ผู้วิจัยประสบผลสำเร็จในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลับพลึง คงชนะ อาจารย์ ดร.พรพิมล ประสงค์พร ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กัลยาณี กุลชัย อาจารย์มารศรี เชื้ออรุณ และอาจารย์กิตติศักดิ์ แสนคำ ที่กรุณารับ เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งคณะกรรมการสอบปากเปล่า ทุกท่านที่กรุณาให้คำแนะนำอันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ อาจารย์ ดร.วันเพ็ญ ประทุมทอง อาจารย์ ดร. วรวิมล สุภาพ และคณาจารย์สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการ จัดการเรียนรู้ทุกท่านที่ให้ความรู้ และคำแนะนำกับผู้วิจัย นอกจากนี้ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ และคณะครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมทุก คน ที่กรุณาอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย และขอขอบคุณนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ที่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูลวิจัยเป็นอย่างดี

ขอบคุณน้องปิยพงษ์ พรหมนนท์ และน้องจารีพร ผลมูล ที่ได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด และปรึกษาหารือร่วมกันเสมอมา ตลอดจนเพื่อน ๆ สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการ จัดการเรียนรู้ แขนงวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา (รุ่นที่ 1) ทุกคน

สุดท้ายนี้ขอกราบขอบพระคุณบิดา มารดา และครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจผู้วิจัยเสมอมา ผลอันเลิศและประโยชน์สูงสุดจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัย ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และครู ที่วางรากฐานและประสิทธิ์ประสาทวิชาให้ผู้วิจัย มาถึงทุกวันนี้ รวมทั้งขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของอาจารย์ ดร.ณัฏฐิกา ไตจินดา ที่กำลังลี้ภัย ให้กลับมามีสุขภาพที่สมบูรณ์ และแข็งแรง

นิพัทธ์ ทิพยมงคลพันธ์

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	11
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	13
ความสำคัญและความหมายของการบูรณาการ.....	13
ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ.....	14
ประเภทและรูปแบบของการบูรณาการ.....	15
แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	20
แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	23
แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	27
ลักษณะและหลักการสำคัญของการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	29
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานเสรีไทยแพรว์ สาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพรว์.....	32
ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีไทยแพรว์.....	32
สาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา ประวัติศาสตร์เสรีไทยแพรว์	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
เอกสารที่เกี่ยวข้องการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	49
ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	49
องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	49
ลักษณะของการวัดผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	50
คุณสมบัติที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	52
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	54
ความหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	54
แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	56
กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	59
ลักษณะของผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	62
การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	65
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	67
ความหมายของทัศนคติ.....	67
การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ.....	67
องค์ประกอบของทัศนคติ.....	69
วิธีการวัดทัศนคติ.....	70
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	72
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ.....	75
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ.....	78
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
ระยะที่ 1 การเตรียมการ.....	81
ระยะที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	84
ระยะที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	101
สรุปผลการวิจัย	101
อภิปรายผลการวิจัย	102
ข้อเสนอแนะ.....	107
บรรณานุกรม.....	109
ภาคผนวก.....	118
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	119
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	121
ภาคผนวก ค ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ.....	152
ภาคผนวก ง ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ.....	157
ภาคผนวก จ คะแนนการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง.....	161
ภาคผนวก ฉ ภาพกิจกรรมและตัวอย่างผลงานนักเรียน.....	166
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	170

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของรูปแบบการบูรณาการ 4 รูปแบบ	17
2 แสดงกรอบหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐาน การเรียนรู้ สาระที่ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	38
3 โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 6.....	42
4 แสดงหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์.....	44
5 สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6.....	45
6 เนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง เสรีไทยแพร่.....	85
7 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง.....	91
8 แบบแผนการวิจัยแบบ One - group Pretest- Posttest Design.....	92
9 ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่”.....	95
10 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รายด้านและในภาพรวม) ก่อนและหลัง การจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่”	96
11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” เทียบกับเกณฑ์ที่ กำหนด (ร้อยละ70).....	97
12 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (รายด้านและใน ภาพรวม) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระ ประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่”.....	98

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60).....	99
14 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (รายด้านและในภาพรวม) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์”	100
15 ตัวอย่างแสดงผลการประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1.1.....	153
16 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน จำนวน 80 ข้อ.....	154
17 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ท่าน จำนวน 80 ข้อ.....	155
18 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน จำนวน 48 ข้อ.....	156
19 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ.....	158
20 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ.....	159
21 อำนาจจำแนกรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่น (α -coefficient) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์.....	160
22 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	162

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
23 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6.....	163
24 คะแนนเฉลี่ยแบบสอบถามก่อนและหลังเรียนทัศนคติต่อการเรียนวิชา ประวัติศาสตร์ (รายข้อ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.....	164

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	10
2 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ.....	21
3 องค์ประกอบความคิดอย่างมีวิจารณญาณของ วัดสันและเกลเซอร์.....	58
4 การคิดอย่างมีวิจารณญาณ สู่การแก้ปัญหา.....	61
5 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์.....	63
6 แผนผังหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร...”	122
7 แผนผังหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สันติภาพของโลกสู่เอกราชของชาติ.....	123

บทนำ

บทที่ 1

ภูมิหลัง

ประวัติศาสตร์เป็นศาสตร์ที่มีคุณค่าเป็นพื้นฐานความรู้ของศาสตร์แขนงอื่น ส่งเสริมให้นักเรียนตระหนักถึงคุณค่าของความเป็นไทย ความภาคภูมิใจประวัติศาสตร์ของชาติ รวมทั้งพัฒนากระบวนการคิดให้เข้าใจถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต นักเรียนจึงสามารถนำองค์ความรู้ที่นั่นแก้ไขปัญหาและปรับใช้ในชีวิต ดังที่ โอไบดาต และคนอื่นๆ (Obeidat; et al. 2011: 120) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ได้จัดบันทึกเรื่องราว ปัญหา และประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ในอดีตเสมือนบทเรียนชีวิต ส่งผลให้คนในยุคปัจจุบันได้ศึกษาการแก้ไขปัญหาหรือเป็นแนวทางการดำเนินชีวิตในปัจจุบัน และก้าวสู่นาคตให้ดีกว่าอดีตที่ผ่านมา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 โดยเฉพาะมาตรา 23 และ 27(2) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 10; 15) ได้ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเน้นทั้งความรู้ คุณธรรม และกระบวนการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการตามความเหมาะสม รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในความเป็นมาของสังคมไทย เช่นเดียวกันกับการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2554: 4-7; 21; 79) ระบุว่าให้โรงเรียนทุกแห่งทำการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์อย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง อีกทั้งให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนและสังคมในลักษณะการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม กล่าวคือ ครูสามารถเชื่อมโยงเรื่องราวทางประวัติศาสตร์สู่การจัดการเรียนรู้ที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายจากแหล่งเรียนรู้ทั้งโบราณสถานและโบราณวัตถุในท้องถิ่นของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนศึกษาจากผู้รู้ รู้จักสังเกต และสืบค้นข้อมูลทางประวัติศาสตร์ด้วยตนเอง ทั้งนี้ อรรถพล อนันตวรสกุล (2554. ออนไลน์) เสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงการเปลี่ยนแปลงทั้งในและนอกชั้นเรียนตามลักษณะโลกแห่งความเป็นจริง (Real World-based Learning) ได้แก่ การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น (Local History Learning) สอดคล้องกับ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2552: 1) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้สามารถใช้การสอนแบบสอดแทรก (Infusion) เชื่อมโยงเข้ากับวิชาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกันหลอมรวมขึ้นเป็นเนื้อหาวิชาใหม่ในลักษณะหน่วยบูรณาการ ทั้งนี้ความรู้ที่ได้บูรณาการนั้นไม่ได้หมายถึงเน้นเฉพาะทักษะเท่านั้น แต่ทว่าทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายและได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของตนเอง

จากนโยบายและแนวคิดการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ดังกล่าว มุ่งให้สถานศึกษามีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตร/หน่วยการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ทำให้หน่วยงานทางการศึกษา โดยเฉพาะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสนใจปรับปรุง แก้ไข และจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น สาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ดังที่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. 2558: 1) กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในลักษณะการบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้กับองค์ความรู้ในท้องถิ่น เป็นการจัดการเรียนรู้อย่างครอบคลุมเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ทั้งนี้โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ (พิริยาลัยจังหวัดแพร่. 2558: 25-26) ได้ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระที่ 4 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 เพื่อนำเนื้อหานั้นไปสอดแทรกในการจัดการเรียนรู้กับบางตัวชี้วัดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และในหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ (พิริยาลัยจังหวัดแพร่. 2556: 1-80) ซึ่งหลักสูตรดังกล่าวจะปรากฏชัดเจนในการจัดการเรียนรู้รายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่น ปลูกฝังให้มีความภาคภูมิใจและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นตนเองอย่างเต็มที่

อย่างไรก็ตามจากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-net) ของสาระประวัติศาสตร์ โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ปีการศึกษา 2555 พบว่า ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบอยู่ระหว่าง 30.78/100 คะแนน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. 2556: ออนไลน์) ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 50 แสดงให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ของโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ยังขาดคุณภาพและต้องได้รับการพัฒนา นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ (วิชัย วงษ์ใหญ่. 2543: 2; วินัย พงศ์ศรีเพียร. 2551: 4; กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 5) พบว่า การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์เน้นครูเป็นศูนย์กลางถ่ายทอดความรู้เฉพาะเนื้อหาที่รัฐกำหนดมากกว่าการบูรณาการความรู้ในท้องถิ่น เป็นผลทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบแยกส่วน ไม่สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ รวมทั้งขาดการส่งเสริมทักษะการสืบค้นข้อมูล วิพากษ์ข้อมูลจากหลักฐานประวัติศาสตร์ต่างๆ โดยใช้กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อสร้างสรรค์องค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเองตามนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ดังนั้นกระบวนการเรียนรู้จึงไม่เต็มตามศักยภาพ ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริงภายใต้บริบทของชุมชน นำไปสู่ทัศนคติด้านลบต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน

การพัฒนาหลักสูตรและหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ของครุมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาอย่างครบถ้วนสมบูรณ์ ดังที่ วินัย พงศ์ศรีเพียร (2551: 29) กล่าวว่า การบูรณาการทำให้นักเรียนได้รับความรู้ที่มีลักษณะเชื่อมโยงเป็นองค์ความรู้ (Holistic) อีกทั้งบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรการศึกษาที่ต้องการเน้นคุณค่าด้านเจตคติ ค่านิยมรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และรักความเป็นไทยให้แก่นักเรียน จึงเป็นที่กระจ่างชัดว่าการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์อย่างถูกวิธีสามารถตอบสนองข้อเรียกร้องของสังคมที่ต้องการให้เด็กคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมถึงปลูกฝังคุณธรรม ทั้งนี้เนื่องจากสาระประวัติศาสตร์ส่งเสริมให้นักเรียนมีวิจารณญาณอันดี สอดคล้องกับ วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช) (2555: 45) ได้กล่าวว่า ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) เป็นทักษะสำคัญหรือเป็นทักษะที่เป็นแกนหลักในวิชาสังคมศึกษา ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากต่อการเรียนรู้ข้อดีเพื่อใช้ชีวิตปัจจุบันไม่ซ้ารอยนำไปสู่นาคตที่มั่นคงยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท วราศิริ (2548: 121-122) ได้พัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติ ความพึงพอใจของนักศึกษาสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ ธนวรรณ อิศโร (2554: 122-125) ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 7 ชั้น (7E) ผลวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ หลังเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเหตุนี้การจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์จึงเป็นภารกิจอันยิ่งใหญ่ของครูที่จะต้องตั้งใจและพากเพียรในการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้น่าสนใจและสร้างทัศนคติทางบวกให้นักเรียนเห็นความสำคัญของประวัติศาสตร์ ดังที่ นิคเกอร์สัน (Nickerson. 1987: 31) กล่าวว่า การคิดที่ดีจำเป็นต้องมีสำหรับพลเมืองที่ดี นักเรียนในฐานะสมาชิกในสังคมหากรู้จักใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างถูกต้องและเหมาะสมย่อมสร้างคุณค่าให้กับชีวิตเป็นพลังช่วยให้ประเทศเจริญก้าวหน้าอย่างสมดุลและยั่งยืนได้อย่างดี

จากประเด็นที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์จะพัฒนาการหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์ในรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติมสอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ โดยมุ่งหวังให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยความหมาย เชื่อมโยงความรู้และใช้ทักษะทางประวัติศาสตร์สร้างองค์ความรู้ที่มีคุณค่าผ่านการคิด วิพากษ์ข้อมูลอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งได้รับประสบการณ์ตรงจากการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ เพราะเยาวชนคนแพร่ควรภาคภูมิใจที่มีบรรพบุรุษซึ่งเป็นต้นแบบของความดี และสร้างคุณูปการ

ให้กับประเทศชาติเรื่องราวนี้ยังไม่ได้รับการเปิดเผยเท่าที่ควร จึงทำให้นักเรียนยังขาดความรู้ในท้องถิ่น ดังที่ เสรี ชุมภูมิ่ง และคนอื่น (2552: 3) ได้กล่าวถึงคุณประโยชน์ คุณงามความดี อุทิศการณความรักชาติ และความเสียสละของบรรพบุรุษชาวแพร์ ที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยในกรุงเทพฯและสหรัฐอเมริกาในปฏิบัติการกู้ชาติเพื่อคืนเอกราชให้ชาติไทย ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488) นั้น ควรได้รับการยกย่องและจารึกไว้ในจิตใจของเยาวชนแพร์ให้ช่วยกันสืบทอดเรื่องราวเสรีไทยแพร์นี้ไว้ ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และศึกษาทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน อันจะนำไปสู่ความรักและความสนใจในการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70)
3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)
4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์”

ความสำคัญของการวิจัย

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ครั้งนี้มีความสำคัญต่อผู้ที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ได้หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
2. เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ให้สูงขึ้นตามเกณฑ์ของสถาบันการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ

3. เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีทักษะการคิดขั้นสูง ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552-2561)

4. ได้ทราบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน ซึ่งจะเป็นแนวทางพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน อีกทั้งเป็นแนวทางสำหรับครูและผู้สนใจที่จะพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากนักเรียนเป็นห้องเรียนที่ลงทะเบียนรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตามหลักสูตรของสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลา 20 คาบ คาบละ 50 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” เน้นเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก ร่วมกับเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งหลักสูตรสาระท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร์

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 การเคลื่อนไหวของเสรีไทยแพร์ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 ผู้สันติภาพผู้เอกราชของชาติเป้าหมายของเสรีไทยแพร์

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 ยกย่องคนดี สานต่ออุดมการณ์ของผู้ปิดทองหลังพระ

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น คือ

หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์”

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2.2 ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.3 ทักษะการสื่อสารการเรียนรู้ประวัติศาสตร์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ** หมายถึง หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวตามมาตรฐานการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ นำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงในวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งสอดคล้องกับกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ที่ศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่นและแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญในท้องถิ่นโดยใช้ชื่อว่า หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 4 หน่วย ดังนี้

1.1 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร์ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ย่อย คือ 1) โลกแห่งความร่วมมือและความขัดแย้ง 2) ญี่ปุ่นบุกไทย 3) จุดเริ่มต้นเสรีไทยสายเหนือ

1.2 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 การเคลื่อนไหวของเสรีไทยแพร์ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ย่อย คือ 1) รวมพลจัดตั้งค่ายเสรีไทยแพร์ 2) ปฏิบัติการทหารอาสาเสรีไทยแพร์

1.3 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สูสันติภาพกู้เอกราชของชาติเป้าหมายของเสรีไทยแพร่ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ย่อย คือ 1) เสรีไทยเจรจาเพื่อเอกราชของชาติ 2) เส้นทางสูสันติภาพและสันติสุขของสังคมโลก 3) วิถีธรรมนำสันติ

1.4 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 ยกย่องคนดี สานต่ออุดมการณ์ของผู้ปิดทองหลังพระ ประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ย่อย คือ 1) สายธารอุดมการณ์เสรีไทย (แพร่) 2) สืบสานอุดมการณ์เสรีไทย (แพร่)

ในการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยใช้รูปแบบของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2554: 7-8) มีองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สารสำคัญ 2) ความรู้เดิมที่ต้องมีมาก่อน 3) ผลการเรียนรู้ 4) ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 8.1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 8.2) ขั้นพัฒนามโนทัศน์ 8.3) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน 8.4) ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ความรู้ และ 8.5) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน 9) การมอบหมายงาน และ 10) บันทึกหลังสอน

2. **เสรีไทยแพร่** หมายถึง ประวัติศาสตร์คนเมืองแพร่กลุ่มหนึ่งในกองอาสาสมัครไทย หรือ ขบวนการเสรีไทยสายแพร่ ที่ได้มีโอกาสร่วมกับขบวนการเสรีไทยในกรุงเทพฯและสหรัฐอเมริกาในปฏิบัติการกู้ชาติเพื่อคืนเอกราชให้ชาติไทย ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488)

3. **ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน** หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งวัดโดยใช้แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของบลูม 6 ด้าน ได้แก่

3.1 ความจำ หมายถึง ความสามารถในการจำ ระลึกถึงความรู้ทางประวัติศาสตร์ ด้วยการบอก การเล่า การนิยาม การระบุ เช่น นักเรียนเล่าเหตุการณ์เสรีไทยแพร่ได้

3.2 ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถสรุป ตีความ เปรียบเทียบ และอธิบายถึง สารสำคัญทางประวัติศาสตร์ ด้วยการพูด การเขียน เช่น นักเรียนยกตัวอย่างหลักฐานชั้นต้นเกี่ยวกับ เสรีไทยแพร่ได้

3.3 การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติหรือปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุด เช่น นักเรียนสามารถนำคุณประโยชน์ของเสรีไทยแพร่ประเด้นใดที่นำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้

3.4 การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะ จัดหมวดหมู่ และชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น นักเรียนคิดว่าสาระสำคัญของการรวมกลุ่มเป็นเสรีไทยแพร่คืออะไร

3.5 การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการรวบรวม ผสมผสานเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ นำมาเรียบเรียงใหม่เป็นองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เช่น หากการศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเทียบเมื่อนักเรียนจะสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ นักเรียนคิดว่าประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่สะท้อนพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นกับการรักษาได้อย่างไร

3.6 การประเมินค่า หมายถึง การตรวจสอบ วิพากษ์ วิจักษ์ ตัดสิน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ต่างๆ โดยการประเมินค่าอาศัยการวิพากษ์ภายในและการวิพากษ์ภายนอกของข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น นักเรียนสามารถตัดสินคุณค่าผลงานของเสรีไทยแพร่ที่มีต่อท้องถิ่นได้

4. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการคิดพิจารณา ใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบต่อปัญหาหรือสถานการณ์ โดยใช้ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของตนเองประกอบในการคัดเลือกข้อมูล ประเมินข้อมูล และอ้างอิงหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เพื่อการตัดสินใจอันนำไปสู่ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล โดยวัดจากแบบทดสอบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเนื้อหาสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ และเลือกองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ อุษณีย์ อรุณทวงศ์ (2555: 94-96) มาปรับใช้ โดยมีลักษณะเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ประกอบด้วยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ด้าน ดังนี้

4.1 การวินิจฉัย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความน่าจะเป็นของข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ว่า ข้อสรุปใดเป็นจริง หรือเป็นเท็จ

4.2 การระบุสมมติฐาน หมายถึง ความสามารถในการระบุให้เห็นถึงแนวทางประเด็นที่สำคัญหรือข้อมูลที่จะเป็นไปได้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ที่จะต้องทำการพิสูจน์หาเหตุผลหรือหาข้อโต้แย้ง

4.3 การตีความ หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ตีความ ข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ เพื่อตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อความ ใช้หรือไม่ใช่ เป็นจริงหรือไม่จริงอย่างไร อะไรคือข้อสรุปที่จริงของกรณีตัวอย่างนั้น

4.4 การประเมินข้อโต้แย้ง หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความสอดคล้องของ ข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ในประเด็นมีความน่าจะเป็นและความเป็นไปได้จากข้อมูล ต่างๆ ซึ่งอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผล

4.5 การสรุปความเห็น หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากประเมินข้อโต้แย้ง โดยสามารถจำแนกว่า ข้อสรุปในประเด็นทางประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ใดมีความเป็นไปได้ ยอมรับได้ อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาศัยการอ้างอิงจากการนำข้อมูลจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณี ตัวอย่าง และข้อสรุปใดเชื่อมโยงหรือไม่เชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกัน

5. **ทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์** หมายถึง ความคิด ความรู้สึก และ ด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมที่มีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย หน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามชนิด มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง จำนวน 16 ข้อ โดยผู้วิจัยได้ พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ วัฒนา ศรีสัตยวาจา (2534: 26) ประกอบด้วยทัศนคติ 3 ด้าน ดังนี้

5.1 ด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความคิดของนักเรียนต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

5.2 ด้านความรู้สึก หมายถึง ความพอใจ ความชอบ ความสนใจ ความสนุกสนาน และ ความท้าทายของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

5.3 ด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มที่จะแสดงท่าที หรือพฤติกรรม ของนักเรียนที่จะปฏิบัติเมื่อเรียนวิชาประวัติศาสตร์

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ซึ่งผู้วิจัยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบบูรณา การเนื้อหาและวิธีการสอนที่หลากหลาย รวมไปถึงการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อ ประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทัศนคติต่อการ เรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ แบบบูรณาการสาระประวัติศาสตร์ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” โดยผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 ดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ มีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70)
4. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
5. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ผ่านตามเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)
6. ทักษะการคิดต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 1.1 ความสำคัญและความหมายของการบูรณาการ
 - 1.2 ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ
 - 1.3 ประเภทและรูปแบบของการบูรณาการ
 - 1.4 แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 1.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 1.6 แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ
 - 1.7 ลักษณะและหลักการสำคัญการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
2. เอกสารเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานเสรีไทยแพร์ สาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร์
 - 2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีไทยแพร์
 - 2.2 สาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร์
3. เอกสารเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.3 ลักษณะของการวัดผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ลักษณะของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 3.4 คุณสมบัติที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เอกสารเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.1 ความหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.3 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.4 ลักษณะของผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ
 - 4.5 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

5. เอกสารที่เกี่ยวกับทัศนคติ

5.1 ความหมายของทัศนคติ

5.2 การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

5.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

5.4 วิธีการวัดทัศนคติ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ
และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

6.3 งานวิจัยเกี่ยวกับทัศนคติ

1. เอกสารที่เกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

1.1 ความสำคัญและความหมายของการบูรณาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 24 (4) (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 25) ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ กระบวนการเรียนรู้บูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ ด้วยเหตุผลดังกล่าวหลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือ แบบองค์รวมจึงมีความเหมาะสมที่ช่วยให้มีการถ่ายโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักธรรมชาติของชีวิตมนุษย์ที่มีการเชื่อมโยงเป็นองค์รวมมากกว่าการมองชีวิตเพียงมุมใดมุมหนึ่ง อีกทั้งใช้ความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาและความรู้ที่มีมาทั้งหมดเป็นเครื่องตัดสินใจ

นักการศึกษาและนักวิชาการเล็งเห็นความสำคัญของการบูรณาการและศึกษาแนวคิดการบูรณาการที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งแต่ละท่านได้กล่าวถึงความหมายของการบูรณาการไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2546: 15) อธิบายว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงเนื้อหาวิชาและกระบวนการเรียนรู้ไม่ใช่นำเนื้อหาวิชาใดวิชาหนึ่ง ทำให้นักเรียนเห็นความสัมพันธ์ขององค์ความรู้แต่ละวิชา ส่งเสริมประสบการณ์ตรงซึ่งสอดคล้องกับบริบทของสังคม ส่งผลให้การบูรณาการจึงเป็นการสอนทั้งเนื้อหาเกี่ยวกับทักษะที่นักเรียนต้องการ

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548: 8) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการหล่อหลอมความรู้ผสมผสานเป็นกระบวนการการจัดกิจกรรมที่ผสมกันอย่างสมดุล ยืดหยุ่น จนเกิดผลการปฏิบัติที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวัน

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553: 129) กล่าวว่า การบูรณาการ เป็นการนำเนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องกันมาสัมพันธ์ให้เป็นเรื่องเดียวกันและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในลักษณะที่เป็นองค์รวมและสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

ชนาธิป พรกุล (2555: 112) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการผสมผสานของมากกว่า หนึ่งสิ่งเข้าด้วยกันจนเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2555: 1) กล่าวว่า การบูรณาการ คือการทำให้สมบูรณเกิดการรวมหน่วยย่อยๆ ที่สัมพันธ์กันมาเป็นหนึ่งเดียวที่สมบูรณ์

บุญเลี้ยง ทุมทอง (2556: 144) กล่าวว่า การบูรณาการเป็นการจัดประสบการณ์โดยนำศาสตร์ต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กันมาผสมผสานให้เกิดความสมบูรณ์ มีความหมาย เหมาะสมกับสภาพความจริงของชีวิต ทำให้นักเรียนเกิดประสบการณ์อย่างรอบด้าน เพื่อพัฒนาสู่การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์สามารถนำไปใช้เพื่อการดำรงชีวิตให้เป็นสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคต

จากการศึกษาความหมายของการบูรณาการข้างต้น สรุปได้ว่า การบูรณาการ หมายถึง การรวบรวมองค์ความรู้ของศาสตร์ต่างๆ ที่มีเนื้อหาเชื่อมโยงกันมาจัดเป็นมวลความรู้และมวลประสบการณ์เดียวกัน ซึ่งมีความยืดหยุ่น สมดุล สอดคล้องกับสภาพจริงในชีวิตของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่สามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 ลักษณะสำคัญของการบูรณาการ

เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว (2548: 8-9) ได้กล่าวว่า การสอนบูรณาการที่ดีประกอบด้วย ลักษณะสำคัญหลายประการ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1.2.1 การบูรณาการระหว่างโรงเรียนกับบ้าน เป็นการบูรณาการเนื้อหาวิชาต่างๆ ในโรงเรียนให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้านของนักเรียน ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

1.2.2 การบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครู ต้องกระตุ้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ในสิ่งที่สนใจและตามความถนัดของตนเอง ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึง ความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย (Individual Differences)

1.2.3 การบูรณาการระหว่างความรู้กับการกระทำ เป็นการมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิด การเรียนรู้ทั้งความรู้และการลงมือปฏิบัติเข้าไปในเนื้อหาเดียวกัน

1.2.4 การบูรณาการระหว่างพัฒนาการความรู้กับพัฒนาการจิตใจ การจัดการเรียน การสอนที่ครูควรเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้ ทักษะกระบวนการแล้ว การพัฒนาจิตใจเป็นสิ่งสำคัญที่ครู ต้องปลูกฝังให้เกิดขึ้นกับนักเรียน

1.2.5 การบูรณาการระหว่างวิชาต่างๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กัน เป็นเนื้อหาวิชาใหม่ที่มีความสัมพันธ์กันเป็นเรื่องเดียวกัน ซึ่งการบูรณาการต้องเหมาะสมกับความ ต้องการ และความสนใจของนักเรียนเป็นสำคัญ

จากความสำคัญของการบูรณาการที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การบูรณาการช่วยแก้ไข ปัญหาการศึกษาแบบแยกส่วน เป็นการพัฒนาศึกษาที่ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้แบบองค์รวม ซึ่ง ครูมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นพัฒนานักเรียนตามศักยภาพและคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล โดยการเชื่อมโยงระหว่างความรู้ กระบวนการ/ทักษะที่หลากหลาย และพัฒนาจิตใจ เพื่อให้นักเรียนสามารถนำองค์ความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

1.3 ประเภทและรูปแบบของการบูรณาการ

1.3.1 ประเภทของการบูรณาการ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 14-12; 14-13) ได้ระบุประเภทและรูปแบบของการบูรณาการไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยทั่วไปครูส่วนใหญ่สามารถจัดการเรียนการสอนภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ได้ กล่าวคือครูจะจัดการเรียนการสอนที่เชื่อมโยงความรู้ทักษะกระบวนการหลากหลาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

2. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการจัดการการเรียนการสอนที่ครูเชื่อมโยงความรู้ ทักษะกระบวนการหลากหลาย และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตั้งแต่สองกลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกัน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับประเด็นเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องนั้นๆ อย่างมีความหมายและมีคุณค่าอย่างแท้จริง อย่างลึกซึ้ง สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันของตนเองได้

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2556: 2-3) ได้แบ่งประเภทของการบูรณาการ แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การบูรณาการระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการผสมผสานเนื้อหาระหว่างวิชา หรือศาสตร์หรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ตั้งแต่ 2 วิชาขึ้นไป ภายใต้หัวข้อเรื่อง (theme) มโนทัศน์ (concept) หรือปัญหา (problem) เดียวกัน ซึ่งเรียกว่าเป็นการบูรณาการข้ามวิชา ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ข้ามศาสตร์

2. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการผสมผสานเนื้อหาระหว่างสาระการเรียนรู้ต่างๆ เข้าด้วยกัน ภายใต้หัวข้อเรื่อง (theme) มโนทัศน์ (concept) หรือปัญหา (problem) ซึ่งเป็นการบูรณาการตรงกันข้ามกับการบูรณาการข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ผลการบูรณาการภายใต้หัวข้อเรื่อง (theme) จะได้เป็นหน่วยการเรียนรู้ (Unit of learning) และด้วยการบูรณาการอย่างผสมผสาน จึงเรียกว่า หน่วยการเรียนรู้บูรณาการ (integrated unit)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551: 14-13) เสนอแนะเพิ่มเติมว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งสองประเภทนี้ จะทำให้กระบวนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพต่อเมื่อครูเลือกใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ วิธีการหรือเทคนิคการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับบทเรียนและสอดคล้องกับศักยภาพของนักเรียน ด้วยเหตุผลนี้การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ
- จัดประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับนักเรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่าง

ระหว่างบุคคล

- เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้อง ดีงาม
- ให้นักเรียนร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่ง

กันและกัน

ทำนองเดียวกันกับ สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ (2554: 1) ได้เสนอชนิดหน่วยการเรียนรู้ไว้ ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ๆ ได้แก่ 1) หน่วยการเรียนรู้ในลักษณะรายวิชา คือหน่วยการเรียนรู้ขนาดใหญ่ (Maxi-unit) และ 2) หน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Thematic unit or integrated unit) คือ หน่วยการเรียนรู้ที่มุ่งศึกษามโนทัศน์ (concept) หรือหัวเรื่อง (theme) โดยนำสาระการเรียนรู้ของวิชาต่างๆ มาเชื่อมโยงและสัมพันธ์กัน ทำให้ต้องใช้สื่อกิจกรรมและเทคนิคที่หลากหลายของวิชาต่างๆ มาผสมผสานหรือบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่ออธิบายหรือตอบคำถามที่นักเรียนสนใจศึกษารายละเอียดของหัวเรื่องนั้นๆ ตามมิติต่างๆ ซึ่งหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการแบ่งได้เป็น 6 ประเภท ได้แก่

1. แบบเน้นความคิดรวบยอด (Concept- Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด
2. แบบเน้นทักษะ (Skills-Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนเกิดทักษะที่จำเป็น
3. แบบเน้นความคิดรวบยอดและทักษะ (Concept and Skills-Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดและทักษะ
4. แบบประเด็น (Issue-Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนได้สำรวจ ค้นพบ และอธิบายข้อความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่อง โดยการสืบเสาะและเก็บรวบรวมข้อมูล
5. แบบเน้นโครงงาน (Project-Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนได้ค้นพบทางเลือกในการแก้ไขปัญหาและอาจปฏิบัติการแก้ปัญหาโดยจัดทำเป็นโครงงาน
6. แบบเน้นกรณีศึกษา (Case Study-Focused Integrated Unit) กล่าวคือ มุ่งให้นักเรียนได้ศึกษาสำรวจสิ่งที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กันในระดับท้องถิ่น

สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ (2554: 1) ได้กล่าวเพิ่มเติมว่า ลักษณะการจัดการเรียนรู้แบบหัวเรื่องมีจุดประสงค์เพื่อหลีกเลี่ยงการจัดหน่วยการเรียนรู้เฉพาะเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้ตามรายวิชา ซึ่งหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่องหรือหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ทำให้นักเรียนเรียนรู้อย่าง

มีความหมาย และเรียนรู้ในลักษณะองค์รวมมากขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดความเพลิดเพลิน สนุกสนานกับการเรียน และได้พัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ อย่างหลากหลาย

1.3.2. รูปแบบของการบูรณาการ

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2552: 1) ได้เสนอรูปแบบการบูรณาการ ประกอบด้วย 4 รูปแบบ ดังนี้

1.3.2.1 การบูรณาการแบบสอดแทรก (Infusion Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ ในลักษณะที่ครูผู้สอนในกลุ่มสาระใดสาระหนึ่งสอดแทรกกลุ่มสาระอื่นๆ ในการจัดการเรียนรู้ของตน

1.3.2.2 การบูรณาการแบบคู่ขนาน (Parallel Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ โดยครูผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมวางแผนการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมุ่งจัดการเรียนรู้ในหัวเรื่อง ประเด็น ปัญหา เรื่องราวเดียวกันแต่แตกต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ และต่างคนต่างจัดการเรียนรู้ของตนเอง

1.3.2.3 การบูรณาการแบบพหุวิทยาการ (Multidisciplinary Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบคู่ขนาน แต่มีการมอบหมายภาระงาน/ชิ้นงาน หรือโครงการร่วมกัน

1.3.2.4 การบูรณาการข้ามกลุ่มสาระหรือการจัดการเรียนรู้เป็นคณะ (Trans disciplinary Instruction) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกันสอนเป็น คณะหรือเป็นทีม มีการวางแผนปรึกษาหารือร่วมกัน โดยกำหนดหัวเรื่อง ความคิดรวบยอดหรือปัญหา ร่วมกัน แล้วร่วมกันจัดการเรียนรู้มีนักเรียนเป็นกลุ่มเดียวกัน

ทั้งนี้ วิเศษ ชินวงศ์ (2544: 30-31) ได้เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของแต่ละรูปแบบการ บูรณาการ 4 รูปแบบ ซึ่งมีรายละเอียด ดังตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 เปรียบเทียบความสัมพันธ์ของรูปแบบการบูรณาการ 4 รูปแบบ

แบบบูรณาการ	วิธีการ	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน
1. แบบสอดแทรก (Infusion)	- ครูคนเดียววางแผนและกำหนดหัวเรื่องโดยสอดแทรกเนื้อหาวิชาอื่นๆ เข้าไปในการสอนของตน	มอบหมายงานตามที่วางแผนไว้	ครูคนเดียวประเมิน	ได้รับความรู้จากครูคนเดียวและสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างวิชาได้
2. แบบขนาน (Parallel)	- ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกัน โดยกำหนด 2.1 หัวเรื่อง (Theme) 2.2 ความคิดรวบยอด (Concept) 2.3 ปัญหา (Problem) - ครูแต่ละคนสอนในวิชาของตน ใช้หัวเรื่องเดียวกัน	งานที่มอบหมายให้นักเรียนทำแตกต่างกันไปแต่ละวิชา แต่อยู่ภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน	ครูแยกกันประเมิน	ได้รับความรู้จากครูแต่ละคนภายใต้หัวเรื่องของงานเรื่องเดียวกัน เกิดความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันนำความรู้ในวิชาต่างๆ มาแก้ปัญหาได้
3. แบบสหวิทยาการ (Multidisciplinary)	- ครูหลายคนวางแผนการสอนร่วมกัน โดยกำหนด 3.1 หัวเรื่อง (Theme) 3.2 ความคิดรวบยอด (Concept) 3.3 ปัญหา (Problem) - ครูแต่ละคนต่างสอนในวิชาของตนภายใต้หัวเรื่องเดียวกัน - ครูร่วมกันกำหนดชิ้นงาน โครงการ โดยเชื่อมโยงวิชา	มอบหมายงาน/โครงการให้นักเรียนร่วมกันทำ โดยกำหนดว่าจะแบ่งโครงการนั้น ออกเป็นโครงการย่อยๆ ให้นักเรียนทำ แต่ละรายวิชา	ครูประเมินผลงานแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอน กำหนดเกณฑ์เอง	นักเรียนได้รับความรู้จากครูหลายคนในหัวเรื่อง หรือปัญหาเดียวกัน ทำให้สามารถเชื่อมโยงความรู้จากวิชาต่างๆ มาสร้างสรรค์งานได้

ที่มา: วิเศษ ชินวงศ์. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. หน้า 30-31.

ตาราง 1 (ต่อ)

แบบบูรณาการ	วิธีการ	กิจกรรม	การประเมินผล	ผลที่เกิดกับนักเรียน
4. แบบข้ามวิชา หรือสอนเป็นทีม (Tran disciplinary)	- ครูหลายคนวางแผนการสอนเป็นคณะ (Team Teaching) 4.1 หัวเรื่อง (Theme) 4.2 ความคิดรวบยอด (Concept) 4.3 ปัญหา (Problem) 4.4 เนื้อหา - ครูร่วมกันสอนเป็นทีมในหัวเรื่องเดียวกันกับนักเรียนกลุ่มเดียวกัน - ครูร่วมกันกำหนดชิ้นงาน โครงการ ให้นักเรียนทำร่วมกัน	- มอบหมายงาน หรือโครงการให้นักเรียนทำร่วมกันเป็นงานชิ้นใหญ่ขึ้นเดียว - จัดกิจกรรมและหาแหล่งข้อมูล	ครูผู้สอนคนเดียวประเมิน ครูผู้สอนแยกกันประเมิน ครูผู้สอนประเมินผลงานแต่ละชิ้นในส่วนที่ตนสอนโดยกำหนดเกณฑ์เอง	ได้รับความรู้ที่เป็น การเชื่อมโยงสาขาวิชา ต่างๆ เข้าด้วยกัน สามารถนำความรู้เข้าไปประยุกต์สร้างสรรค์ ชิ้นงานได้

ที่มา: วิเศษ ชินวงศ์. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. หน้า 30-31.

จากประเภทและรูปแบบของการบูรณาการข้างต้น สรุปได้ว่า ประเภทของการบูรณาการแบ่งได้เป็น 2 แนวทาง คือ

1. การบูรณาการระหว่างวิชาหรือกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการผสมผสานตั้งแต่ 2 กลุ่มสาระการเรียนรู้ขึ้นไปเข้าด้วยกัน เพื่อมุ่งศึกษาภายใต้หัวเรื่อง ประเด็น หรือปัญหา เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ให้เข้าใจอย่างลึกซึ้งและชัดเจน

2. การบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นการบูรณาการเน้นเนื้อหารายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นหลัก โดยการนำเรื่องที่ต้องการจะให้นักเรียนได้เรียนรู้ไปสอดแทรก (Infusion) ไว้ในวิชาต่างๆ ผลที่รับจากการบูรณาการจะได้หน่วยการเรียนรู้หรือหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ

สำหรับการจัดการเรียนรู้หากครูสามารถสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการได้จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและเกิดการเรียนรู้แบบรอบด้านมากขึ้น สำหรับการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการแบบประเด็น (Issue-Focused Integrated Unit) ศึกษาความเป็นมาและเรื่องราวเกี่ยวกับ “เสรีไทยแพร์” โดยเชื่อมโยงเนื้อหาของวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ลักษณะองค์รวม ทั้งนี้มุ่งเน้นให้นักเรียนสำรวจ อธิบาย และค้นพบองค์ความรู้เกี่ยวกับหัวเรื่องจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่นผ่านกระบวนการทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งสามารถนำเสนอผลงานทางประวัติศาสตร์ของตนเองได้

1.4 แนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พิมพ์พันธุ์ เดชชะคุปต์ (2556: 1-4) ได้กล่าวว่า การบูรณาการ คือ การทำหน่วยย่อยๆ ที่สัมพันธ์กันมาผสมผสานกลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวให้ครอบคลุมบูรณ ภายใต้อำเภอ (theme) มุ่งเน้นพัฒนา นักเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลของการบูรณาการ ภายใต้อำเภอจะได้เป็นหน่วยการเรียนรู้ (unit of learning) และด้วยการบูรณาการอย่างผสมผสาน จึงเรียกว่า หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ (integrated unit) ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2553: 13-14) ได้เสนอแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้ ได้แก่ วิธีที่ 1 กำหนดประเด็น/หัวเรื่องแล้วจึงวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมา บูรณาการ และวิธีที่ 2 วิเคราะห์และเลือกมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ แล้วจึงกำหนดประเด็น/หัวเรื่อง ทั้งนี้มีวิธีการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ดังภาพประกอบ 2 ดังนี้

ภาพประกอบ 2 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการแบบครบวงจร. หน้า 13.

จากภาพประกอบ 2 การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ สรุปสาระสำคัญการออกแบบ ดังนี้

วิธีที่ 1 กำหนดประเด็น/หัวเรื่องแล้วจึงวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่นำมาบูรณาการ มีขั้นตอน ดังนี้

1.1 กำหนดประเด็น/หัวเรื่อง (theme) ให้น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน โดยกำหนดประเด็น/หัวเรื่องที่ชัดเจน เป็นชื่อหน่วยการเรียนรู้

1.2 กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุมสอดคล้องกับประเด็น/หัวเรื่อง (theme) และเหมาะสมกับระดับชั้นของนักเรียน ที่จะทำให้นักเรียนเกิดองค์ความรู้จากการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้

1.3 พิจารณามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดจากกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในหลักสูตรฯ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาหรือสาระการเรียนรู้ที่กำหนดในข้อ 2 (บูรณาการในกลุ่มสาระการเรียนรู้ และ/หรือระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้)

1.4 พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ โดยระบุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและประเมินผล รวมทั้งสร้างเครื่องมือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1.5 ประเมินหน่วยการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุง

1.6 นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

วิธีที่ 2 วิเคราะห์และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในระดับชั้นนั้นๆ ที่สัมพันธ์กัน มีขั้นตอน ดังนี้

2.1 จัดกลุ่มมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ในระดับชั้นที่สอนที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเป็นหน่วยการเรียนรู้

2.2 ตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ให้น่าสนใจ เหมาะสมกับวัยของนักเรียน สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน และสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน

2.3 พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ โดยระบุมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด สาระการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญของนักเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ชิ้นงาน/ภาระงาน การวัดและประเมินผล รวมทั้งสร้างเครื่องมือ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

2.4 ประเมินหน่วยการเรียนรู้โดยเพื่อนครู ฝ่ายวิชาการ ผู้บริหาร หรือผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุง

2.5 นำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

จากแนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการข้างต้น สรุปได้ว่า การจัดทำหน่วยการเรียนรู้แต่ละวิธีนั้นขึ้นอยู่กับครูเลือกนำไปปรับใช้ โดยบูรณาการเน้นเนื้อหารายวิชาใดวิชาหนึ่งเป็นแกนหลักร่วมกับเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องกันเข้าไปสอดแทรก (Infusion) และเน้นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหานั้นๆ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ โดยใช้ วิธีที่ 1 ตามรูปแบบของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 13-14) ดังนี้ 1) การกำหนดหัวเรื่องของ การสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ แบบสอดแทรกเนื้อหา 2) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้และความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่สัมพันธ์กับประเด็น/หัวเรื่อง 3) การสร้างหน่วยการเรียนรู้ และ 4) ประเมินหน่วยการเรียนรู้

1.5 แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

การจัดการเรียนรู้ที่ดีนั้น ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ เพื่อให้เด็กเรียนมีคุณภาพ และเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุด ดังแนวทางต่อไปนี้

สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ (2554: 7-8) ได้ทำการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตรระดับชาติ ซึ่งแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบของ มีดังนี้

1. สาระสำคัญของความรู้ คือ ส่วนขององค์ความรู้ที่เป็นมโนทัศน์ กฎ หลักการหรือทฤษฎี
2. ความรู้เดิมที่ต้องมีมาก่อน คือ องค์ความรู้ที่นักเรียนควรจะมีหรือเรียนรู้มาแล้ว ซึ่งเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่
3. จุดประสงค์การเรียนรู้ คือ ส่วนที่แสดงว่านักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ความรู้ ทักษะ และจิตลักษณะ
4. ความสอดคล้องกับตัวชี้วัด คือ ส่วนที่ระบุว่าการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ในแผนสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดชั้นปี
5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือ ส่วนที่ระบุว่าแผนการจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ใดบ้างในคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ซึ่งจำแนกเป็น 2 ด้าน ได้แก่ ด้านส่วนตน ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะคือ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ มุ่งมั่นในการทำงาน และอยู่อย่างพอเพียง ด้านส่วนรวม ประกอบด้วย 3 คุณลักษณะคือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ

6. หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ (การวัดและประเมินผล) คือส่วนที่ระบุถึงพฤติกรรมที่สะท้อนว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ พร้อมทั้งวิธีการ เทคนิคการวัดผล และเกณฑ์การประเมิน

7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้ คือส่วนที่ระบุถึงสื่อการสอนและสื่อการเรียนรู้ นอกจากนี้มุ่งให้ครูได้ใช้แหล่งเรียนรู้นอกห้องเรียนทั้งแหล่งเรียนรู้ที่เป็นบุคคล สถานที่ทางธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นต้น

8. กิจกรรมการเรียนรู้ คือส่วนที่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาความเก่ง ความดี และความสุขของนักเรียน นั่นคือการพัฒนาการคิด การส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรมประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

8.1 ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (introduction) หมายถึง ครูจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นความสนใจ ความสงสัย และความอยากรู้ของนักเรียน นอกจากนี้เพื่อตรวจสอบความรู้เดิม (ความรู้ความเข้าใจพื้นฐานที่ต้องมีมาก่อนของนักเรียนซึ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้บทเรียนใหม่) โดยครูอาจใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ใช้สื่อประกอบการตั้งคำถาม เกม สถานการณ์จำลองหรือบทบาทสมมติ เป็นต้น

8.2 ขั้นพัฒนามโนทัศน์ (concept formation) หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนเข้าถึงความรู้โดยให้นักเรียนได้ฟัง ได้ดู ได้คิด ได้อ่าน ได้พูด ได้เขียน และปฏิบัติงานกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนามโนทัศน์ โดยครูอาจบรรยายประกอบการอภิปราย หรือ สาธิต หรือใช้กิจกรรมกลุ่มให้นักเรียนได้สืบเสาะหาความรู้ โดยปฏิบัติการสำรวจ การทดลอง การระดมสมอง เป็นต้น

8.3 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน (check understanding) หมายถึง ครูผู้สอนตรวจสอบว่านักเรียนเกิดความเข้าใจในมโนทัศน์หรือข้อความรู้จากขั้นที่ 2 หรือไม่ โดยการใช้การตั้งคำถาม เกม แบบฝึกหัด ใบงาน แบบทดสอบ การจัดกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

8.4 ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ความรู้ (creation and application) หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้นำมโนทัศน์หรือข้อความรู้ที่เกิดจากการเรียนรู้ไปใช้แก้ปัญหา หรือผลิตผลงานหรือชิ้นงานอย่างสร้างสรรค์ ขั้นนี้มุ่งให้นักเรียนได้ใช้ ความคิดขั้นสูง ได้แก่ คิดวิจารณ์ญาณ/คิดเหตุผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาอย่างสมเหตุสมผล หรือคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งอาจเป็นงานรายกลุ่มหรือรายบุคคล

8.5 ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน (sharing and conclusion) หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนได้ร่วมกันนำผลงานหรือชิ้นงานที่สร้างสรรค์จากขั้นที่ 4 มานำเสนอและร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดและข้อเสนอแนะจากเพื่อและครู นอกจากนี้ครูผู้สอนอาจใช้เทคนิคการตั้งคำถาม ผังมโนทัศน์เพื่อให้นักเรียนได้สรุปบทเรียน

9. การมอบหมายงาน คือส่วนที่ครูวางแผนว่าหลังสิ้นสุดการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้แล้ว นักเรียนต้องปฏิบัติสิ่งใดบ้าง เช่น การทำการบ้าน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในบทเรียนครั้งต่อไป

10. บันทึกหลังสอน คือส่วนที่ครูบันทึกและสรุปผลของการจัดการเรียนการสอน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุงคุณภาพการสอนและคุณภาพในการเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เฉลิม พักอ่อน (2552: ออนไลน์) ได้นำเสนอองค์ประกอบเกี่ยวกับการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชื่อหน่วยการเรียนรู้/เวลา/ชั่วโมง
2. มาตรฐานการเรียนรู้
3. ตัวชี้วัด
4. สาระสำคัญ
5. สาระการเรียนรู้ (วิเคราะห์จากตัวชี้วัดทั้งหมดของหน่วยฯ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ, คุณลักษณะ)
6. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
7. กิจกรรมการเรียนรู้
8. สื่อ อุปกรณ์ และแหล่งการเรียนรู้
9. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

นอกจากนี้ สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์ (2553: 154-164) ได้นำเสนอองค์ประกอบการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ชื่อหน่วย/ชื่อเรื่อง/ชื่อหัวข้อเรื่องย่อย
2. เวลาที่สอน
3. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด (Concept)
4. มาตรฐานการเรียนรู้
5. ตัวชี้วัด
6. สาระการเรียนรู้แกนกลาง ประกอบด้วย องค์ความรู้ (K) ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ (P) และคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม (A)
7. กิจกรรมการเรียนรู้
8. สื่อการเรียนรู้ และ
9. การวัดและประเมินผล

สรุปได้ว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสำคัญในการส่งผ่านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ลงสู่นักเรียน ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพสอดคล้องตาม เป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ ซึ่งจากแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยได้จัดทำตามแนวทางการจัดการเรียนรู้ของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2554: 7-8) ซึ่งมีองค์ประกอบ ดังนี้

1. สาระสำคัญ
2. ความรู้เดิมที่ต้องมีมาก่อน
3. ผลการเรียนรู้
4. ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด
5. คุณลักษณะอันพึงประสงค์
6. หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้
7. สื่อและแหล่งการเรียนรู้
8. กิจกรรมการเรียนรู้
9. การมอบหมายงาน
10. บันทึกหลังสอน

สำหรับรูปแบบขั้นกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2552: 4) เนื่องจากรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นมุ่งพัฒนาความเก่ง ความดี และความสุขของนักเรียน นั่นคือการพัฒนาการคิด การส่งเสริมสมรรถนะที่สำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (Introduction)
2. ขั้นพัฒนามโนทัศน์ (concept formation)
3. ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน (Check understanding)
4. ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ความรู้ (creation and application)
5. ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน (Sharing and conclusion)

1.6 แนวทางการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 19) ได้ระบุว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการครูต้องเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผล ที่สะท้อนคุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานการเรียนรู้ และตัวชี้วัด รวมทั้งคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นำมาบูรณาการในหน่วยการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้น การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครูจึงต้องเลือกใช้วิธีการให้หลากหลาย และดำเนินการควบคู่กันไปในกระบวนการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้สามารถเก็บข้อมูลที่ต้องการวัดและประเมินผลนักเรียนได้อย่างครบถ้วนทุกด้านบนหลักการพื้นฐาน 2 ประการ คือ การประเมินเพื่อพัฒนา นักเรียน และประเมินเพื่อตัดสินผลการเรียน ซึ่งในที่นี้มีนักวิชาการและนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการไว้หลากหลายทฤษฎี ได้แก่

ลำลี รักสุทธิ และคณะ (2545: 45) ได้กล่าวว่า การวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจะไม่เน้นการวัดและประเมินผลด้วยการทำข้อสอบและการเขียนตอบบนกระดาษเท่านั้น รวมทั้งผู้ประเมินอาจมิใช่แค่ครูอาจจะเป็นนักเรียนหรือเพื่อน แต่จะตั้งอยู่บนพื้นฐานของสิ่งที่นักเรียนสามารถปฏิบัติได้จริงซึ่งใกล้เคียงกับธรรมชาติที่เป็นจริงมากที่สุด และเน้นการประเมินผลเพื่อให้นักเรียนได้นำความรู้ไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองมากกว่าการแข่งขันกันเท่านั้น ทั้งการนำเสนอความรู้ ความเข้าใจ การจัดระบบข้อมูลความรู้ การแสวงหาความรู้เพิ่มเติม ดังนั้น การประเมินอาจเป็นในลักษณะของการทำแฟ้มบันทึกผลการทำงานของนักเรียน (Port Folio) การปฏิบัติจริง การจดบันทึก รายงานที่สังเกตได้ หรือประเมินลักษณะต่างๆ อย่างหลากหลายและใช้ให้เหมาะสม

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2553: 32-35) ได้เสนอแนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม เป็นการเก็บข้อมูลจากการดูการปฏิบัติของนักเรียน โดยไม่ขัดจังหวะการทำงานหรือการคิดของนักเรียน การสังเกตพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ทำได้ตลอดเวลาแต่ควรมีวัตถุประสงค์ในการประเมินที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจมีเครื่องมือร่วมด้วย เช่น สมุดจดบันทึก แบบประมาณค่า แบบตรวจสอบรายการ เป็นต้น

2. การสอบปากเปล่า เป็นการให้นักเรียนได้แสดงออกด้วยการพูดตอบประเด็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามมาตรฐาน รูปแบบนี้นักเรียนและครูมีปฏิสัมพันธ์กันโดยตรง สามารถมีการอภิปราย ได้แย้ง ขยายความ และปรับแก้ไขความคิดเห็นกันได้

3. การพูดคุย เป็นการสื่อสารสองทางระหว่างครูผู้สอนกับนักเรียน สามารถดำเนินการเป็นกลุ่มหรือรายบุคคลก็ได้ ใช้ในการตรวจสอบว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้เพียงใดเป็นข้อมูลสำหรับพัฒนา

4. การใช้คำถาม การใช้คำถามเป็นเรื่องปกติมากในการจัดการเรียนรู้ แต่ควรเป็นคำถามที่ท้าทายให้นักเรียนทำความเข้าใจและเรียนรู้ที่ลึกซึ้งขึ้น

5. การเขียนสะท้อนการเรียนรู้ (Journals) เป็นรูปแบบการบันทึกการเรียนรู้ที่นักเรียนเขียนทบทวนสิ่งที่ตนเองรับรู้จากการเรียน แล้วสะท้อนการเรียนรู้ของตนเอง นอกจากนี้ยังสามารถให้นักเรียนเขียนตอบกระทู้หรือคำถามของครูผู้สอนที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดหรือเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้

6. การประเมินการปฏิบัติ เป็นวิธีการประเมินงานหรือกิจกรรมที่ครอบคลุมหมายให้นักเรียนปฏิบัติงานให้ทราบถึงผลการพัฒนาของนักเรียน การประเมินลักษณะนี้ ครูต้องเตรียมสิ่งสำคัญ 2 ประการ คือ ภาระงาน (tasks) หรือกิจกรรมที่จะให้นักเรียนปฏิบัติ เช่น การทำโครงการ/โครงการ การสำรวจ การนำเสนอ การสร้างแบบจำลอง การท่องเที่ยวป่า การสาธิตการจัดนิทรรศการ การแสดงละคร เป็นต้น และเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring Rubrics)

7. การประเมินด้วยแฟ้มสะสมงาน (Portfolio Assessment) เป็นการเก็บรวบรวมชิ้นงานของนักเรียนเพื่อสะท้อนความก้าวหน้าและความสำเร็จของนักเรียน เช่น แฟ้มสะสมผลงานที่แสดงความก้าวหน้าของนักเรียน ต้องมีผลงานในช่วงเวลาต่างๆ ที่แสดงความก้าวหน้าของนักเรียน หากเป็นแฟ้มสะสมงานดีเด่นต้องแสดงผลงานที่สะท้อนความสามารถของนักเรียน โดยนักเรียนต้องแสดงความคิดเห็นหรือเหตุผลที่เลือกผลงานนั้น เก็บไว้ตามวัตถุประสงค์ของแฟ้มสะสมผลงาน

8. การวัดและประเมินด้วยแบบทดสอบเป็นการประเมินตัวชี้วัดด้านการรับรู้ข้อเท็จจริง (knowledge) ครูควรเลือกใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินนั้นๆ เช่น แบบทดสอบเลือกตอบ แบบทดสอบถูก-ผิด แบบทดสอบจับคู่ แบบทดสอบเติมคำแบบทดสอบความเรียง เป็นต้น ทั้งนี้แบบทดสอบที่ใช้ต้องเป็นแบบทดสอบที่มีคุณภาพ มีความเที่ยงตรง (Validity) และมีความเชื่อมั่นได้ (Reliability)

9. การประเมินความรู้สึกรู้สึกนึกคิด เป็นการประเมินคุณธรรม จริยธรรม คุณลักษณะและเจตคติที่ควรปลูกฝังในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งการวัดและประเมินผลเป็นลำดับขั้นจากต่ำสุดไปสูงสุด

10. การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment) เป็นการประเมินที่สะท้อนความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน จึงควรใช้การประเมินการปฏิบัติ (Performance Assessment) ร่วมกับการประเมินด้วยวิธีการอื่น เช่น ภาระงาน (tasks) ควรสะท้อนสภาพความเป็นจริงหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริงมากกว่าการปฏิบัติกิจกรรมทั่วไป ดังนั้นการประเมินสภาพจริงจะต้องออกแบบการจัดการเรียนรู้และประเมินผลไปด้วยกัน และกำหนดเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ให้สอดคล้องหรือใกล้เคียงกับชีวิตจริง

11. การประเมินตนเองของนักเรียน (Student Self-assessment) การประเมินตนเองนับว่าเป็นทั้งเครื่องมือประเมินและเครื่องมือพัฒนาการเรียนรู้ เพราะทำให้นักเรียนได้คิดใคร่ครวญว่า ได้เรียนรู้อะไร และผลงานนั้นทำได้ดีเพียงใด ทั้งยังสามารถช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้เกณฑ์การประเมินที่บ่งบอกความสำเร็จของชิ้นงาน/ภาระงาน และมาตรการการปรับปรุงแก้ไขตนเอง เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินตนเอง อาทิเช่น การเขียนสะท้อนผลงาน การใช้แบบสำรวจ เป็นต้น

12. การประเมินโดยเพื่อน (Peer Assessment) เป็นเทคนิคการประเมินที่สามารถพัฒนานักเรียนให้เข้าถึงคุณลักษณะของงานที่มีคุณภาพ เพราะการที่นักเรียนจะบอกได้ว่างานชิ้นนั้นเป็นเช่นไร นักเรียนต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนก่อนว่าเขากำลังตรวจสอบประเด็นใดในงานของเพื่อน ฉะนั้นครูต้องอธิบายผลการเรียนให้นักเรียนทราบก่อนที่จะลงมือประเมิน การที่จะสร้างความมั่นใจว่านักเรียนเข้าใจการประเมินรูปแบบนี้ควรมีการฝึกนักเรียน โดยครูอาจหาตัวอย่างให้นักเรียนร่วมกันตัดสินว่าควรประเมินอะไรและควรให้คำอธิบายเกณฑ์ที่บ่งบอกความสำเร็จของภาระงานนั้น จากนั้นให้นักเรียนประเมินงานตามเกณฑ์ที่ร่วมกันสร้างขึ้น จากนั้นครูตรวจสอบการประเมินของนักเรียนและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการนั้น สิ่งสำคัญคือครูต้องเลือกใช้วิธีการวัดและประเมินผลที่หลากหลายสามารถสะท้อนความสามารถของนักเรียนซึ่งสอดคล้องตามผลการเรียนรู้หรือจุดประสงค์ของวิชาความรู้ที่บูรณาการหน่วยนั้นๆ ได้ สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการความรู้และทักษะต่างๆ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้จึงเน้นคุณภาพของผลงานที่นักเรียนได้สรรค์สร้างขึ้นมาจากการบูรณาการทั้งความรู้และทักษะหลายๆ ด้านของนักเรียน เช่น การประเมินจากปฏิบัติงาน การทำกิจกรรมที่ครอบคลุมหมาย การสังเกตพฤติกรรม การสัมภาษณ์ เป็นต้น

1.7 ลักษณะและหลักการสำคัญการออกแบบหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ พเยาว์ ยินดีสุข (2552: 11-12) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน ด้วยกระบวนการการออกแบบย้อนกลับ ซึ่งเรียกว่า “หลัก 6 ต้องของกระบวนการออกแบบย้อนกลับ” ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ต้องเริ่มต้นด้วยการสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการมาตรฐานการเรียนรู้ อาจเป็นหน่วยประเภทต่อไปนี้

1.1 หน่วยการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้เดียวกัน (interdisciplinary integrated unit of learning)

1.2 หน่วยการเรียนรู้ระหว่างกลุ่มสาระการเรียนรู้ (interdisciplinary integrated unit of learning)

2. ต้องเน้นผลการเรียนรู้ที่ตามวัตถุประสงค์ดังนี้

2.1 สร้างความเข้าใจที่คงทน

2.2 พัฒนาทักษะการคิดทั่วไป (ทักษะคร่อมวิชา)

2.3 พัฒนาลักษณะที่เอื้อต่อการเป็นนักเรียนผู้สืบค้นรวมทั้งนักคิด

3. ต้องเน้นการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพความจริง เช่น การประเมินการปฏิบัติ การทำกิจกรรม การทดลอง การประเมินผลงานชิ้นงาน และภาระงาน

4. ต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้รูปแบบวิธีการสอนและแนวการสอนเป็นยุทธศาสตร์การสอน

5. นักเรียนต้องสร้างความรู้หรือสร้างความหมายด้วยตนเอง โดยผ่านกิจกรรม เพราะจะช่วยพัฒนานักเรียน

5.1 ทำกิจกรรมทำให้เข้าใจในทัศนสำคัญอย่างคงทน อยู่ในความจำระยะยาว

5.2 กิจกรรมที่ปฏิบัติตั้งแต่เริ่มวางแผน-ปฏิบัติ-สรุปผล ที่จะช่วยพัฒนาความสามารถคิดทั่วไป และทักษะเฉพาะวิชาอย่างแน่นนอน

5.3 ระหว่างทำกิจกรรม จะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ดีลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความอยากรู้อยากเห็น เป็นนักคิดวิจารณ์ญาณ นักตัดสินใจ ความเป็น ผู้มีคุณธรรม และมนุษยสัมพันธ์ เป็นต้น

6. ต้องมีการให้นักเรียนทำกิจกรรมขยายความรู้ (elaboration) ประยุกต์ความรู้ (application) หรือถ่ายโยงความรู้ (Transfer of learning) ซึ่งกิจกรรมนี้จะช่วยให้นักเรียนสร้างชิ้นงาน/ผลงาน ซึ่งเป็นหลักฐานหรือร่องรอยเชิงประจักษ์

สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2552: 2-3) ได้นำเสนอหลักการของการจัดหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่องไว้ในคู่มือการบูรณาการการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีหลักการสำคัญดังนี้

1. เน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยบูรณาการความรู้ ทักษะ และทัศนคติของวิชาต่างๆ เพื่อทำความเข้าใจ อธิบาย และแก้ปัญหาเกี่ยวกับหัวเรื่องที่ศึกษา ไม่ใช่ข้อมูลด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ

2. ยึดถือปรัชญาที่มุ่งเน้นทัศนคติเชิงบวกในการเรียนรู้ และทักษะการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาสาระ คือเน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข

3. เน้นการพัฒนาความคิดระดับสูงและทักษะกระบวนการ

4. พัฒนาความรู้สึกเป็นเจ้าของระหว่างครูและนักเรียน โดยครูและนักเรียนต่างมีส่วนร่วมในการวางแผนศึกษาหัวเรื่องในหน่วยการเรียนรู้

5. สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้เกิดการสื่อสารและประสานสัมพันธ์สร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน

6. มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และสื่อที่ยืดหยุ่น หลากหลาย และเพียงพอที่จะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้

7. บทบาทครูจะเปลี่ยนไป คือเน้นการสอนที่ให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง โดยครูต้อง

7.1 ลดบทบาทการสอนโดยตรง

7.2 ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้

7.3 ให้ความสำคัญและพัฒนานิสัยในตนเองให้แก่นักเรียน

8. ครูต้องทำงานร่วมกัน เพื่อสร้างหน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง เพราะครูแต่ละคนจะมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในวิชาและประสบการณ์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนในลักษณะมุ่งค้นหาว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้อะไรบ้าง โดยครูต้องใช้เทคนิคการประเมินที่หลากหลายและต่อเนื่อง เช่น สังเกตพฤติกรรมกลุ่มและรายบุคคล พิจารณาผลงานด้านการเขียน พูด อ่าน และสิ่งประดิษฐ์ของนักเรียน ทั้งผลงานกลุ่มและรายบุคคล ทำกรณีศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นต้น

9. การที่จะทำให้นักเรียนเรียนรู้แบบหัวเรื่องบรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้นั้น ต้องคำนึงถึง

9.1 มีความเคารพซึ่งกันและกันระหว่างผู้เรียนและครู โดยช่วยกันวางแผนการเรียนการสอน ครูให้กำลังใจและให้คำชมเชยต่อการปฏิบัติงานและผลงานของนักเรียน

9.2 นักเรียนควรมีอิสระ มีความสุข และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน

9.3 ครูควรทำงานเป็นคณะ ในการกำหนดวัตถุประสงค์ที่หลากหลายให้ครอบคลุมสาระการเรียนรู้ของวิชาต่างๆ มากที่สุด

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 41-42) ได้ให้ข้อเสนอแนะการสร้างหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ไว้ว่า การสร้างหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ควรเป็นหน่วยการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานและอิงมาตรฐานการเรียนรู้ด้วย ซึ่งมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดในหน่วยมีความเชื่อมโยงกัน

2. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดกับชิ้นงานหรือภาระงานของนักเรียนมีความสอดคล้องกัน

3. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดกับวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกัน

4. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดกับกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
5. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดกับสื่อ แหล่งการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
6. ชิ้นงาน/ภาระงานของนักเรียนกับวิธีการประเมินและเกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกัน
7. ชิ้นงาน/ภาระงานของนักเรียนกับกิจกรรมการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
8. ชิ้นงาน/ภาระงานของนักเรียนกับสื่อ แหล่งการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
9. กิจกรรมการเรียนรู้กับสื่อ แหล่งการเรียนรู้มีความสอดคล้องกัน
10. หน่วยการเรียนรู้สามารถนำไปจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนได้จริง

จากการศึกษาลักษณะและหลักการสำคัญการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ข้างต้น สรุปได้ว่า หลักการสำคัญในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ต้องตรวจสอบได้ว่านักเรียนเรียนแล้วได้อะไร เรียนแล้วทำอะไร และเรียนแล้วสามารถประยุกต์ได้อย่างไร ซึ่งขึ้นอยู่กับการกำหนดวิธีการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์หรือผลการเรียนรู้ของเรื่อง นอกจากนี้หน่วยการเรียนรู้จะต้องยืดหยุ่น ให้อิสระ ให้ความสุข และสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย รวมไปถึงการประสานงานร่วมกันของคณะครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การจัดทำหน่วยการเรียนรู้บรรลุความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลพื้นฐานเสรีไทยแพร์ สารสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร์

2.1 ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับเสรีไทยแพร์

2.1.1 ความสำคัญของเสรีไทยแพร์

เสรีไทยสายแพร์ โดยการนำของผู้แทนทอง กันทาธรรม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่ไม่ได้รับการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย แต่เคยร่วมทำสงครามต่อต้านญี่ปุ่นอย่างลับๆ อยู่จังหวัดแพร์ อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำความเสียหายต่อการรุกรานของกองทัพญี่ปุ่นทางภาคเหนือของประเทศไทย เสรีไทยแพร์ โดยการทำงานร่วมกับหน่วยงาน โอ เอส เอส (O.S.S) ของสหรัฐอเมริกา ร่วมกำหนดการโจมตีทางอากาศ โดยเครื่องบินของกองทัพสหรัฐฯ ในจุดยุทธศาสตร์สำคัญ และจุดที่ตั้งต่างๆ ของทหารญี่ปุ่นเพื่อการโจมตี และทำลายอย่างหนักทำให้เกิดการสูญเสียอย่างกว้างขวาง

เมื่อมีการยอมแพ้ของญี่ปุ่นอย่างเป็นทางการ ตัวแทนของเสรีไทยสายแพร์ นายชโรท ไหลสุวรรณ ที่ได้กระโดดร่มมาร่วมปฏิบัติงานในจังหวัดแพร์ ได้เป็นตัวแทนรับมอบดาบขามูไรจากนายทหารญี่ปุ่น ในพิธีการยอมแพ้การสู้รบระหว่างเสรีไทย และญี่ปุ่น อย่างเป็นทางการที่จวนผู้ว่าจังหวัดลำปาง เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2488 โดยมีทหารอเมริกาเป็นสักขีพยาน ในที่สุดเอกราชที่เคยอยู่คู่

กับแผ่นดินไทยมาเป็นเวลาช้านานก็ได้กลับคืนมาอีกครั้งหนึ่งอย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งนี้ด้วยผลงานของเสรีไทยทุกคนที่ช่วยกันทำงานด้วยความกล้าหาญ ท่วมเท เสียสละ และวิธีการอันชาญฉลาด

กล่าวโดยสรุป เสรีไทยแพร์ เป็นประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงบทบาทของคนเมืองแพร์กลุ่มหนึ่งในนาม ขบวนการเสรีไทยเหนือ (สายแพร์) ที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมขบวนการเสรีไทยในกรุงเทพฯ และสหรัฐอเมริกาในการกู้ชาติเพื่อคืนเอกราชให้ชาติไทย ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2484-2488) ซึ่งคุณประโยชน์ คุณงาม ความดี โดยเฉพาะอุดมการณ์รักชาติ ความเสียสละของบรรพบุรุษชาวแพร์ที่ได้สร้างไว้สมควรได้รับการยกย่องและจารึกไว้ในจิตใจของเยาวชนแพร์ เพื่อช่วยกันสืบทอดประวัติศาสตร์ที่สำคัญของเสรีไทยแพร์ให้คงอยู่ต่อไป

2.1.2 สงครามโลกครั้งที่ 2 กับจุดเริ่มต้นเสรีไทยแพร์

เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม พ.ศ. 2484 ภายหลังที่ได้เกิดสงครามในทวีปยุโรประหว่างเยอรมันกับอิตาลี ฝ่ายหนึ่ง และอังกฤษกับฝรั่งเศส อีกฝ่ายหนึ่งมาแล้วตั้งแต่ พ.ศ. 2482 ญี่ปุ่นซึ่งเป็นพันธมิตรของเยอรมันกับอิตาลี ได้เปิดฉากสงครามในภาคพื้นแปซิฟิกโดยส่งกำลังทางบก ทางเรือ ทางอากาศ เข้าโจมตีฐานทัพ และที่มั่นของอังกฤษและอเมริกา รวมทั้งการสังหารจำนวนนับหมื่นๆ นาย ขึ้นบกตามจุดต่างๆ ในภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา และปัตตานี และเคลื่อนทัพกำลังจำนวนนับหมื่นนายเช่นกันจากกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยทางด้านอรัญประเทศ กองทัพญี่ปุ่นจำเป็นต้องเดินทัพผ่านไทยไปโจมตี มลายู สิงคโปร์ และพม่า ซึ่งขณะนั้นเป็นดินแดนของอังกฤษ ทหาร ตำรวจ ข้าราชการพลเรือน ประชาชนและยุวชนทหาร ในทุกจุดที่ถูกญี่ปุ่นบุกได้ต่อสู้อย่างดุเดือดเพื่อรักษาแผ่นดินไทย จนกระทั่งได้รับคำสั่งจากทางรัฐบาลไทยให้หยุดรบ ภายหลังที่รัฐบาลได้ทำความตกลงกับญี่ปุ่น โดยอนุญาตให้ทหารญี่ปุ่นเดินทัพผ่านไทยได้ การตกลงใจของรัฐบาลไทยดังกล่าวโดยไม่มีทางเลือก และประสงค์ที่จะรักษาชีวิตและทรัพย์สินของเราไว้มิให้ต้องพินาศไปจากการสู้รบกับกองทัพญี่ปุ่นซึ่งมีกำลังเหนืออยู่มาก

ขณะนั้น นายปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม) อยู่ในตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในรัฐบาลซึ่งมี จอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรี และต่อมาได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 8 ซึ่งยังทรงพระเยาว์และประทับอยู่ในประเทศสวิตเซอร์แลนด์ นายปรีดี เคยเดินทางไปเยือนอังกฤษ ฝรั่งเศส อิตาลี สหรัฐอเมริกา และญี่ปุ่นมาแล้ว และเป็นผู้ที่ได้ติดตามเหตุการณ์ความขัดแย้งของโลกมาอย่างใกล้ชิด จึงมีความเห็นว่าญี่ปุ่นจะต้องเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ดังนั้น นายปรีดี จึงเห็นความจำเป็นที่ไทยจะต้องพยายามรักษาความเป็นกลางเอาไว้มากที่สุด แต่ในที่สุดรัฐบาลไทยก็ต้องเข้าร่วมเป็น

พันธมิตรกับญี่ปุ่น และต่อมาก็ได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษ และสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ 26 มกราคม พ.ศ. 2485

นายปรีดี พนมยงค์ ได้รวบรวมมิตรสหายผู้มีอุดมการณ์และความคิดเห็นอย่างเดียวกัน จัดตั้งองค์การใต้ดินเพื่อต่อต้านญี่ปุ่น โดยมีความมุ่งหมายที่จะร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตร คือ อังกฤษ และอเมริกา ในการทำสงครามกับญี่ปุ่นและให้ความช่วยเหลือแก่ฝ่ายพันธมิตร เพื่อให้ประจักษ์ว่าไทย อยู่ข้างอังกฤษ และสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ไทยจึงได้ไม่เป็นผู้แพ้สงครามเมื่อญี่ปุ่นได้แพ้สงครามไปแล้ว ขณะเดียวกันบรรดาข้าราชการและนักเรียนไทยอเมริกัน จำนวนประมาณ 50-60 คน ซึ่งไม่ยอม เดินทางกลับประเทศไทย ได้ร่วมจัดตั้ง “เสรีไทย” ขึ้นในสหรัฐฯ ภายใต้การนำของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช อัครทูตราชไทย ซึ่งเสรีไทยสายอเมริการุ่นแรก ประมาณ 20 นาย ได้เดินทางเข้ามาตั้งศูนย์ปฏิบัติการ อยู่ที่เมืองซีอเหมมาในตอนใต้การบังคับบัญชาของ พ.ท.หม่อมหลวงชาบ กฤษกร ได้เดินทางด้วยเท้าจาก ประเทศจีนผ่านลาวเข้าสู่ประเทศไทยในกลางปี พ.ศ. 2487 ส่วนที่กรุงลอนดอน ข้าราชการและ นักเรียนไทยประมาณ 45 คน อาสาสมัครเป็นเสรีไทย จำนวนประมาณ 35 คน ได้เข้ารับการฝึกใน กองทัพบกอังกฤษ และถูกส่งมาอินเดียตั้งแต่ปี พ.ศ. 2486 เสรีไทยสายอังกฤษ ได้ทยอยเล็ดลอดเข้าสู่ ประเทศไทยโดยการกระโดดร่มจากเครื่องบิน และโดยทางเรือดำน้ำ ทั้งนี้เสรีไทยที่ได้เล็ดลอดเข้ามาใน ประเทศไทยทั้งหมด ได้เข้ามอบตัวต่อ พล.ต.อ.อดุล อดุลเดชจรัส อธิบดีกรมตำรวจและอยู่ในความ อารักขาของตำรวจสันติบาลกรุงเทพฯ

ร.ต.ป๋วย อึ้งภากรณ์ และเสรีไทยสายอังกฤษ ซึ่งอยู่ในความอารักขาของ ตำรวจสันติบาล ได้ส่งวิทยุติดต่อกับฐานทัพพันธมิตรในอินเดียและศรีลังกาได้ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2487 ในต้นเดือนกันยายนศกเดียวกัน ศูนย์ปฏิบัติการของสหรัฐอเมริกาในลังกาได้ส่ง ร.อ. บุญมาก เทศบุตร และร.อ.วิมล วิริยะวิทย์ เสรีไทยสายอเมริกามากระโดดร่มลงที่จังหวัดแพร่ นอกจากเสรีไทยทั้ง สายอังกฤษและสายอเมริกันและนายทหารอังกฤษ ได้เดินทางเข้ามาตั้งศูนย์ประสานงานในกรุงเทพฯ ภายใต้การคุ้มครองของเสรีไทยขณะที่เครื่องบินสัมพันธมิตรได้นำอาวุธยุทโธปกรณ์มาทิ้งร่วมตามจุด ต่างๆ โดยเสรีไทยได้ปรับและนำมาฝึกบรรดาพลพรรคเสรีไทยที่จัดตั้งขึ้นทั่วประเทศรวมถึงเสรีไทยสาย เหนือหรือสายจังหวัดแพร่ (เสรี ชุมภูมิ่ง และคนอื่นๆ. 2552: 7-10)

2.1.3 ประวัติความเป็นมาของปฏิบัติการเพื่อชาติของเสรีไทยสายแพร่

สำหรับเสรีไทยในภาคเหนือมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองแพร่ มีนายปรีดี พนมยงค์ และ นายทอง กันทาธรรมเป็นหัวแรงหลักในการดำเนินงานปฏิบัติการครั้งแรก เมื่อเดือนกันยายน 2487 เรียกว่า ปฏิบัติการฮอพุท โดย ร.ท. บุญมาก เทศบุตร และ ร.ต. วิมล วิริยะวิทย์ เป็นผู้ปฏิบัติการกิจ กระโดดร่มลงที่แพร่พร้อมสัมภาระมีศูนย์บัญชาการอยู่ที่บ้านหนองม่วงไข่ ได้รับการสนับสนุนทาง

อากาศ โดยการกระโดดร่มครั้งต่อไปอีก 3 ครั้ง ซึ่งเป็นระยะที่ได้ตั้งศูนย์ไฮเรนขึ้นที่กรุงเทพฯ แล้วมีการนัดหมายชัดเจนระหว่างทางอากาศและภาคพื้นดิน เรียกปฏิบัติการทั้ง 3 ครั้งนี้ว่า ปฏิบัติการนิวเมอรัล ซึ่งการปฏิบัติการแต่ละครั้งเป็นการขนถ่ายสรรพาวุธ เสบียง และยารักษาโรค เพื่อเป็นเครื่องช่วยในการปฏิบัติงาน ตลอดจนนำครูฝึกทั้งชาวต่างชาติและชาวไทยมายังเมืองแพร่ ภารกิจของแกนนำเสรีไทยในเมืองแพร่เป็นการหาข่าวจุดที่ตั้งของทหารญี่ปุ่น การรับส่งข่าว การเก็บอาวุธอเมริกัน และการรวบรวมจรรยา โดยมีส่วนร่วมขบวนการกว่า 500 นาย

การกำเนิดเสรีไทยนั้นเกิดขึ้นในระหว่างสงครามมหาเอเชียบูรพา กองทัพญี่ปุ่นด้วยกำลังที่เหนือกว่าได้เข้ามายึดครองประเทศไทยและดินแดนส่วนใหญ่ในภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว ทำให้รัฐบาลไทยในขณะนั้นจำเป็นต้องให้ความร่วมมือแก่ญี่ปุ่น ดังนั้นในวันที่ 21 ธันวาคม 2484 ญี่ปุ่นกับไทยได้ลงนามในกติกาสัญญาเป็นพันธมิตรกัน ประเทศไทยจึงได้ประกาศสงครามต่ออังกฤษและสหรัฐอเมริกา บรรดาคนไทยทั้งในและต่างประเทศ ผู้มีจิตสำนึกในความเป็นคนไทยจึงรวมพลังก่อเกิดขบวนการเสรีไทย โดยเชื่อว่าการรบในระยะยาวกำลังของฝ่ายพันธมิตรจะเติบโตและสามารถเอาชนะสงครามได้ ไทยอาจประสบปัญหาเป็นฝ่ายแพ้สงคราม ขบวนการเสรีไทยจึงได้ติดต่อพร้อมที่จะร่วมมือกับฝ่ายพันธมิตรในทุกทาง ในระหว่างเวลา 3 ปีครึ่ง ของสงครามโลกครั้งที่ 2 ขบวนการเสรีไทยได้ร่วมปฏิบัติการ ทั้งการทหาร ด้านการทูต และการเมืองด้วยความสุขุมรอบคอบ ได้สร้างความประทับใจในความจริงจังของขบวนการเสรีไทยแก่ฝ่ายพันธมิตร เมื่อญี่ปุ่นยอมจำนน โดยปราศจากเงื่อนไข เมื่อวันที่ 15 สิงหาคม 2488 ฝ่ายพันธมิตรจึงได้แจ้งให้ผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ในรัชกาลที่ 8 ซึ่งเป็นหัวหน้าขบวนการเสรีไทยว่าสัมพันธมิตรไม่ถือว่าประเทศไทยแพ้สงคราม ไม่ต้องถูกยึดครอง และให้ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับนานาชาติกลับคืนสู่สถานภาพเหมือนก่อนสงคราม ในวันที่ 8 ธันวาคม 2484 นายบริติ พนมยงค์ จึงได้กำหนดให้วันที่ 16 สิงหาคมเป็นวันระลึกถึงวีรกรรมกู้ชาติของขบวนการเสรีไทย (ม่วงไขวทยา. 2556: ออนไลน์)

2.1.4 แหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์: พิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่

พิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่ เป็นแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และเรื่องราวของขบวนการเสรีไทย ตั้งอยู่ด้านหลังของโรงแรมภราดร ถนนยันตรกิจโกศล อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2550 โดยนายภูษงค์ กันทาธรรม บุตรชายของนายทอง กันทาธรรม อดีตหัวหน้าเสรีไทยสายแพร่ โดยวัตถุประสงค์สำคัญของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่ ได้แก่ 1) เพื่อเป็นการแสดงความเคารพคารวะต่อบรรพบุรุษ ผู้กล้าหาญของเมืองแพร่ 2) เพื่อแสดงเรื่องราวสำคัญใน อดีตที่สำคัญของชาวแพร่ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ การเสียสละที่ยิ่งใหญ่เพื่อชาติ และ 3) แสดงถึงความสมัครสมานสามัคคี ความร่วมมือร่วมใจเพื่อประเทศชาติ

สำหรับพิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร่ได้นำเสนอเรื่องราว และการปฏิบัติการที่หลากหลายของ แก่นนำเสรีไทย เช่น ผลงาน และวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลของอาจารย์ปรีดี พนมยงค์ บันทึกลงของ นายจำกด พลากร ที่สะท้อนถึงความรู้สึกห่วงใยภรรยา ก่อนข้ามแม่น้ำโขง เพื่อเดินทางไปปฏิบัติงานที่ประเทศจีน ได้เข้าร่วมปฏิบัติงานเสรีไทย ของ นายป๋วย อึ๊งภากรณ์ นักศึกษาไทยในประเทศอังกฤษ การประกาศ ไม่ยอมรับความเป็นพันธมิตรกับญี่ปุ่น ของ ม.ร.ว.เสนีย์ ปราโมช ที่สหรัฐอเมริกา, ชีวิตประวัติของผู้แทน ทอง กันทาธรรม ที่พลิกผัน และเรื่องขุนพลภูพาน นายเตียง ศิริขันธ์ รวมถึงบรรพบุรุษชาวแพร่ที่เข้าร่วม เสรีไทย ฯลฯ เพื่อเป็นการนำเหตุการณ์ของสงครามโลกครั้งนั้น และปฏิบัติการของขบวนการเสรีไทยให้ คุ้นเคยความเป็นจริง และมีชีวิตชีวา พิพิธภัณฑ์เสรีไทยได้จัดหุ่นขี้ผึ้งของทหารอเมริกัน และเสรีไทย สุรินทร์ โสภารัตนาพันธ์ (เสรีไทยไกวเปล) แบบจำลองระเบิดปรมาณูแฟตแมน และลิตเติ้ลบอย ดาบซามูไร ของทหารญี่ปุ่น ชิ้นส่วนรางรถไฟสะพานแม่ต้าที่ถูกระเบิดแสดงประกอบ (ณรงค์ จันทรางกูร. 2556: 112-115; ภูซังค์ กันทาธรรม. 2556: ออนไลน์)

กล่าวโดยสรุปคือ จังหวัดแพร่เป็นจังหวัดที่มีความสำคัญตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์ที่มีเรื่องราวเหตุการณ์ส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นการทำหน้าที่ช่วยชาติอย่างกล้าหาญ เสียสละชีวิตเพื่อชาติ จนกระทั่งทำให้ไทยรอดพ้นจากการเป็นผู้แพ้สงครามไม่ถูกกดขี่ค่าเสียหายจากสงคราม ซึ่งเยาวชนคนแพร่ควรภาคภูมิใจที่มีบรรพบุรุษเสรีไทย สร้างคุณความดี ประโยชน์ให้กับประเทศไทยและประเทศชาติ โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ไม่อวดอ้าง เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่จากอดีตเสรีไทย และลูกหลานแม้แต่คนเดียว เปรียบเป็นดังผู้ปิดทองหลังพระ ดังนั้นการได้ศึกษาทำความเข้าใจประวัติศาสตร์ครั้งนี้จึงเป็นการระลึกถึงความดี ความเสียสละ ความสามัคคีของเสรีไทยแพร่ ให้คนรุ่นหลังเกิดสำนึกที่ดี ปกป้อง ห่วงแหนท้องถิ่น และดำรง ประเทศชาติตามอุดมการณ์ของบรรพบุรุษสืบไป

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบ บูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” โดยนำเสนอเรื่องราวเหตุการณ์สำคัญในช่วงเวลา พ.ศ. 2484 – 2488 ของปฏิบัติการเพื่อชาติของเสรีไทย การทำงานของเสรีไทยแพร่ และคุณูปการของบรรพบุรุษที่ได้ ร่วมกันทำความดีเพื่อชาติโดยไม่หวังผลตอบแทน สำหรับเนื้อหาความรู้ประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยพบจาก ประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ จึงนำมาวิเคราะห์ได้เนื้อหา 4 เรื่อง ได้แก่

1. จุดเริ่มต้นที่มาของเสรีไทยแพร่
2. การกักขังเสรีไทยสายแพร่
3. บุคคลสำคัญเสรีไทยแพร่ผู้ปิดทองหลังพระ
4. ความสำเร็จของเสรีไทยแพร่ และการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกหลังสงครามโลก

ครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบัน

2.2 สารสำคัญของสาระประวัติศาสตร์และกรอบเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่

2.2.1 สารสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กระทรวงศึกษาธิการ (2551: 133) ได้ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ในสาระประวัติศาสตร์ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดให้นักเรียนในทุกระดับชั้นได้เรียนตามสาระการเรียนรู้/เนื้อหา ดังนี้ 1) เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ 2) วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) 3) พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ 4) เหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ 5) ความเป็นมาของชาติไทย รวมทั้งประวัติและผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างสรรค์ และปกป้องรักษาชาติไทย 6) วัฒนธรรมไทย และ 7) ภูมิปัญญาไทย ทั้งนี้ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 22-27) ได้ระบุสาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไว้ 3 ประเด็น ดังนี้

1. เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ หรือ “ช่วงเวลาที่ผ่านมาแล้ว” เป็นคำสำคัญของประวัติศาสตร์ เพราะเวลาช่วยแยกแยะเหตุการณ์ในอดีตได้ชัดเจน ทำให้เข้าใจลำดับความสัมพันธ์กันของเหตุการณ์ต่างๆ ซึ่งมีความแตกต่างกัน จากพฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้ใช้เวลาเหมือนกัน ดังนั้นนักเรียนจึงต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจประวัติศาสตร์

2. วิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) เป็นกระบวนการที่ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือให้กับประวัติศาสตร์เช่นเดียวกับวิทยาศาสตร์ เพราะวิธีการทางประวัติศาสตร์สามารถช่วยสืบค้นหาความจริงในสังคมมนุษย์อย่างเป็นระบบด้วยการค้นหาความจริงผ่านหลักฐานหรือร่องรอยที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้การวิเคราะห์ข้อเท็จจริงจากหลักฐานและการสืบค้นเป็นระบบ และเป็น “ทักษะกระบวนการ” ที่มุ่งสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยตนเองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยให้นักเรียนได้ออกนอกห้องเรียนไปสู่อะไรในโลกในความเป็นจริง วิธีการทางประวัติศาสตร์จะฝึกฝนให้ผู้เรียนตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริง และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุเป็นผลก่อนที่จะคิดวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงน่าเชื่อถือ อันเป็นการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ คำว่า อดีต ปัจจุบัน และอนาคต แสดงธรรมชาติของสังคมมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา และแม้ในช่วงเวลาเดียวกัน สังคมมนุษย์ในแต่ละพื้นที่ก็มีความเหมือนและความต่างทำให้ประวัติศาสตร์มีความแตกต่างจากสังคมศึกษาสาขาอื่นๆ เนื่องจากประวัติศาสตร์ให้ความสำคัญอย่างมากกับความแตกต่างที่เป็นลักษณะเฉพาะในสังคมมนุษย์ ลักษณะเฉพาะดังกล่าวที่เกิดจากสาเหตุปัจจัยของสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน และย่อมส่งผลกระทบต่อสิ่งอื่นๆ ในสังคมด้วย

3. ความเป็นไทย (ความเป็นมาของชาติไทย บุคคลสำคัญของไทย วัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทย) มุ่งเน้นให้นักเรียน “มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย” อันเป็นเป้าหมายสำคัญในการเรียนรู้สาระนี้ แม้จะเป้าหมายหลักการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อยู่ที่มุ่งให้เข้าใจความเป็น

ชาติไทย มากกว่าการรักชาติ และภูมิใจในชาติ ก็ตาม แต่หากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียน ได้รับรู้ความเป็นมาของชาติไทยที่บรรพบุรุษไทยได้เสียสละชีพเพื่อปกป้องไว้ เข้าใจในวัฒนธรรมไทย อันเป็นเอกลักษณ์เป็นที่ยอมรับไปทั่วโลก รวมทั้งเป็นชาติที่มีภูมิปัญญาไทยที่สามารถแก้ปัญหาทั้ง ด้านการดำเนินชีวิตและวิกฤติการณ์ด้านต่างๆ ฝ่าฟันอุปสรรคนานัปการเป็นประเทศเอกราชสืบถึง ปัจจุบันนี้ได้ก็คงทำให้เยาวชนไทยได้ตระหนักในความสำคัญและสานต่อเป็น “ความเป็นไทย” สืบต่อไป

จากสาระสำคัญของสาระประวัติศาสตร์ที่กำหนดในหลักสูตรแกนกลางฯ ข้างต้น พบว่า เป้าหมายหลักของการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์นั้นมุ่งให้นักเรียนเกิดความเข้าใจในความเป็น ชาติในภาพรวมของทั้งประเทศ เช่นเดียวกันกับองค์ความรู้ในท้องถิ่นที่มีคุณค่าและเป็นศูนย์รวม ความรู้ใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่พัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่นำความรู้ใน ท้องถิ่นมาถ่ายทอดให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และเข้าใจประวัติศาสตร์ที่เป็นรากเหง้าแท้จริงของตนเอง รวมทั้งท้องถิ่นอย่างมีความหมาย นอกจากนี้ปลูกฝังให้มีความรักและหวงแหนท้องถิ่นของตนเอง

2.2.2 กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สาระที่ 4

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สาระที่ 4 (พิริยาลัยจังหวัดแพร่. 2558: 25-26) ได้ระบุ ให้โรงเรียนนำ ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นไปบูรณาการร่วมกับตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงกรอบหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้ สาระที่ 4 ระดับชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 6

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ♦ ส 4.1 ม.4-6/1 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ ♦ ส 4.1 ม.4-6/2 สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	♦ การนับเวลาของชาวล้านนา ♦ ประวัติศาสตร์เมืองแพร่ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองแพร่
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น ♦ ส 4.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออก กับโลกตะวันตก ที่มีผลต่อพัฒนาการ และการเปลี่ยนแปลงของโลก	

ตาราง 2 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ท้องถิ่น
♦ ส 4.2 ม.4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน ♦ ส 4.2 ม.4-6/3 วิเคราะห์กระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกา และเอเชีย ♦ ส 4.2 ม.4-6/4 วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21	♦ ขบวนการเสรีไทยจังหวัดแพร่ กับสงครามโลกครั้งที่ 2
สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย ♦ ส 4.3 ม.4-6/1 วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย ♦ ส 4.3 ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย ♦ ส 4.3 ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ♦ ส 4.3 ม.4-6/4 วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทย และต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย ♦ ส 4.3 ม.4-6/5 วางแผนกำหนดแนวทาง และการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย	♦ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง ♦ กลุ่มบุคคลชาวแพร่ที่ร่วมคณะเสรีไทย ♦ แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง

จากตาราง 2 เมื่อวิเคราะห์กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์

ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สามารถระบุขอบเขตเนื้อหาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ “เสรีไทยแพร่” ดังนี้

1) ส 4.1ม.4-6/1 ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง การนับเวลาของชาวล้านนา

2) ส 4.1ม.4-6/2 สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ประวัติศาสตร์เมืองแพร่ และหลักฐานทางประวัติศาสตร์เมืองแพร่

3) ส 4.2 ม.4-6/2 วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ขบวนการเสรีไทยจังหวัดแพร่ กับสงครามโลกครั้งที่ 2

4) ส 4.3 ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง

5) ส 4.3 ม.4-6/4 วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง กลุ่มบุคคลชาวแพร่ที่ร่วมคณะเสรีไทย

6) ส 4.3 ม.4-6/5 วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย บูรณาการกับสาระการเรียนรู้ท้องถิ่น เรื่อง แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในท้องถิ่นของตนเอง

2.2.3 กรอบหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ (2556: 12) ได้ระบุ กรอบหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมขึ้น โดยกำหนดให้การจัดการเรียนรู้ของแต่ละรายวิชาบูรณาการเนื้อหาในท้องถิ่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อแสดงถึงอัตลักษณ์ของหลักสูตรสถานศึกษา และส่งเสริมให้นักเรียนได้ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆ ของท้องถิ่นตนเอง ซึ่งเป็นการปลูกฝังให้มีความภาคภูมิใจท้องถิ่นและร่วมกันพัฒนาท้องถิ่น ดังนั้นกลุ่มสาระสังคมศึกษาฯ โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่จึงนำหลักสูตรสถานศึกษามาจัดการเรียนรู้ตามความสอดคล้องกับตัวชี้วัดชั้นปีในมาตรฐานการเรียนรู้ โดย

ผู้วิจัยได้ศึกษาโครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปรับปรุง พ.ศ.2556) มีเนื้อหาสำคัญ ดังตาราง 3

ตาราง 3 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ภาคเรียนที่ 1			ภาคเรียนที่ 2		
วิชา	ค/ส	หน่วย	วิชา	ค/ส	หน่วย
ส 33101 สังคมศึกษาพื้นฐาน 5	2	1.0	ส 33102 สังคมศึกษาพื้นฐาน 6	2	1.0
ส 33201 ศาสนาสากล 1	1	0.5	ส 33202 ศาสนาสากล 2	1	0.5
ส 33203 อาเซียนศึกษา 1	1	0.5	ส 33204 อาเซียนศึกษา 2	1	0.5
ส 33205 เหตุการณ์ปัจจุบัน 1	2	1.0	ส 33206 เหตุการณ์ปัจจุบัน 2	2	1.0
ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์	2	1.0	ส 33207 กาลสิน การคลังและการธนาคาร	2	1.0

ที่มา: โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่. (2556). โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. หน้า 12.

จากตาราง 3 สรุปว่า โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปรับปรุง พ.ศ.2556) ได้กำหนดให้สาระประวัติศาสตร์เป็นรายวิชาพื้นฐานที่แยกออกมาเป็น 1 รายวิชา ขณะเดียวกันได้กำหนดรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ซึ่งเกี่ยวข้องกับรายวิชาประวัติศาสตร์ คือ วิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ซึ่งได้จัดทำคำอธิบายรายวิชาและโครงสร้างรายวิชาไว้ดังต่อไปนี้

คำอธิบายรายวิชากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
รายวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ **ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6**
เวลาเรียน 40 ชั่วโมง **จำนวน 1 หน่วยกิต**

ศึกษาความหมาย ความสำคัญของประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ ยุคสมัยทางประวัติศาสตร์

วิเคราะห์และประเมินค่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสืบสวนหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ศึกษาผลงานของนักประวัติศาสตร์ไทยเป็นกรณีตัวอย่าง

เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในการศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์และการสร้างสรรค์วัฒนธรรม

ผลการเรียนรู้

1. อธิบายความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้
2. อธิบายวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ได้
3. จำแนกหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้
4. วิเคราะห์และประเมินคุณค่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ได้
5. อธิบายหลักเกณฑ์การตีความหลักฐานประวัติศาสตร์ได้
6. อธิบายกระบวนการสืบสวนหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ได้
7. อธิบายผลงานของนักประวัติศาสตร์ไทย สมัยเริ่มแรกและสมัยปัจจุบันได้
8. เปรียบเทียบกระบวนการทางประวัติศาสตร์กับวิทยาศาสตร์

การประเมินผล

$$K : P : A = 70 : 20 : 10$$

สำหรับหน่วยการเรียนรู้วิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เลือกเนื้อหาเป็นกรอบในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติศาสตร์คืออะไร หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 การศึกษาประวัติศาสตร์ และหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 หลักฐานประวัติศาสตร์ เพื่อนำมาระบุไว้เป็นเนื้อหาในหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” ซึ่งมีรายละเอียด ดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงหน่วยการเรียนรู้รายวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

หน่วย ที่	ชื่อหน่วย/สาระสำคัญ	ผลการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	◆ ประวัติศาสตร์คืออะไร 1) ความหมายของประวัติศาสตร์ 2) ความสำคัญของประวัติศาสตร์	1. อธิบายความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์ได้	6
2	◆ การศึกษาประวัติศาสตร์ 1) วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ 2) การศึกษาประวัติศาสตร์ในประเทศไทย 3) การแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์	2. อธิบายวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์ได้	5
3	◆ หลักฐานประวัติศาสตร์ 1) ความหมายของหลักฐานทางประวัติศาสตร์ 2) ประเภทของหลักฐานทางประวัติศาสตร์	3. จำแนกหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์ได้	5

ที่มา: โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่. (2556). โครงสร้างหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม. หน้า 124.

2.2.4 กรอบเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่”

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” โดยวิเคราะห์ผลการเรียนรู้และเลือกเนื้อหาส่วนหนึ่งของวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้ ส 4.1 ม.4-6/1-2, ส 4.2 ม.4-6/2 และ ส 4.3 ม.4-6/3-5 นอกจากนี้เพื่อให้นักเรียนเรียนรู้อย่างมีความหมายและการจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาที่จะนำมาบูรณาการ ซึ่งสอดคล้องกับตัวชี้วัดใน

มาตรฐานการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552: 32-39; 48-51; 62-64; 70; 123; 129-130) ดังตาราง 5

ตาราง 5 สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการฯ
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรม ◆ ส 1.1 ม.4-6/9 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาว่าเป็น ศาสน์แห่งการศึกษาซึ่งเน้นความสัมพันธ์ของเหตุ ปัจจัยกับวิธีการแก้ปัญหา ◆ ส 1.1 ม.4-6/10 วิเคราะห์พระพุทธศาสนาในการ ฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพ บุคคล สังคมและโลก ◆ ส 1.1 ม.4-6/18 ตระหนักในคุณค่าและ ความสำคัญของค่านิยม จริยธรรมที่เป็น ตัวกำหนดความเชื่อและพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ของศาสนิกชนศาสนาต่างๆ เพื่อจัดความขัดแย้ง และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข	◆ วิธีการแก้ปัญหาตามหลัก พระพุทธศาสนา ◆ การฝึกตนไม่ให้ประมาทมุ่งประโยชน์ และสันติภาพ ◆ หลักธรรมกับการขจัดความขัดแย้งและ อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข
สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม มาตรฐาน ส 1.2 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตน เป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนา ◆ ส 1.2 ม.4-6/1 ปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดีต่อ สาวก สมาชิกในครอบครัว และคนรอบข้าง	◆ การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการฯ
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ◆ ส 2.1 ม.4-6/3 ปฏิบัติตนและมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก ◆ ส 2.1 ม.4-6/5 วิเคราะห์ความจำเป็นที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล	◆ พลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก ◆ การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล
สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธาและธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ◆ ส 2.2 ม.4-6/1 วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข ◆ ส 2.2 ม.4-6/2 เสนอแนวทางทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ	◆ ปัญหาการเมืองและแนวทางแก้ไข ◆ ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการฯ
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภค การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีสมดุล ◆ ส 3.1 ม.4-6/1 อภิปรายการกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ	◆ การกำหนดราคาและค่าจ้างในระบบเศรษฐกิจ
สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์ มาตรฐาน ส 3.2 เข้าใจระบบและสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก ◆ ส 3.2 ม.4-6/1 อธิบายบทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ◆ ส 3.2 ม.4-6/3 วิเคราะห์ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบ	◆ บทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ◆ ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบ

ตาราง 5 (ต่อ)

มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ
สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์ มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพและความสัมพันธ์ของสรรพสิ่งซึ่งมีผลต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ส 5.1 ม.4-6/1 ใช้เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึกและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ◆ ส 5.2 ม.4-6/4 อธิบายการใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม อันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นทั้งในประเทศไทยและโลก	◆ เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ ◆ การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม

จากตาราง 5 สรุปได้ว่า สาระการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดตามมาตรฐานการเรียนรู้ภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่นำมาบูรณาการ ประกอบด้วยเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ดังนี้ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ได้แก่ มาตรฐาน ส 1.1 จำนวน 3 ตัวชี้วัด มาตรฐาน ส 1.2 จำนวน 1 ตัวชี้วัด สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ มาตรฐาน ส 2.1 จำนวน 2 ตัวชี้วัด มาตรฐาน ส 2.2 จำนวน 2 ตัวชี้วัด สาระเศรษฐศาสตร์ ได้แก่ มาตรฐาน ส 3.1

จำนวน 1 ตัวชี้วัด มาตรฐาน ส 3.2 จำนวน 2 ตัวชี้วัด และสาระภูมิศาสตร์ ได้แก่ มาตรฐาน ส 5.1 จำนวน 1 ตัวชี้วัด และมาตรฐาน ส 5.2 จำนวน 1 ตัวชี้วัด

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้อย่างหลากหลาย ดังสรุปได้ดังนี้

พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2549: 96) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับจากประสบการณ์ทั้งปวงทั้งจากที่บ้านและสถาบันการศึกษา

ราตรี นันทสุคนธ์ (2553: 50) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ หรือพฤติกรรมของนักเรียนสามารถวัดและตรวจสอบจากเนื้อหาวิชาต่างๆ ซึ่งเกิดขึ้นหลังจากได้รับการเรียนรู้

พิชิต ฤทธิ์จุญ (2553: 96) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ คุณลักษณะและความรู้ ความสามารถของบุคคล ผลเกิดจากการเรียนการสอน การฝึกฝน หรืออบรม ทำให้บุคคลเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านต่างๆ ของสมอง อีกทั้งเป็นการตรวจสอบระดับความสามารถของบุคคลว่า เรียนแล้วรู้อะไรมีความสามารถมากน้อยเพียงใด

จากความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักการศึกษาที่กล่าวมา สรุปได้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ความสามารถของนักเรียนที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ในวิชาต่างๆ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือพัฒนาระดับความรู้ความสามารถในการเรียน

3.2 องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนที่ดีได้ ต้องอาศัยองค์ประกอบหลายอย่าง เพื่อให้ผลสัมฤทธิ์เป็นไปตามความคาดหวัง ดังนี้

บลูม (Bloom. 1956. Online) ได้ศึกษาการเรียนรู้ของนักเรียน พบว่าองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน คือ

1. ความรู้ความสามารถ หมายถึง ความรู้ที่เป็นพื้นฐานเดิมของนักเรียน หรือความถนัด หรือความสามารถพิเศษ
2. จิตใจ หมายถึง ความรู้สึก ทศนคติ และความคิดเห็นที่มีต่อเนื้อหาที่เรียน
3. คุณภาพการจัดการเรียนการสอน หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

จากองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สรุปว่า การจัดการเรียนการสอน จึงต้องเน้นนักเรียนเป็นสำคัญและจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้จึงจะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นไปตามความมุ่งหมาย ซึ่งการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทั้งเนื้อหาและวิธีการสอน เป็นแนวทางที่เหมาะสมและสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้อีกรูปแบบหนึ่ง

3.3 ลักษณะของการวัดผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ลักษณะของการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนขึ้นอยู่กับธรรมชาติของแต่ละวิชาหรือเป้าหมายของสิ่งที่ต้องการตรวจสอบ ซึ่งนักการศึกษาได้เสนอลักษณะการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังนี้

พิชิต ฤทธิ์จัญญ (2553: 3; 31-40) ได้กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการตรวจสอบความรู้ ทักษะ และสมรรถภาพสมองในด้านต่างๆ ที่นักเรียนได้รับจากการจัดการเรียนรู้ โดยเครื่องมือที่ใช้วัดผล เรียกว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (Achievement test) ซึ่งการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ ความคิด เป็นกระบวนการด้านสติปัญญาและสมอง
2. ด้านความรู้สึก เป็นการเจริญวุฒิภาวะและพัฒนาการในด้านจิตใจ ความสนใจ คุณค่า ความซาบซึ้ง และเจตคติต่างๆ ของนักเรียน
3. ด้านการปฏิบัติการ เป็นการพัฒนาทักษะในการปฏิบัติ เช่น การทดลอง เป็นต้น

ราตรี นันทสุคนธ์ (2553: 50) ได้กล่าวว่า การวัดผลสัมฤทธิ์สามารถวัดได้ 2 แบบ คือ

1. การวัดด้านวิชาการ เป็นการวัดความรู้ความสามารถวิชาต่างๆ ที่มีการสอนในสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่วัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย และด้านทักษะการปฏิบัติ
2. การวัดด้านการปฏิบัติ เป็นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้านทักษะพิสัย ภาวปฏิบัติ โดยเน้นการประเมินจากการทำผลงาน ชิ้นงาน และกระบวนการที่ทำและสำเร็จ

ทั้งนี้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนส่วนใหญ่เน้นประเมินผลด้านความรู้หรือกระบวนการ สติปัญญาของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 9-10 อ้างอิงจาก Bloom. 1979. *Taxonomy of Educational Objectives*) ประกอบด้วยพฤติกรรม 6 ด้าน ได้แก่

- 1.1 ความรู้ความจำ (Knowledge) หมายถึง ความสามารถในการสามารถจดจำเรื่องราวระลึกถึงสิ่งที่มีความหมายเชิงรูปธรรมและสัญลักษณ์ เช่น บอก ระบุ ตอบ อ่าน เขียน
- 1.2 ความเข้าใจ (Comprehensive) หมายถึง ความสามารถในการจับใจความสำคัญจากการแปลความ ตีความ ยกตัวอย่าง อธิบาย สรุปอ้างอิง และเปรียบเทียบ

1.3 การนำไปใช้หรือการประยุกต์ใช้ (Application) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และความเข้าใจไปใช้ในการแก้ปัญหาใหม่ที่เกิดขึ้นอย่างได้ผล เช่น สาธิต ปฏิบัติทำงาน คำนวณ

1.4 การวิเคราะห์ (Analysis) หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะสิ่งต่างๆ เรื่องราวต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น บอกความแตกต่าง จัดหมวดหมู่ และบอกลักษณะ

1.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) หมายถึงความสามารถในการรวบรวมเรื่องราวหรือองค์ประกอบต่างๆ มาผสมผสานกันให้เป็นสิ่งใหม่แล้วนำมาจัดระบบโครงสร้างเรียบเรียงเสียใหม่ให้ดีกว่าเดิม เช่น ออกแบบ สร้าง รวบรวม เขียนโครงสร้าง เขียนโครงการ

1.6 การประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง การวินิจฉัยตัดสินคุณภาพสิ่งต่างๆ เรื่องราวต่างๆ โดยอาศัยข้อเท็จจริงหรือเกณฑ์มาตรฐานในการอธิบาย แยกเป็นการประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายในและการประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายนอก เช่น ตัดสิน ประเมินผล เปรียบเทียบ เลือกได้ วิจารณ์ บอกประโยชน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย เรียกว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมีนักการศึกษาแบ่งประเภทของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ไว้ ดังนี้

สมจิตรา เรืองศรี (2553: 278) ได้เสนอลักษณะของเครื่องมือที่ใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 2 ประเภท ดังนี้

1. แบบทดสอบอิงเกณฑ์ (Criterion Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม มีคะแนนจุดตัดหรือคะแนนเกณฑ์สำหรับใช้ตัดสินว่าผู้สอบมีความรู้ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้หรือไม่ การวัดตรงตามจุดประสงค์เป็นหัวใจสำคัญของข้อสอบในแบบทดสอบประเภทนี้

2. แบบทดสอบอิงกลุ่ม (Norm Referenced Test) หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดให้ครอบคลุมหลักสูตร จึงสร้างตามตารางวิเคราะห์หลักสูตร โดยหัวใจสำคัญของข้อสอบประเภทนี้คือสามารถจำแนกผู้สอบตามความเก่ง และอ่อน ได้ดีเป็นการประเมินผลการสอบอาศัยคะแนนมาตรฐานซึ่งเป็นคะแนนที่ใช้ความสามารถในการให้ความหมาย และแสดงศักยภาพของบุคคลนั้นเปรียบเทียบกับบุคคลอื่นๆ ที่ใช้เป็นกลุ่มเปรียบเทียบ

สุรางค์ ไคว่ตระกูล (25564: 442-443) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบทดสอบที่วัดความรู้ของนักเรียนที่ได้เรียนไป โดยแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบทดสอบของครู หมายถึง ชุดคำถามที่ครูสร้างขึ้น ซึ่งเป็นคำถามที่ถามเกี่ยวกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนในชั้นเรียนว่า เพื่อตรวจสอบความรู้ ข้อบกพร่องที่จะนำไปสู่การสอนซ่อมเสริม หรือเป็นการวัดคะแนนความพร้อมที่ก่อนเรียนบทเรียนใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของครู

2. แบบทดสอบมาตรฐาน แบบทดสอบประเภทนี้สร้างขึ้นจากผู้เชี่ยวชาญในแต่ละสาขาวิชา หรือจากครูที่สอนวิชานั้น โดยผ่านการทดลองหาคุณภาพหลายครั้งจนกระทั่งมีคุณภาพดีพอ จึงสร้างเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบนั้น สามารถใช้หลักและเปรียบเทียบผลเพิ่มประเมิณค่าของการเรียนการสอนในเรื่องใดๆ ก็ได้ แบบทดสอบมาตรฐานจะมีคู่มือดำเนินการสอน และยังมีมาตรฐานในด้านการแปลคะแนนด้วย

จากการศึกษาลักษณะของการวัดผลและเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ดังกล่าว สรุปได้ว่า การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดผลครอบคลุมพฤติกรรม 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติการ โดยสามารถวัดด้วยแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ครูสร้างขึ้นเองหรือใช้แบบทดสอบมาตรฐาน นอกจากนี้การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถดำเนินการได้ 2 แนวทางคือ การวัดแบบอิงเกณฑ์ และการวัดแบบอิงกลุ่ม

3.4 คุณสมบัติที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์ (2553: 81-91) และ ราตรี นันทสุคนธ์ (2553: 87-90) ได้นำเสนอว่า คุณสมบัติที่ดีของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยคุณสมบัติที่ดี 10 ประการ ได้แก่

1. ต้องเที่ยงตรง (Validity) คือคุณสมบัติที่จะทำให้ผู้ใช้บรรลุมิติวัตถุประสงค์ แบบทดสอบที่มีความเที่ยงตรงสูง คือ แบบทดสอบที่สามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้ถูกต้องตามความมุ่งหมาย

2. ต้องยุติธรรม (Fair) คือคำถามที่ดีต้องไม่มีช่องทางชี้แนะให้นักเรียนเดาคำตอบได้และไม่เปิดโอกาสให้นักเรียนที่เกียจคร้านดูตำราแต่ตอบได้ดี ซึ่งแสดงถึงความลำเอียงต่อนักเรียนเฉพาะกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

3. ต้องถามลึก (Searching) คือคำถามจะไม่ถามแต่เพียงความรู้ความจำเท่านั้น แต่จะให้นักเรียนฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์ จนถึงการนำไปใช้

4. ต้องยั่วเป็นเยี่ยงอย่าง (Exemplary) คือคำถามมีความท้าทายชวนให้นักเรียนคิดและประพฤติปฏิบัติไปตามนั้น

5. ต้องจำเพาะเจาะจง (Definite) คือคำถามมีความชัดเจน ไม่กำกวมหรือคลุมเครือ

6. ต้องเป็นปรนัย (Objectivity) คือมีคุณลักษณะสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ ความแจ่มชัดในความหมายของคำถาม วิธีการตรวจหรือมาตรฐานการให้คะแนน และการแปลความหมายของคะแนน

7. ต้องมีประสิทธิภาพ (Efficiency) คือแบบทดสอบจะต้องสามารถให้คะแนนที่เที่ยงตรงและเชื่อถือได้มากที่สุด ภายในเวลา แรงงาน และการลงทุนที่น้อยที่สุด

8. ต้องมีความยากพอเหมาะ (Difficulty) คือแบบทดสอบที่ดีนั้นคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ตอบได้ควรจะเท่ากับหรือสูงกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มเล็กน้อย

9. ต้องมีอำนาจจำแนก (Discrimination) คือแบบทดสอบที่ดีสามารถแยกนักเรียนเป็นกลุ่มอ่อน กลุ่มเก่ง ซึ่งแสดงได้ว่าข้อสอบนั้นเด็กเก่งจะต้องตอบถูกมากกว่าเด็กอ่อนเสมอ

10. ต้องเชื่อถือได้ (Reliability) คือแบบทดสอบที่ดีนั้นสามารถให้คะแนนได้คงที่แน่นอน

สรุปได้ว่า แบบทดสอบที่ดีนั้นต้องสามารถวัดตรงตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ และเลือกสร้างแบบทดสอบที่ดี มีความยุติธรรม จึงจะสามารถสะท้อนผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างสอดคล้องกัน เพื่อส่งเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้เนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ร่วมกับเนื้อหาจากบางตัวชี้วัดในสาระประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก และบูรณาการภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระ การเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก อ้างอิงการวัดตามแนวคิดของบลูม 6 ข้อ ดังนี้

1. ความจำ หมายถึง ความสามารถในการจำ ระลึกถึงความรู้ทางประวัติศาสตร์ ด้วยการบอก การเล่า การนิยาม การระบุ เช่น นักเรียนเล่าเหตุการณ์เสรีไทยแพร่ได้

2. ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถสรุป ตีความ เปรียบเทียบ และอธิบายถึงสาระสำคัญทางประวัติศาสตร์ ด้วยการพูด การเขียน เช่น นักเรียนยกตัวอย่างหลักฐานชั้นต้นเกี่ยวกับเสรีไทยแพร่ได้

3. การนำไปใช้ หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปปฏิบัติหรือปรับใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมและเกิดผลดีที่สุด เช่น นักเรียนสามารถนำคุณประโยชน์ของเสรีไทยแพร่ ประเด็นใดที่นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

4. การวิเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการแยกแยะ จัดหมวดหมู่ และชี้ให้เห็นประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์ต่างๆ ออกเป็นส่วนย่อย เช่น นักเรียนคิดว่าสาระสำคัญของการรวมกลุ่มเป็นเสรีไทยแพรคืออะไร

5. การสังเคราะห์ หมายถึง ความสามารถในการรวบรวม ผสมผสานเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ที่น่าเชื่อถือ นำมาเรียบเรียงใหม่เป็นองค์ความรู้ที่ถูกต้อง เช่น หากการศึกษาประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนกระจกสะท้อนพฤติกรรมของมนุษย์ นักเรียนคิดว่าประวัติศาสตร์เสรีไทยแพรสะท้อนพฤติกรรมของคนในท้องถิ่นกับการรักษาได้อย่างไร

6. การประเมินค่า หมายถึง การตรวจสอบ วิพากษ์ วิจักษ์ ตัดสิน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ต่างๆ โดยการประเมินค่าอาศัยการวิพากษ์ภายในและการวิพากษ์ภายนอกของข้อเท็จจริงหรือข้อมูลที่น่าเชื่อถือ เช่น นักเรียนสามารถตัดสินคุณค่าผลงานของเสรีไทยแพรที่มีต่อท้องถิ่นได้

4. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4.1 ความหมายและความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หรือ Critical Thinking นั้น เป็นคำที่ เกลเซอร์ (Glaser. 1941. Online) ได้กำหนดขึ้นมาในการสัมมนาเกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการศึกษา ในปี ค.ศ. 1941 ซึ่งตามพจนานุกรมไทยฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 1073) ได้ให้ความหมายคำว่า ความคิด แปลว่า สิ่งที่เราเข้าใจหรือความรู้ที่เกิดขึ้นภายในก่อให้เกิดการแสวงหาความรู้ใคร่ครวญไตร่ตรอง ส่วนคำว่า วิจักษ์ แปลว่า ปัญญาที่สามารถรับรู้หรือให้เหตุที่ถูกต้อง กล่าวโดยสรุป การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดอย่างใคร่ครวญ ไตร่ตรอง โดยใช้ปัญญาในการรับรู้หรือให้เหตุผลที่ถูกต้อง

สำหรับในวงการศึกษไทยได้มีการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างกว้างขวาง ส่งผลให้มีชื่อเรียกแตกต่างกัน อาทิ ความคิดแบบวิพากษ์วิจักษ์ การคิดวิเคราะห์ วิจักษ์ การคิดเป็นการคิดอย่างมีเหตุผล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดวิจักษ์ สำหรับในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้คำว่า “การคิดอย่างมีวิจารณญาณ” ซึ่งมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เกลเซอร์ (Glaser. 1941. ออนไลน์) นำเสนอว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นแนวทางการคิดที่ปราศจากการใช้ทัศนคติและประสบการณ์ในช่วงใดช่วงหนึ่งเพื่อการตัดสินปัญหา หากเป็นการคิดโดยอาศัยวิธีการสืบสวนอย่างสมเหตุสมผลตามหลักตรรกวิทยา และทักษะต่างๆมาประยุกต์ใช้ ซึ่งการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะอาศัยหลักฐานที่มาสนับสนุนเพื่อการหาข้อสรุปที่มีความชัดเจน

อุษณีย์ อนุรุทวงศ์ (2553: 77) นำเสนอว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง วิธีการคิดอย่างมีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ มีหลักฐาน และมีประสิทธิภาพ ก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่ออะไร จะทำหรือไม่ทำอะไร ดีหรือไม่ดี ใช่หรือไม่ใช่

อังศินันท์ อินทรกำแหง (2552: 38) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดรอบคอบ ผ่านการไตร่ตรองอย่างมีเหตุผล ด้วยข้อมูลที่มีการเก็บรวบรวมไว้อย่างน่าเชื่อถือ เพื่อนำมาสู่การพิจารณาข้อโต้แย้งอย่างลึกซึ้ง ให้เห็นคุณ-โทษและคุณค่าอย่างแท้จริงก่อนการตัดสินใจในเรื่องหรือสถานการณ์นั้นๆ ที่นำไปสู่ข้อสรุปที่ดีที่สุด

สุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2555: 71) ได้นำเสนอว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง การคิดที่มีกระบวนการทางปัญญาอย่างเป็นระบบ โดยมีการคิดพิจารณาใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างมีเหตุผลรอบด้านมีจุดมุ่งหมายเพื่อตัดสินใจว่าสิ่งใด ข้อความใดเป็นจริง ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลหลักฐานต่างๆ มาประกอบการคิดและการตัดสินใจ

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 110) ได้นำเสนอว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง กระบวนการคิดระดับสูง ต้องใช้ปัญญาควบคู่กับความสามารถในการคิด หลากหลาย เพื่อพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจ ได้แก่ความสามารถในการคิดรวบยอด การประยุกต์ใช้การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมิน เพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาอย่างรอบด้านทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลส่วนตัวของผู้คิด ให้เกิดความชัดเจนถูกต้องแม่นยำ เกี่ยวข้องตรงประเด็น สม่่าเสมอคงเส้นคงวา มีหลักฐานตรวจสอบได้ มีเหตุผล มีความลุ่มลึก มีความกว้างขวาง และเป็นธรรมไม่ลำเอียง นำไปสู่การสรุปและตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณา ใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบต่อปัญหาหรือสถานการณ์ โดยใช้ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของตนเองประกอบการคัดเลือกข้อมูล ประเมินข้อมูล และอ้างอิงหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เพื่อการตัดสินใจอันนำไปสู่ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล

ความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์; และ ดารณี คำวัจนัง (2544: 64) อธิบายว่า การดำเนินชีวิตประจำวัน และสภาพแวดล้อมจึงเป็นอีกทางเลือกที่จะช่วยหล่อหลอมให้เกิดความเชี่ยวชาญทางการคิดมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการคิดจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และสร้างคุณค่าให้กับชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตอยู่ในโลกยุคปัจจุบัน โลกที่มีข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยีและเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์มากมาย การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ถือเป็นทักษะสำคัญและมีประโยชน์มากที่สุด โดยการคิดอย่างมีวิจารณญาณสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. การตัดสินใจ เช่น ควรเชื่อ ไม่ควรเชื่อ ควรทำ ไม่ควรทำ
2. การแก้ปัญหา เช่น ตัดสินใจว่าควรเลือก / ไม่เลือกวิธีการแก้ปัญหาแบบใด
3. การศึกษาวิจัย นำ ความคิดที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วไปใช้ศึกษาวิจัย ให้ได้ความรู้ใหม่ต่อไป
4. การปฏิบัติ การทำ / ไม่ทำ การสร้าง / ผลิต เช่น ลงมือกระทำ หรือไม่กระทำ หรือสร้างหรือผลิตสิ่งต่าง ๆ ตามความคิดที่ได้ตัดสินใจแล้ว
5. การริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น การนำ ความคิดที่ผ่านการคิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วไปใช้ในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ผลิตสิ่งแปลกใหม่

สุนทร สันธพานนท์ และคณะ (2555: 71) นำเสนอว่า บุคคลที่รู้จักใช้การคิดอย่างมี วิจารณญาณย่อมเป็นผู้ที่กระทำกิจการงานต่างๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ สังคมใดที่สมาชิกรู้จักใช้การคิดอย่างมีวิจารณญาณย่อมทำให้เกิดความสงบสุข ส่งผลต่อความสงบ รียบร้อย ความมั่นคงของประเทศชาติ สอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 110) กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นสิ่งสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ที่ต้องประสบ กับปัญหาที่ซับซ้อนและต้องการการตัดสินใจตลอดเวลา การคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงต้องมีความ เกี่ยวข้องและมีความสำคัญกับทุกสาขาอาชีพ จึงควรปลูกฝังให้กับเด็กและเยาวชนตั้งแต่ในโรงเรียนให้ ได้รับการพัฒนาความสามารถและทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผูกสรูปและนำเสนอข้อมูล ที่ น่าเชื่อถือได้ สามารถสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นอิสระ ปราศจากการครอบงำของอิทธิพลต่างๆ เพราะจะช่วยขจัดความเชื่อที่ไม่ถูกต้อง รวมถึงขจัดอคติ การโฆษณาชวนเชื่อต่างๆ โดยการปลูกฝังให้ เกิดขึ้นในจิตใจของเด็กจนติดเป็นนิสัย ซึ่งครูต้องจัดไว้ในหลักสูตร เนื้อหาวิชา หรือสอดแทรกไว้ใน กระบวนการเรียนการสอนตลอดเวลา

จากความสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว สรุปได้ว่า การคิดอย่างมี วิจารณญาณเป็นทักษะการคิดพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคม บุคคลที่คิดเป็น คิดอย่างมี วิจารณญาณย่อมสามารถตัดสินใจหรือแก้ปัญหาต่างๆ อย่างรอบคอบ ส่งผลให้เกิดความสงบสุขของ ชีวิตอย่างยั่งยืนทั้งปัจจุบันและอนาคต

4.2 แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวกับการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555: 27-28) ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดระดับสูง พบว่า กลุ่มนักวิชาการตะวันตกเป็นกลุ่มแรกของวิชาการทางสติปัญญาที่ได้พัฒนาทฤษฎีเกี่ยวกับ ความคิดซึ่งมีอิทธิพลต่อแนวทางของกลุ่มที่ศึกษาทางความคิดในปัจจุบัน ได้แก่ สเปียร์แมน ซึ่งได้ เสนอแนวคิดทฤษฎีสององค์ประกอบไว้ สรุปได้ดังนี้ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2555: 27-28; อ้างอิงจาก Spearman. 1927. *The abilities of Man: The nature and measurement.*)

ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two-Factor Theory) เป็นทฤษฎีที่เชื่อว่าสติปัญญา หรือ ความคิดของมนุษย์เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตซึ่งเป็นผลรวมของความสามารถหลายๆ ด้านของมนุษย์ ที่มีความสัมพันธ์กับประสบการณ์ ดังนั้นสมรรถนะทางสติปัญญาของแต่ละคนที่มีอยู่จึงไม่เท่ากัน ไม่สามารถแยกจากกันได้ เรียกว่า ทฤษฎีสององค์ประกอบ (Two-Factor Theory) กล่าวคือ ทฤษฎีดังกล่าวแบ่งเป็นองค์ประกอบทางความคิดอยู่ 2 ลักษณะ คือ

1. องค์ประกอบทั่วไป (General Factor: G-Factor) ซึ่งเป็นความสามารถในการแก้ปัญหาทั่วไป เช่น ความจำ การสังเกต ไหวพริบ ความมีเหตุผล การตัดสินใจ การแก้ปัญหาที่เป็นองค์ประกอบหลักของมนุษย์

2. องค์ประกอบเฉพาะ (Specific Factor: S-Factor) ที่ เป็นความสามารถเฉพาะหรือ เป็นความสามารถพิเศษของแต่ละคน อาทิ ความสามารถทางกีฬา ความสามารถทางการเขียน ความสามารถทางดนตรี เป็นต้น

จากทฤษฎีของสเปียร์แมนข้างต้น สรุปได้ว่า ทฤษฎีของสเปียร์แมนเป็นรากฐานที่ทำให้เข้าใจว่ามนุษย์มีการใช้ชีวิตที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือมนุษย์ทุกคนจะใช้สติปัญญาตัดสินใจ แก้ไข ปัญหาต่างๆ อยู่เสมอ แต่มนุษย์บางคนจะมีลักษณะความสามารถพิเศษที่ส่งผลให้การดำรงชีวิต แตกต่างกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นมนุษย์ที่มีความเฉลียวฉลาดกว่าจึงสามารถเอาชนะปัญหาอุปสรรคได้ดีกว่าและมีวิถีชีวิตแตกต่างกับมนุษย์คนอื่นๆ ในสังคม

นอกจากนี้ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555: 94-96) ได้นำเสนอการวิเคราะห์ทฤษฎีแนวคิดตามรูปแบบของวัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2553: 94-96; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser. 2011. *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) กล่าวคือ ทฤษฎีแนวคิดตามรูปแบบของวัตสันและเกลเซอร์ได้นำไปใช้ศึกษาทดลองเกี่ยวกับ มโนทัศน์และการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างต่อเนื่องโดยการศึกษาผลงาน และแนวคิดของผู้มีชื่อเสียงทางสาขานี้ โดยเฉพาะแบบทดสอบที่มีชื่อว่า Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal นับเป็นแบบทดสอบยุคแรกๆ ที่มีการพัฒนาวิธีการทดลองความคิดอย่างมี วิจารณญาณ ทั้งสองท่านได้กำหนดว่า ความคิดอย่างมีวิจารณญาณควรมีลักษณะดังนี้

1. ความสามารถในการวินิจฉัย (Drawing Inference) เป็นการประเมินความสามารถ ในการตัดสินใจจำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริง หรือเป็นเท็จ

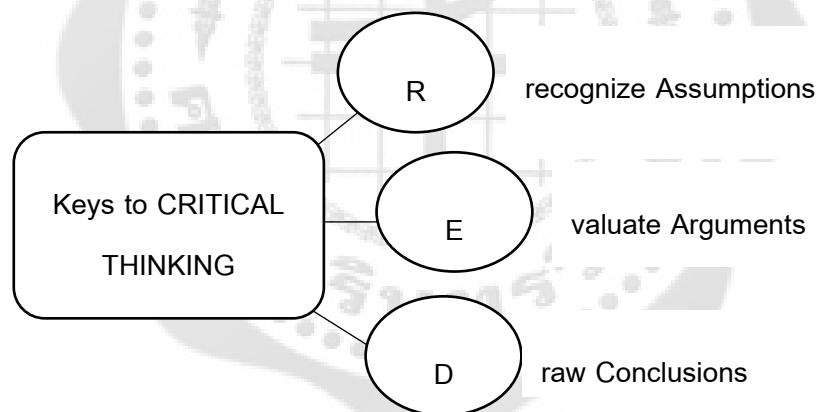
2. ความสามารถในการระบุสมมติฐาน (Recognition of Assumption) เป็นการแสดงให้เห็นถึงแนวทาง ประเด็นที่สำคัญ หรือสิ่งที่จะเป็นไปได้ ที่จะต้องทำการพิสูจน์หาเหตุผล หาข้อโต้แย้ง

3. ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Argument Evaluation) เป็นกระบวนการพิจารณาข้อโต้แย้งว่าข้อโต้แย้งหรือประเด็นใดมีน้ำหนักที่นำมาสู่ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผลจากข้ออ้างโดยใช้หลักตรรกศาสตร์

4. ความสามารถในการสรุปความเห็น (Deductive Reasoning) เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากที่มีการประเมินข้อโต้แย้ง ที่อาจมีความเป็นไปได้หลายประการ แต่เมื่อนำหลักฐานหลักการ เหตุผล มาหักล้างแล้วจะเป็นข้อสรุปที่สมเหตุสมผลและสามารถยอมรับได้

5. ความสามารถในการแปลความ/ตีความ (Logical Interpretation) เป็นการพิจารณาตัดสินว่า ข้อมูล ประเด็นของข้อสรุปในแต่ละข้อ ใช่หรือไม่ใช่ น่าจะเป็นจริงหรือไม่จริงอย่างไร อะไรคือข้อสรุปที่จำเป็นของสถานการณ์นั้น

ต่อมาหลังจากแนวคิดของวัตสันและเกลเซอร์ (Watson; & Glaser) ถูกนำไปใช้ไปทั่วโลก และเป็นแบบทดสอบที่มีการตีพิมพ์บ่อยที่สุดแบบทดสอบหนึ่ง จึงได้มีการปรับเป็นรูปแบบใหม่เรียกว่า “รูปแบบ 3 องค์ประกอบ - RED” หรือ “3- Factor RED Model” ซึ่งปรับองค์ประกอบเหลือเพียง 3 ประการ ที่นำมาเป็นองค์ประกอบหลักในการสร้างแบบทดสอบ ดังภาพประกอบ 3 ดังนี้

ภาพประกอบ 3 องค์ประกอบความคิดอย่างมีวิจารณญาณของ วัตสัน และเกลเซอร์

(New RED Model of Critical Thinking. 2011)

ที่มา: อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2553). การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง. หน้า 95

จากภาพประกอบ 3 รูปแบบ 3 องค์ประกอบ - RED” หรือ “3- Factor RED Model” ได้ปรับองค์ประกอบเหลือเพียง 3 ประการ ได้แก่ 1) การระบุสมมติฐาน (Recognition of Assumption) 2) การประเมินข้อโต้แย้ง (Evaluate Arguments) และ 3) การสรุปประเด็น (Draw Conclusion)

จากการทฤษฎีแนวคิดตามรูปแบบของวัตสันและเกลเซอร์ สรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์เกี่ยวกับการพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณมีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับจากนักการศึกษาจนนำมาปรับใช้กันอย่างแพร่หลาย ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความสามารถในการวินิจฉัย (Drawing Inference) 2) ความสามารถในการระบุสมมติฐาน (Recognition of Assumption) 3) ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง (Argument Evaluation) 4) ความสามารถในการสรุปความเห็น (Deductive Reasoning) และ 5) ความสามารถในการแปลความ/ตีความ (Logical Interpretation) สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ มาปรับใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน โดยผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบความคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2553: 94-96) ได้ระบุว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ชัดเจนครอบคลุมด้านทัศนคติ ความรู้ และทักษะต่างๆ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวินิจฉัย 2) การระบุสมมติฐาน 3) การประเมินข้อโต้แย้ง 4) การตีความ และ 5) การสรุปความเห็น

4.3 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

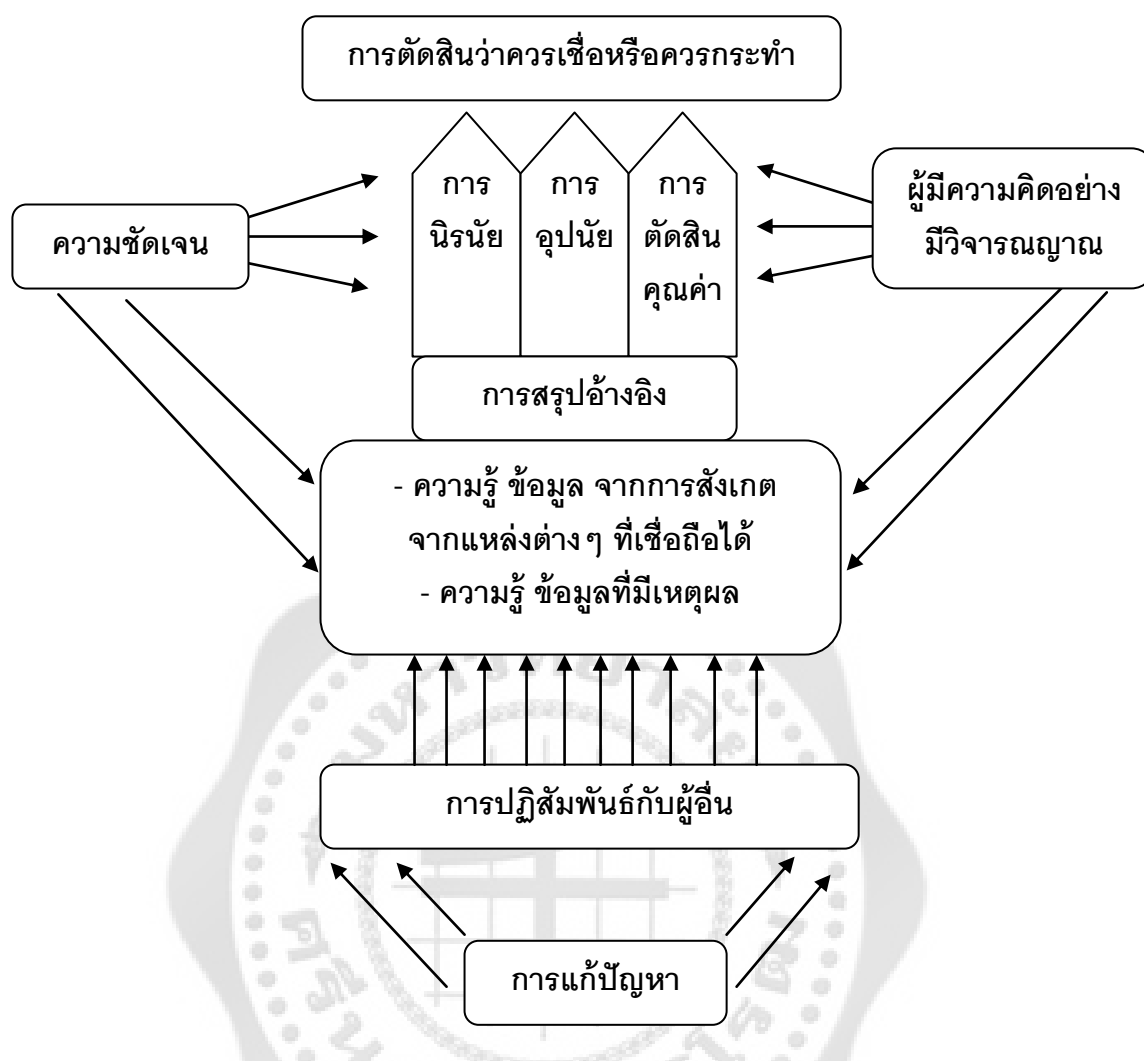
ทิสนา เขมมณี และคณะ (2540: 60-61) ได้กล่าวว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. ตั้งเป้าหมายในการคิด
2. ระบุประเด็นในการคิด
3. ประมวลข้อมูลทั้งทางด้านข้อเท็จจริงและความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่คิด
ทางกว้าง ลึก ไกล
4. วิเคราะห์ จำแนกแยกแยะจัดหมวดหมู่ของข้อมูลและเลือกข้อมูลที่จะนำมาใช้
5. ประเมินข้อมูลที่จะใช้ในแง่ความถูกต้อง ความเพียงพอ และความน่าเชื่อถือ
6. ใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล เพื่อแสวงหาทางเลือกหรือคำตอบที่สมเหตุสมผลตามข้อที่มี
7. เลือกทางเลือกที่เหมาะสมโดยพิจารณาถึงผลที่จะตามมาและคุณค่าหรือความหมายที่แท้จริงของสิ่งนั้น
8. ชั่งน้ำหนักผลได้ผลเสีย คุณโทษในระยะสั้นและระยะยาว
9. ไตร่ตรอง ทบทวนกลับไปมาให้รอบคอบ
10. ประเมินทางเลือกและลงความเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิด

อุษณีย์ อนุรุทวงศ์ (2553: 94-96) ได้นำเสนอว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทวงศ์. 2553: 94-96; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser. 2011. *Watson–Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการ ดังนี้

1. การวินิจฉัย (Drawing Inference) หมายถึง การประเมินความสามารถในจำแนกแยกแยะความน่าจะเป็นของข้อสรุปว่า ข้อสรุปใดเป็นจริง หรือเป็นเท็จ
2. การระบุสมมติฐาน (Recognition of Assumptions) หมายถึง การแสดงให้เห็นถึงแนวทางประเด็นที่สำคัญ หรือสิ่งที่จะเป็นไปได้ ซึ่งพิสูจน์ด้วยข้อมูลพื้นฐานอย่างมีเหตุผล
3. การประเมินข้อโต้แย้ง (Argument Evaluation) หมายถึง กระบวนการพิจารณาความสอดคล้องโดยใช้หลักตรรกศาสตร์พิสูจน์ว่าข้อโต้แย้งหรือประเด็นใดมีน้ำหนักที่น่ามาสู่ข้อสรุปอย่างมีเหตุผลจากข้อกล่าวอ้าง
4. การสรุปความเห็น (Deductive Reasoning) หมายถึง หลังจากประเมินข้อโต้แย้งสามารถจำแนกว่า ข้อสรุปใดมีความเป็นไปได้ซึ่งเกิดจากการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูล หลักฐาน หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้อย่างแน่นอน และข้อสรุปใดไม่เชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกัน
5. การตีความ (Logical Interpretation) หมายถึง การพิจารณาข้อมูล หลักฐาน หรือสถานการณ์โดยใช้การตีความ เพื่อตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อ ใช่หรือไม่ใช่ น่าจะเป็นจริงหรือไม่จริงอย่างไร อะไรคือข้อสรุปที่จำเป็นของสถานการณ์นั้น

อังคินันท์ อินทรกำแหง (2552: 43) ได้นำหลักการสำคัญของการคิดอย่างมีวิจารณญาณมาเขียนสรุปเป็นรูปแบบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังภาพประกอบ 4 ดังนี้

ภาพประกอบ 4 แสดงการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สู่การแก้ปัญหา

ที่มา: อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2552). เอกสารคำสอน วิชา วป 591 การคิดถุวิธี. หน้า 43

จากภาพประกอบ 4 แสดงว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณสู่การแก้ไขปัญหาต้องใช้ความสามารถสำคัญ 4 ประการ คือ 1) สามารถสรุปข้อมูลได้อย่างชัดเจน 2) สามารถสรุปข้อมูลจากแหล่งต่างๆ อย่างสมเหตุสมผลเป็นที่ยอมรับ 3) สามารถสรุปอ้างอิง โดยกระบวนการสรุปที่ใช้คือ 1) นิรนัย 2) อุปนัยซึ่งในการสรุปต้องคำนึงถึงการตัดสินใจคุณค่าด้วย และ 4) การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลและความรู้ โดยทักษะการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพนำไปสู่การแก้ไขปัญหาได้

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 124) ได้นำเสนอว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของเดอคารอยล์ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. 2556: 124 อ้างอิงจาก Decaroil. 1973. *What Research Say to the Classroom Teacher: Critical thinking*. pp. 67-68) ดังนี้

1. การนิยาม เป็นการกำหนดปัญหา ทำความตกลงเกี่ยวกับความหมายของคำ ข้อความ และการกำหนดเกณฑ์ เป็นความสามารถในการระบุลักษณะของสิ่งต่างๆ ระบุปัญหาได้ รวบรวมสาระสำคัญและจุดเด่นของเรื่องราวต่างๆ

2. การวิเคราะห์ เป็นการพัฒนาข้อมูลอย่างละเอียด จำแนกแยกแยะ บอกรายละเอียดของสิ่งต่างๆ จุดต่างจุดรวมของสิ่งต่างๆ โดยการคำนึงถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผล เพื่อทำความเข้าใจกับสิ่งนั้น จนสามารถประเมินค่าและตัดสินใจได้

3. การสังเคราะห์ เป็นการประมวลผลข้อมูล ทักษะการระบุข้อมูลที่เป็น การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง และจัดระบบข้อมูลแล้วสามารถเลือกใช้ข้อมูลได้ว่าข้อมูลใดจำเป็น หรือไม่จำเป็น ข้อมูลใดน่าเชื่อถือหรือไม่น่าเชื่อถือ

4. การตีความข้อเท็จจริงและการสรุปอ้างอิง การระบุอคติ การลำเอียง

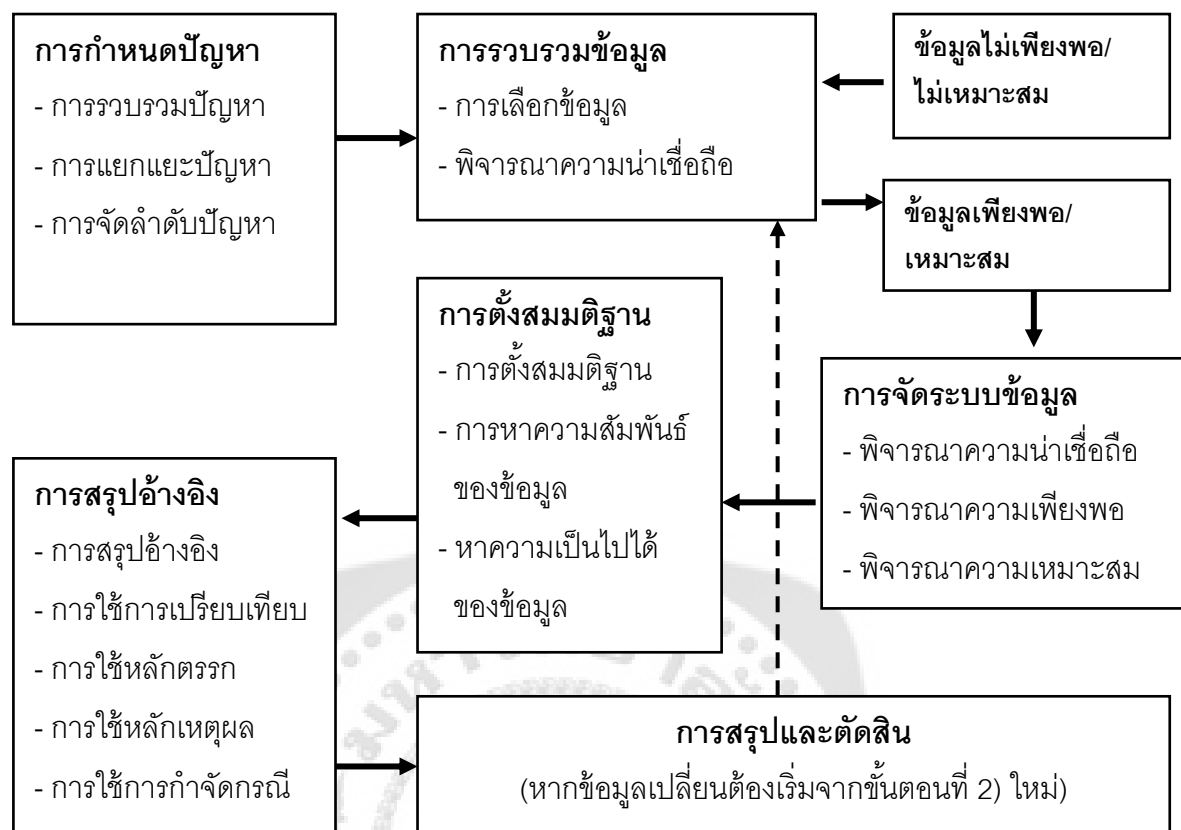
5. การใช้เหตุผลโดยระบุเหตุและผล ความสัมพันธ์เชิงตรรกศาสตร์

6. การประเมินผลโดยการตัดสินคุณค่าของสิ่งต่างๆ อย่างสมเหตุสมผล โดยนำผลที่ได้เปรียบเทียบกับกัน รู้ว่าข้อมูลใดเป็นข้อเท็จจริงหรือเป็นข้อคิดเห็น ระบุได้ว่า สิ่งใดเป็นอคติ สิ่งใด เกี่ยวข้องหรือไม่เกี่ยวข้อง สิ่งใดถูกหรือผิดจนสามารถตัดสินใจได้

7. การประยุกต์ใช้ หรือนำไปปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่

8. การประเมินความสำเร็จของคำตอบ โดยการใช้เกณฑ์ในการตัดสินความเพียงพอ ของคำตอบตามทฤษฎี

จากนิยามของการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การคิดอย่างมี วิจารณญาณ ประกอบด้วยกระบวนการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการคิดเริ่มตั้งแต่การเผชิญปัญหาจนถึงลง สรุปและประเมินเกี่ยวกับประเด็นปัญหา การพิจารณากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงเป็นการ หาข้อสรุปเกี่ยวกับกระบวนการคิดที่ประกอบกันอย่างมีวิจารณญาณว่า ประกอบด้วยองค์ประกอบอะไร ทั้งนี้ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2553: 91) ได้ทำการสังเคราะห์ไว้ว่าการคิดอย่างมีวิจารณญาณประกอบด้วย กระบวนการได้บ้าง ดังภาพประกอบ 5 ดังนี้

ภาพประกอบ 5 กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ของอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์

ที่มา: อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2553). การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง. หน้า 91

จะเห็นว่าผู้เชี่ยวชาญทฤษฎีแต่ละท่านกำหนดกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ซึ่งมีความคล้ายคลึง กล่าวคือ กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ประกอบด้วย 1) การนิยามปัญหาให้ชัดเจน 2) การรวบรวมและเลือกข้อมูล โดยพิจารณาจากความน่าเชื่อถือของข้อมูล 3) การระบุข้อตกลงเบื้องต้น 4) การประยุกต์ใช้ข้อตกลงเบื้องต้นและข้อมูลที่เกี่ยวข้องในการลงข้อสรุปตามหลักตรรกศาสตร์ แบบอุปนัย การนิรนัย และ 5) การสรุปตามประเด็นอย่างสมเหตุสมผล

4.4 ลักษณะของผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ

นักการศึกษาและผู้เชี่ยวชาญการคิดหลายท่าน ได้อธิบายถึงพฤติกรรมและลักษณะของผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ ดังนี้

วัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2553: 78-79; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser.

2011. *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) ได้นำเสนอลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. สามารถจำแนกระดับความน่าจะเป็นของข้อสรุปที่คาดคะเนจากสถานการณ์ที่กำหนดให้
2. สามารถจำแนกได้ว่าข้อความใดเป็นข้อตกลงเบื้องต้นที่ต้องยอมรับก่อนโต้แย้งหรืออธิบายข้อความอื่น
3. สามารถจำแนกได้ว่าข้อสรุปใดเป็นผลจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์ที่กำหนดให้
4. สามารถจำแนกได้ว่าข้อสรุปใดเป็นลักษณะหรือคุณสมบัติทั่วไปที่ได้จากสถานการณ์ที่กำหนด
5. สามารถจำแนกได้ว่าการอ้างเหตุผลใดหนักแน่น น่าเชื่อถือ หรือไม่หนักแน่นเมื่อพิจารณาความสำคัญและความเกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหา

ทิตินา เขมมณี (2544: 153-154) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. สามารถกำหนดเป้าหมายในการคิดอย่างถูกต้อง
2. สามารถระบุประเด็นในการคิดอย่างชัดเจน
3. สามารถประมวลข้อมูล ทั้งทางด้านข้อเท็จจริง และความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นที่คิด ทั้งทางกว้าง ทางลึกและทางไกล
4. สามารถวิเคราะห์ข้อมูล และเลือกข้อมูลที่จะใช้ในการคิดได้
5. สามารถประเมินข้อมูลได้
6. สามารถใช้หลักเหตุผลในการพิจารณาข้อมูล และเสนอคำตอบ/ทางเลือกที่สมเหตุสมผล

7. สามารถเลือกทางเลือก/ลงความเห็นในประเด็นที่คิดได้

ลักขณา สิริวัฒน์ (2549: 99-100) ได้กล่าวถึงลักษณะผู้ที่มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนี้

1. สามารถประเมินและตัดสินข้อมูล ข้ออ้างหรือข้อถกเถียงเกี่ยวกับความถูกต้องว่ามีความจริง มีคุณค่า และความน่าเชื่อถือของข้อมูลและหลักฐานที่จะนำมาอ้างหรือไม่
2. สามารถรวบรวม วิเคราะห์ และจัดระเบียบข้อมูล เพื่อให้ได้แหล่งข้อมูลที่จำเป็นมาจากหลายๆ ทางด้วยกัน เพื่อให้การตัดสินใจถูกต้องและแม่นยำ

3. สามารถที่จะประเมินและตรวจสอบความคิดตนเอง ระหว่างที่แก้ปัญหาและตัดสินใจ ปัญหาอย่างมีขั้นตอน

4. สามารถสร้างสรรค์ยุทธวิธีใหม่ๆ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ หรือผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ได้ตามที่ต้องการ ซึ่งเกิดจากการได้สังเคราะห์ความรู้แล้วนำมาสู่การคิดค้นสิ่งใหม่

จากลักษณะของผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า ผู้ที่มีการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะมีลักษณะสำคัญ ดังต่อไปนี้ 1) สามารถมองเห็นปัญหาและเข้าใจปัญหาโดยอาศัยประสบการณ์เดิมเชื่อมโยงประสบการณ์ใหม่ประกอบการพิจารณา 2) มีมุมมองกว้างไกล สามารถพิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างลึกซึ้งและรอบคอบ 3) คิดอย่างรอบคอบ คิดเชื่อมโยงรอบด้าน สามารถโต้แย้งอย่างมีเหตุผลอ้างอิงตามหลักฐาน/ข้อมูลสนับสนุนที่ถูกต้องและน่าเชื่อถือ และ 4) สามารถแก้ไขปัญหาโดยใช้ความคิดและสติปัญญามากกว่าความรู้สึกและอารมณ์ มองเห็นทางออกของปัญหาที่หลากหลายตามความถูกต้องและอย่างมีเหตุผล

4.5 การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

นักการศึกษาและนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศหลายท่านได้ทำการพัฒนาแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตั้งแต่เด็กเล็กจนถึงระดับผู้ใหญ่ ซึ่งแบบวัดที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย ได้แก่

1. แบบวัด Watson-Glaser Critical Thinking Appraisals (WGTA) พัฒนาขึ้นโดยวัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2553: 78-79; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser. 2011. *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) จากนั้นมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อใช้วัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนตั้งแต่ระดับ 9 ขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ แบบวัดมีลักษณะเป็นคู่ขนาน คือ ฟอรม Ym และ Zm ซึ่งได้รับการใช้อย่างแพร่หลายได้มีการพัฒนา และปรับปรุงแบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555: 94-96) ได้นำเสนอว่า การวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวินิจฉัย (Drawing Inference) 2) การระบุสมมติฐาน (Recognition of Assumptions) 3) การประเมินข้อโต้แย้ง (Argument Evaluation) 4) การสรุปความเห็น (Deductive Reasoning) และ 5) การตีความ (Logical Interpretation)

2. แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของคอร์เนลล์ (Cornell Thinking Test) ของเอนนิส และมิสแมน (Ennis, R.H. 1985: 44-48) ได้สร้างแบบวัดความสามารถทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณไว้ 2 ฉบับ เพื่อวัดกลุ่มบุคคลต่างระดับกัน ดังนี้

2.1 แบบวัด Cornell Thinking Test ระดับ X เป็นแบบวัดที่ใช้วัดผู้เรียนตั้งแต่ระดับ 4-12

2.2 แบบวัด Cornell Thinking Test ระดับ Z เป็นแบบวัดที่ใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาที่มีปัญญาเป็นเลิศและกลุ่มนักศึกษา ในระดับมหาวิทยาลัยจนถึงวัยผู้ใหญ่

การวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการวัดที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ แบบวัด Watson-Glaser Critical Thinking Appraisals (WGTA) และ แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของคอร์เนลล์ (Cornell Thinking Test) ซึ่งแบบวัดทั้ง 2 ลักษณะ คือ แบบทดสอบการคิดทั่วไป และแบบทดสอบการคิดลักษณะเฉพาะด้าน ซึ่งงานวิจัยส่วนใหญ่จะเป็นแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั่วไป และแต่ละแบบทดสอบมีการกำหนดประเด็นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่แตกต่างกัน อย่างไรก็ตามในการสร้างแบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณนั้นควรคำนึงถึงระดับวุฒิของผู้ทำแบบทดสอบและเป้าหมายที่ต้องการวัดเป็นสำคัญ ก่อให้เกิดเป็นแบบทดสอบมีความเชื่อมั่นและเที่ยงตรง

สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบปรนัยแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ โดยผู้วิจัยได้นำทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ และเลือกองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของอุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2553: 94-96) มาปรับใช้ ประกอบด้วยความสามารถ 5 ด้าน ดังนี้

1. การวินิจฉัย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความน่าจะเป็นของข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ว่า ข้อสรุปใดเป็นจริง หรือเป็นเท็จ
2. การระบุสมมติฐาน หมายถึง ความสามารถในการแสดงให้เห็นถึงแนวทางประเด็นที่สำคัญหรือข้อมูลที่จะเป็นไปได้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ที่จะต้องทำการพิสูจน์หาเหตุผลหาข้อโต้แย้ง
3. การตีความ หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ตีความ ข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ เพื่อตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อความ ใช่หรือไม่ใช่ เป็นจริงหรือไม่จริงอย่างไร อะไรคือข้อสรุปที่จริงของกรณีตัวอย่างนั้น
4. การประเมินข้อโต้แย้ง หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ในประเด็นมีความน่าจะเป็นและความเป็นไปได้จากข้อมูลต่างๆ ซึ่งอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผล
5. การสรุปความเห็น หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากประเมินข้อโต้แย้ง โดยสามารถจำแนกว่า ข้อสรุปในประเด็นทางประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ใดมีความเป็นไปได้ ยอมรับได้

อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาศัยการอ้างอิงจากการนำข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณีตัวอย่าง และข้อสรุปใดเชื่อมโยงหรือไม่เชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกัน

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติ

5.1 ความหมายของทัศนคติ

ทัศนคติ หรือ เจตคติ เดิมมาจากคำภาษาอังกฤษ “Attitude” มีรากศัพท์มาจากคำว่า Aptus หมายถึง ทำที่ ความรู้สึก ความคิดเห็นที่แสดงออกมาของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน. 2546: 321; 521) ทั้งนี้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

เชดส์คีย์ โฆวาลินส์ (2520: 38) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่ตอบสนองต่อสิ่งต่างๆ นั้น ในทิศทางที่สนับสนุนหรือคัดค้านก็ได้

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2534: 24) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง ความสมบูรณ์ทั้งทางด้านความรู้หรือความเชื่อ ความรู้สึก และแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2554: 396) ได้กล่าวว่า ทัศนคติ หมายถึง อัชฌาศัย (Disposition) หรือแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม การสนองตอบต่อสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้า ซึ่งอาจจะเป็นทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือความคิด (Ideas) ซึ่งทัศนคติอาจเป็นบวกหรือลบที่จะนำไปสู่การกล้าเผชิญหรือหลีกเลี่ยงต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งนี้ ทัศนคติ คือการเรียนรู้และเป็นการแสดงออกของค่านิยมและความเชื่อของบุคคล

จากความหมายของเจตคติของนักการศึกษาดังกล่าว สรุปได้ว่า ทัศนคติ หมายถึง ความสมบูรณ์ของความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มของพฤติกรรมที่จะแสดงออกมาเพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสถานการณ์ในด้านบวกและด้านลบ เช่น การเห็นคุณค่าหรือไม่เห็นถึงคุณค่า ความรู้สึกพอใจหรือไม่พอใจ การยอมรับหรือการต่อต้านที่จะกระทำต่อบางสิ่งบางอย่าง

5.2 การพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

นักการศึกษาหลายท่าน กล่าวถึงปัจจัยการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ดังนี้

บลูม และคณะ (เชดส์คีย์ โฆวาลินส์. 2520: 39-40; อ้างอิงจาก Bloom; et al. 1971. *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. pp. 923) ได้เสนอแนะว่าทัศนคติของบุคคลจะมีรูปแบบของการพัฒนาตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ขั้นการรับรู้สิ่งเร้า คือ มีการรับรู้และทำความรู้จักสิ่งเร้า ตลอดจนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งเร้านั้นๆ

2. ขั้นการตอบสนอง คือ มีการตอบสนองต่อสิ่งเร้า และจัดเรียงลำดับของพฤติกรรม หรือจัดประเภทของลักษณะการตอบสนองนั้นๆ ให้สอดคล้องกับที่บุคคลยอมรับ ความพอใจ ก่อนที่จะตอบสนองสิ่งเร้านั้นมากน้อยเพียงใด

3. ขั้นการสร้างคุณค่า คือ การจัดสร้างคุณค่า หรือค่านิยมการตอบสนอง โดยมีข้อตกลงหรือเงื่อนไขของสภาวะของสิ่งเร้าเป็นตัวกำหนด จึงจัดลำดับขั้นของแบบแผนในการสร้างคุณค่านั้น เช่น การชื่นชอบสิ่งนั้นๆ ความผูกพันในคุณค่านั้นๆ

4. การจัดระบบคุณค่า คือ จัดระเบียบค่านิยมเหล่านั้นให้อยู่ในระบบของมโนภาพแห่งตน โดยการสร้างมโนภาพเกี่ยวกับคุณค่านั้นๆ ก่อน

5. ขั้นการสร้างลักษณะนิสัย คือ จัดนำค่านิยมเหล่านั้นมาสร้างเป็นปรัชญาชีวิต หรือคติประจำใจ ซึ่งในภายหลังจะกลายเป็นอุปนิสัย หรือคุณลักษณะของแต่ละบุคคล และจะรวมตัวเป็นบุคลิกภาพอันเป็นเอกลักษณ์ของบุคคลนั้น

เอ็ททิงเกอร์; ครูคส์ และสแตน (Ettinger; Crooks; & Stein. 1994: 672-673) กล่าวถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สรุปได้ดังนี้

1. การสังเกตพฤติกรรม เป็นทัศนคติของแต่ละคนที่เกิดจากการสังเกตพฤติกรรมของตนเอง ของบุคคลอื่น และเลียนแบบพฤติกรรมนั้นๆ ซึ่งนำไปสู่การแสดงออกพฤติกรรมและทัศนคติในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง

2. ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้ เป็นทัศนคติที่เกิดขึ้นจากการถูกวางเงื่อนไขให้ปฏิบัติส่งผลให้ได้รับคำชม การยอมรับ และการยินยอม ซึ่งลักษณะนี้เป็นการสร้างเงื่อนไขแบบเสริมแรงขึ้นให้เกิดการกระทำอย่างต่อเนื่อง

3. การได้รับประสบการณ์ตรง เป็นทัศนคติที่เกิดขึ้นโดยการเผชิญเหตุการณ์ต่างๆ ด้วยตนเองหรือประสบการณ์ตรงด้วยตนเอง ส่งผลให้แต่ละคนแสดงทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งชัดเจน

สุชา จันทน์เอม (2542: 244-245) ได้กล่าวว่าปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ได้แก่

1. วัฒนธรรม เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อชีวิตของคนทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย วัฒนธรรมของชาติต่างๆ ย่อมแตกต่างกันไป เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่นๆ ในสังคม วิทยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่างๆ ย่อมมีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติ

2. ครอบครัว เป็นแหล่งที่ให้การอบรม สั่งสอน และปลูกฝังทัศนคติอันดับแรกในชีวิตของเด็ก ดังนั้นครอบครัวจึงมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการพัฒนาทัศนคติของแต่ละคน

3. กลุ่มเพื่อน เป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลรองมาจากครอบครัว ทั้งนี้เนื่องมาจากเด็กต้องการการยอมรับและได้รับคำแนะนำจากเพื่อน จึงประพฤติตนให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน

4. บุคลิกภาพ เป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการเกิดทัศนคติ เนื่องจากบุคลิกภาพบ่งบอกถึงลักษณะนิสัยและพฤติกรรมที่ถือปฏิบัติของแต่ละคน ดังนั้นบุคลิกภาพที่แตกต่างกันจึงส่งผลให้ทัศนคติของแต่ละคนแตกต่างกัน

จากการศึกษาการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติสามารถพัฒนาและเปลี่ยนแปลงได้จากตนเองและสภาพแวดล้อมต่างๆ ทั้งนี้การพัฒนาให้นักเรียนเกิดทัศนคติในทิศทางใดทิศทางหนึ่งนั้นขึ้นอยู่กับตัวนักเรียน และการได้รับอิทธิพลจากครอบครัว เพื่อน โรงเรียน และสังคม ที่จะหล่อหลอมให้นักเรียนมีพฤติกรรมและมีทัศนคติในทางบวกหรือทางลบ ดังนั้นครูในฐานะผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้จึงต้องสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงทัศนคติในด้านบวกมากที่สุด

5.3 องค์ประกอบของทัศนคติ

นักการศึกษาและนักจิตวิทยาสังคมหลายท่านเห็นว่าทัศนคติมีองค์ประกอบที่สำคัญไว้ 3 ประการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (เชิดศักดิ์ โฆวาลินธุ์, 2520: 40; วัฒนา ศรีสัตย์วาทา, 2534: 26)

1. องค์ประกอบด้านความคิด (Cognitive Component) เป็นความรู้หรือความเข้าใจของบุคคลต่อการรับรู้สิ่งต่างๆ ซึ่งอาจเป็นแง่บวกหรือแง่ลบ

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นความรู้สึกหรืออารมณ์ของบุคคลที่มีความสัมพันธ์กับสิ่งเร้า เช่น เกลียด รัก ชอบ ซึ่งความรู้สึกเหล่านี้สามารถแสดงออกทางสีหน้า ท่าทางได้

3. องค์ประกอบทางแนวโน้มที่จะกระทำพฤติกรรม (Action Tendency Component) เป็นความพร้อมหรือแนวโน้มที่จะมีกระทำพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางใดทิศทางหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นทั้งด้านบวกหรือด้านลบ

จากองค์ประกอบของทัศนคติข้างต้น สรุปได้ว่า ทัศนคติมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ประการ คือความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม ที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งในทิศทางใดทิศทางหนึ่งทั้งในแง่บวกและแง่ลบ สำหรับการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความคิด ความรู้สึก และแนวโน้มการแสดงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” โดยผู้วิจัยศึกษาองค์ประกอบทัศนคติ 3 ด้าน คือ

1) ด้านความคิด หมายถึง ความรู้ความคิดของนักเรียนต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทั้งในด้านบวกและด้านลบ

2) ด้านความรู้สึก หมายถึง ความพอใจ ความชอบ ความสนใจ ความสนุกสนาน และความท้าทายของนักเรียนที่มีต่อวิชาประวัติศาสตร์

3) ด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม หมายถึง แนวโน้มที่จะแสดงท่าที หรือพฤติกรรมของนักเรียนที่จะปฏิบัติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

5.4 วิธีการวัดทัศนคติ

นักการศึกษาและสถาบันผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา ได้เสนอวิธีการวัดทัศนคติไว้หลายวิธี ดังนี้

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ (2523: 9-22) ได้ระบุว่า การวัดทัศนคติสามารถใช้วิธีการได้ถึง 6 วิธี ดังนี้

1. วิธีการสังเกต เป็นการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน โดยผู้สังเกตจะต้องไม่ไปรบกวน หรือขัดขวางการกระทำของผู้ที่ถูกศึกษา ควรดูอยู่แต่ไกล หรือใช้การถ่ายภาพทัศนวิสัยจรปิดแทน

2. วิธีการสัมภาษณ์ เป็นการเล่าเรื่องราวหรือการตอบเกี่ยวกับพฤติกรรมของตนเองหรือของผู้อื่น สำหรับการวัดทัศนคติด้วยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้ถูกศึกษาในขณะที่ถูกสัมภาษณ์จะรู้สึกว่าเขาไม่มีอิสระเสรีพอที่จะตอบอย่างเปิดเผย จึงทำให้ได้ข้อมูลที่อาจไม่ตรงกับความเป็นจริงเท่ากับการใช้วิธีส่งแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบขีดเขียนตอบตามลำพัง และไม่ต้องเซ็นชื่อผู้ตอบด้วย

3. วิธีการส่งแบบสอบถาม เป็นวิธีที่เหมาะสมกับผู้ที่มีสามารถอ่านและเขียนได้ สั้นเปลืองเวลาและต้นทุนน้อยกว่าวิธีอื่นๆ สำหรับการวิจัยทัศนคติจะนิยมใช้วิธีการนี้มากที่สุด

4. วิธีการวัดทางอ้อม เป็นวิธีที่ใช้แก้ไขวิธีการสัมภาษณ์ที่ผู้ถูกศึกษาไม่กล้าตอบคำถาม หรือให้ข้อมูลผิดจากความเป็นจริง โดยวิธีการวัดทางอ้อม เช่น วิธีการต่อให้จบประโยค วิธีการโยงความสัมพันธ์ของคำต่างๆ วิธีเล่าเรื่องจากภาพ เป็นต้น

5. วิธีการวัดแบบไม่วุ่นวาย เป็นการวัดโดยไม่ให้ผู้ถูกศึกษา รู้ตัวว่ากำลังถูกศึกษาอยู่จึงทำให้ได้เห็นพฤติกรรมที่เป็นธรรมชาติที่สุด

6. วิธีการวัดทางสรีระ เป็นการใช้อุปกรณ์ไฟฟ้าหรือเครื่องมืออื่นๆ ในการสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย ทำให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน และไม่บิดเบือน

ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ (2542: 60-63) นำเสนอเครื่องมือวัดทัศนคติไว้ ดังนี้

1. สัมภาษณ์ (Interview) การสัมภาษณ์ คือ การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ผู้สัมภาษณ์ที่ดีต้องฟังมากกว่าพูด และต้องไม่หุนเหว จะยึดตามแนววัตถุประสงค์ที่จะวัดและบันทึกไว้ได้อย่างถูกต้อง การสัมภาษณ์ใช้ปากเปล่าเป็นเครื่องมือสำคัญ ได้ผลอย่างไรบันทึกไว้ ลักษณะของการ

สัมภาษณ์ที่ดีต้องเป็นการช่วย หรือกระตุ้นให้ผู้ถูกสัมภาษณ์อยากจะตอบและให้คำตอบที่คงที่พอควร คำถามควรมีความเชื่อมั่นสูง คำถามที่ใช้สัมภาษณ์ควรจะได้อำตอบที่สามารถนำไปขยายอิงสู่เหตุการณ์ที่คล้ายคลึงกัน

2. การสังเกต (Observation) การสังเกต คือการเฝ้าดูสิ่งหนึ่งสิ่งใดอย่างมีจุดมุ่งหมาย เครื่องมือสำคัญของการสังเกต คือ ตาและหู การเฝ้าดูโดยการบันทึกโดยใช้ข้อรายการ (Checklist) ในการสังเกต จึงควรเตรียมไว้ให้พร้อม ผู้สังเกตควรจะเป็นที่รับรู้และมีประสาทตาดี

3. การรายงานตนเอง (Self-report) เครื่องมือแบบนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบถามแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งเร้าที่เขาได้สัมผัส นั่นคือสิ่งเร้าที่เป็นข้อความ ข้อคำถาม หรือเป็นภาพ เพื่อให้ผู้สอบถามแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา แบบทดสอบหรือมาตรวัดที่ถือว่าเป็นแบบที่มาตรฐาน (Standard form) เป็นแนวการสร้างของเทอร์สโตน (Thurstone) กัตแมน (Guttman) ลิเคอร์ท (Likert) และออสกู๊ด (Osgood)

4. การวัดทางสรีระภาพ (Physiological measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องใช้ไฟฟ้า หรือเครื่องมืออื่นๆ ในการสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงสภาพร่างกาย

นอกจากนี้ บุญชม ศรีสะอาด (2554: 121) ได้นำเสนอการสร้างแบบวัดที่นิยมนำมาใช้วัดทัศนคติได้แก่ วิธีของลิเคอร์ท (Likert's Scale) กล่าวคือเป็นวิธีการสร้างและการกำหนดการให้คะแนนใช้เกณฑ์ความเบี่ยงเบนมาตรฐานให้คะแนนช่วงความรู้สึกเท่าๆ กัน เป็น 5 ช่วงแบบต่อเนื่อง เรียกว่า Arbitrary weighting method ให้ระดับคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 สำหรับข้อความที่เป็นบวก ส่วนข้อความที่เป็นลบในระดับความคิดเห็นกันให้คะแนนเป็น 1 2 3 4 5 โดยแบ่งระดับทัศนคติเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง หรือเป็นประจำบ่อยครั้ง บางครั้ง น้อยครั้ง และน้อยที่สุด โดยกำหนดข้อความในการสอบถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่สอน เน้นข้อความที่ชัดเจน เข้าใจง่าย และประกอบด้วยข้อความที่เป็นเชิงบวก และเชิงลบคละกันไป

จากการศึกษาการวัดทัศนคติดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การวัดทัศนคติมีหลากหลายวิธี ดังนั้นการเลือกใช้วิธีการวัดจึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสม และความสะดวกต่อสถานการณ์ของผู้ถูกศึกษา เพื่อสามารถวัดทัศนคติได้ตรงจุดมุ่งหมายของเนื้อหานั้น เช่นเดียวกันกับการวัดทัศนคติในการเรียน ครูสามารถเลือกใช้เครื่องมือที่จะนำไปวัดนักเรียนได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเวลาและสิ่งเอื้ออำนวยในสถานการณ์นั้น ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้การวัดทัศนคติเป็นแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามแบบ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) แบ่งระดับทัศนคติเป็น 5 ระดับ คือ เห็นด้วยอย่างยิ่ง เห็นด้วย ไม่แน่ใจ ไม่เห็นด้วย และไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ประกอบด้วยรายการประเมินแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทัศนคติด้านความคิด 2) ทัศนคติด้านความรู้สึก และ 3) ทัศนคติด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

งานวิจัยในประเทศ

สุภาวดี ตริเพชร (2547: 47-50 และ 93-95) ได้ทำการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่บูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ซึ่งกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 12 คน โรงเรียนโป่งเกตรัฐราษฎร์นุเคราะห์ อำเภอเมืองชัยภูมิ จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีวงจรปฏิบัติการ 3 วงจร คือวงจรปฏิบัติการที่ 1 จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติการที่ 2 จำนวน 4 แผนการเรียนรู้ วงจรปฏิบัติการที่ 3 จำนวน 3 แผนการเรียนรู้ โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองปฏิบัติการ ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ที่บูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จำนวน 3 หน่วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบย่อยของแต่ละหน่วย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 2) เครื่องมือที่ใช้ในการสะท้อนผลการปฏิบัติได้แก่ แบบสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน แบบสอบถามผู้เรียนและแบบบันทึกประจำวันของครู ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่บูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ยร้อยละ 74.58, 77.08 และ 81.50 ซึ่งมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาขึ้นตามลำดับและสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ ร้อยละ 75 แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ที่เหมาะสม สามารถพัฒนาการเรียนรู้ได้สูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ครูมีส่วนสำคัญยิ่งในการคิดหาวิธีการในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับนักเรียน การจัดกิจกรรมเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมที่จัดขึ้น ใช้วิธีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย และวัดให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน ดังนั้นจึงทำให้นักเรียนมีการพัฒนาตนเอง มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนพัฒนาขึ้นตามลำดับ มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษามากขึ้น

ฐาปกรณ์ วิแสง (2548: 47-48 และ 87-90) ได้ทำการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า ตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อการกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมา ซึ่งเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 20 คน

โรงเรียนบ้านวังมน อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน แบบประเมินผลงานนักเรียนสำหรับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนและครูที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามหน่วยการเรียนรู้ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความเรียงผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่องแหล่งเรียนรู้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้าครั้งนี้ มีกระบวนการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญและให้ชุมชนมีส่วนร่วม ทำให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลาย ได้เรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้โดยตรงเกิดการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง มีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง ส่งผลให้นักเรียนได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มศักยภาพ โดยมีครูชี้แนะ อำนวยความสะดวก นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมมากที่สุด และมีการสอดแทรกการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อปลูกฝังเจตคติที่ดีต่อการเรียนและท้องถิ่นของตน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา พุทธศักราช 2544 ทั้งนี้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนจากการเรียนด้วยหน่วยการเรียนรู้ครั้งนี้ พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 85 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เฉลี่ยร้อยละ 73.50 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80/70 ตามที่กำหนด

ชมพูนุท วราศิริ (2548: 74 และ 117-120) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ ซึ่งมีการดำเนินงาน 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการสร้างหลักสูตร ขั้นที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) การสร้างโครงร่างหลักสูตร 2) การตรวจสอบคุณภาพ ความเหมาะสมและความสอดคล้องของโครงร่างหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน 3) เอกสารประกอบหลักสูตรคือ คู่มือครูและแบบวัดและประเมินผลสำหรับทดสอบประสิทธิผลของหลักสูตร ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน และ 4) การศึกษานำร่อง โดยการนำไปศึกษานำร่องกับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 1 ศึกษากับนักศึกษา 6 คน ครั้งที่ 2 ศึกษากับนักศึกษา 15 คน และครั้งที่ 3 ศึกษากับนักศึกษา 30 คน ตอนที่ 2 การศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งมีการดำเนินงาน 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 ทดลองใช้หลักสูตรกับนักศึกษาโปรแกรมวิชาสังคมศึกษา ชั้นปีที่ 2 สถาบันราชภัฏเลย ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2547 โดยใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลังการทดลอง ขั้นที่ 2 การประเมินและการปรับปรุง แก้ไข หลักสูตร โดยประเมินจากผลการทดลองใช้

หลักสูตรกับนักศึกษา และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานการณ์จริงจากอาจารย์ผู้สอนรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 8 แห่ง เพื่อนำผลการประเมินและข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงหลักสูตรผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่นำมาบูรณาการได้มี 7 ด้าน คือ ด้านเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และหัตถกรรม ศิลปกรรม การจัดการ ศาสนาและประเพณี การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านภาษาและวรรณกรรม โดยการสอดแทรกเข้ากับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทยที่เกี่ยวข้องแล้วทำให้ได้หลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ไทย
2. ประสิทธิภาพของหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ ผลการทดลองพบว่า 2.1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (คะแนนอยู่ในระดับร้อยละ 60 ขึ้นไป) และนักศึกษามีพฤติกรรมการเรียนและมีความสนใจในภูมิปัญญาท้องถิ่นในทุกด้านที่ประเมินอยู่ในระดับมาก 2.2) เจตคติต่อภูมิปัญญาท้องถิ่นในรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักศึกษาหลังการเรียนรู้สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.3) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนตามหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยในระดับมาก และ 2.4) อาจารย์ผู้สอนในสถาบันราชภัฏในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เห็นว่าหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทยมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสถานการณ์จริง

งานวิจัยต่างประเทศ

โมริยามา และคนอื่นๆ (Moriyama, J.; & et.al. 2013: 1-9) ได้การพัฒนาแบบบูรณาการการเรียนรู้ผ่าน "แบบจำลอง" ในวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นถึงของประเทศญี่ปุ่น พบว่าศึกษาพบว่า การออกแบบหน่วยการเรียนรู้กับกระบวนการการแก้ปัญหา การใช้ความคิดเชิงระบบ และการประยุกต์ใช้ในโลกแห่งความจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถค้นหาและประเมินผลของการใช้แบบจำลองทางคณิตศาสตร์ในการแก้ไขปัญหาทางเทคโนโลยี และใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในการเรียนรู้อีกด้วย

เกรย์ (Gray. 2001: 30-35) ได้ศึกษาการนำนวัตกรรมมาใช้กับวิธีการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีอันหลากหลาย เพื่ออำนวยความสะดวกการทดสอบบทบาทของแต่ละคน ในการเปลี่ยนแปลงการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และการศึกษารายกรณีที่บูรณาการการสอน วิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา ประวัติศาสตร์ สังคมศึกษา ศิลปะ ครูผู้สอนที่สอนต้องใช้กลยุทธ์ต่างๆ และ

นำนวัตกรรมมาใช้ในการเรียนการสอน ผลวิจัยพบว่า ครูและกระบวนการเรียนรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งการสนับสนุน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้แสดงออก และเพิ่มพูนการเรียนรู้ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นการบูรณาการทางการสอนเป็นสิ่งที่ส่งผลทำให้การเรียนรู้ของนักเรียนดีขึ้น

จากผลงานวิจัยดังกล่าวพบว่าการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้หรือหลักสูตรที่เน้นการบูรณาการ ถือเป็นการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยการจัดการเรียนรู้ที่ใช้วิธีการที่หลากหลาย นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง อีกทั้งการเรียนรู้จากแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีการสอดแทรกการแหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่น ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้สู่การทำความจริงมากที่สุด การวัดและประเมินผลจึงมาจากการปฏิบัติจริง ด้วยเหตุนี้การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจะส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น เพิ่มความคงทนในการเรียนรู้ สร้างแรงจูงใจในการเรียน รวมทั้งมีเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้และท้องถิ่นของตน นำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ตามศักยภาพ และเห็นถึงความเชื่อมโยงของบทเรียนสู่การดำเนินชีวิตประจำวันที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น

6.2 งานวิจัยเกี่ยวกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

งานวิจัยในประเทศ

กฤษฎา สร้อยमुख (2547: 96-101) ได้ทำการพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4 กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาพิษณุโลก จำนวน 2,878 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 48 ข้อ เวลา 50 นาที ประกอบด้วยการวัดความสามารถ 5 ด้าน คือ 1) การสรุปอ้างอิง จำนวน 9 ข้อ 2) การยอมรับข้อตกลงเบื้องต้น จำนวน 12 ข้อ 3) การนิรนัย จำนวน 7 ข้อ 4) การตีความ จำนวน 11 ข้อ และ 5) การประเมินการอ้างเหตุผล จำนวน 9 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าแบบทดสอบมีความตรงเชิงโครงสร้างตามวิธีเทคนิคกลุ่มรู้ชัด โดยกลุ่มที่มีลักษณะของผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณมีค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่ากลุ่มที่ไม่มีมีลักษณะของผู้มีความคิดอย่างมีวิจารณญาณอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อรพิน พัฒนาผล (2551: 75-80) ได้ทำการพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 1 โดยการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 และเปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่มีระดับชั้นและเพศแตกต่างกัน ซึ่งกลุ่ม

ตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์เขต 1 จำนวน 722 คน จากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two-Stages Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นแบบ สถานการณ์ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ ซึ่งวัดความสามารถ 4 ด้านคือด้านการนิยาม ปัญหา การตัดสินใจ การระบุมุมมอง และการสรุปอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่มี ระดับชั้นแตกต่างกันมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ด้านการนิยามปัญหา การตัดสินใจ ข้อมูล การระบุมุมมอง และการสรุปอ้างอิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการนิยามปัญหา การตัดสินใจ ข้อมูล และการสรุปอ้างอิงสูงกว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และ 2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการระบุมุมมองสูงกว่านักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และนักเรียนที่มีเพศแตกต่างกันมีความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณด้านการนิยามปัญหา การตัดสินใจ ข้อมูล การระบุมุมมอง และการสรุปอ้างอิง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักเรียนเพศหญิงมีความสามารถในการคิดอย่าง มีวิจารณญาณด้านการนิยามปัญหา การตัดสินใจ ข้อมูล การระบุมุมมอง และการสรุปอ้างอิง สูงกว่า นักเรียนเพศชาย

ณัฐกรณ์ คำชะอม (2553: 96-108) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมบ้านบางกะปิ จำนวน 80 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) ห้องเรียนละ 40 คน โดยวิธีการจับฉลากเป็นกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัด การเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และกลุ่มทดลองที่ 2 จำนวน 40 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิด วิจารณ์โดยแบบแผนการทดลองแบบ Randomized Control Group Pretest – Posttest Design การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีทางสถิติ t-test แบบ Dependent และ t-test แบบ Independent Group ในรูป Difference Score ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์แตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ในกลุ่มทดลองที่ 1 กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ธัญยากร ช่วยทุกข์เพื่อน (2556: 120-121; 149-115) ได้ทำการพัฒนาการจัดการเรียนรู้พิลึกส์ ระดับอุดมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ที่ศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน ได้จำนวน 30 คน ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดสองครั้ง เวลาในการทดลองจำนวน 21 ชั่วโมง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังเรียนด้วยการทดสอบค่าสถิติที่ ผลการวิจัยพบว่า แบบประเมินกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา เป็นคำถามปรนัย 5 ตัวเลือก ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ การนิยามปัญหา การรวบรวมข้อมูลและหาข้อสรุป และการสรุปและประเมินผล ซึ่งนำไปวัดผลการเรียนรู้กับกลุ่มทดลอง โดยทำการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนซึ่งใช้ข้อสอบชุดเดียวกันพบว่า กระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แต่ไม่สูงกว่าคะแนนจุดตัด

งานวิจัยต่างประเทศ

อิสมาแอล; และคนอื่น (Esmaeel. N, M.; et.al. 2012: 196-199) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถด้านการคิดวิจาร์ณญาณและกลยุทธ์ด้านการอ่านภาษาอังกฤษ จำนวน 75 คน ที่เรียนภาษาต่างประเทศรายวิชาวรรณคดีภาษาอังกฤษ และการแปลภาษาอังกฤษ ของมหาวิทยาลัย Sistan and Baluchestan ประเทศอิหร่าน ผลวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดวิจาร์ณญาณสูงขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน ซึ่งนักศึกษาชายมีความสามารถด้านการคิดวิจาร์ณญาณสูงกว่านักศึกษาหญิง ผลวิจัยยังชี้ให้เห็นว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถการคิดวิจาร์ณญาณและกลยุทธ์ในการอ่านภาษาอังกฤษมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้กลยุทธ์ในการอ่านอังกฤษด้านอุปญญา ความรู้ และการให้รางวัล สามารถส่งเสริมความคิดวิจาร์ณญาณของนักศึกษาได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงสามารถสรุปได้ว่า การคิดวิจาร์ณญาณสามารถส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดวิจาร์ณญาณดีขึ้น

เออบาร์อิม และอาฟซาเน (Ebrahim, K. ;& Afsaneh, G. 2010: 53-54) ได้ศึกษาผลกระทบของการใช้แผนผังกราฟฟิคที่ส่งเสริมความสามารถด้านการคิดวิจาร์ณญาณ ของนักเรียนระดับ upper-intermediate ของสถาบัน English institute in Mashhad จำนวน 36 คน ที่เรียน

ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักเรียนกลุ่มทดลองจำนวน 18 คน ได้รับการสอนด้วยแผนผังกราฟฟิก และจำนวน 18 คน ได้รับการสอนด้วยการสอนแบบปกติ คุณสมบัติเหมือนกันโดยคำนึงถึงระดับความสามารถและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย ผลวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความสามารถด้านการคิดวิจาร์ณญาณสูงขึ้นหลังจากที่ได้รับการสอนด้วยการใช้แผนผังกราฟฟิกก่อนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดที่สำคัญต่อการเรียนรู้ทุกๆ สาระการเรียนรู้ และทุกระดับการศึกษา โดยช่วยส่งเสริมให้ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนพัฒนาขึ้น เนื่องจากนักเรียนมีความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามวิธีที่ถูกต้องจะสามารถพิจารณา ใคร่ครวญ คิดอย่างมีเหตุมีผล สู่การตัดสินใจและสร้างความรู้ที่คงทนมากกว่านักเรียนท่องจำเพียงอย่างเดียว อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์มีความเป็นพลวัตรจากการงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ โดยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณซึ่งเป็นการคิดขั้นสูง เพื่อให้ให้นักเรียนสามารถนำการคิดอย่างมีวิจารณญาณไปใช้ในการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์และเพื่อการดำเนินชีวิตที่มีความสุขอย่างยั่งยืนต่อไป

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวกับทัศนคติ

งานวิจัยในประเทศ

อนุพงษ์ ชุมแสงวาปี (2554: 1-9) พัฒนาและศึกษาผลของการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยให้การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในวิชาประวัติศาสตร์ไทย ส31107 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาวังศึกษาวิธ อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยทดลองแบบกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว (One-Short Case Study) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนนาวังศึกษาวิธ อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบวัดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทางบวกต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในระดับมากที่สุด

นายสมนึก อ่อนแสง. (2554: 1-8) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาประวัติศาสตร์ไทย ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5/2

โรงเรียนค่าชะอีวิทยาคาร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ในรายวิชา ส 32103 ประวัติศาสตร์ไทย โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้เทคนิคการสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ว 2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจำนวน 40 ข้อ 3) แบบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ และ 4) แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย จำนวน 30 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test for Dependent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนพหุคูณทางเดียว (One – Way MANOVA) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – Way ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.26 รวมทั้งนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีความสามารถทางการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ เมื่อได้รับการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ว มีเจตคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

รัชราวไล สว่างอรุณ (2556: 68-70; 113-121) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชายและนักหญิงที่กำลังชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2555 โรงเรียนวัดตะคร้ำเอน อำเภอท่ามะละกา จังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน จำนวน 60 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) โปรแกรมนันทนาการสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) แบบวัดทัศนคติที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมฯ ประกอบด้วยด้านความรู้ ด้านความรู้สึก และด้านพฤติกรรม วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติวิเคราะห์ t-test แบบ Dependent ผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการฯ หลังเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการฯ กลุ่มทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ทัศนคติด้านความรู้และพฤติกรรมอยู่ในระดับค่อนข้างดี และด้านความรู้สึกอยู่ในระดับดี และกลุ่มทดลองมีทัศนคติหลังเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการฯ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และกลุ่มทดลองมีทัศนคติที่สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เห็นได้ว่าการสร้างโปรแกรมนันทนาการต้องมีกระบวนการสร้างให้ตรงกับความสนใจและความต้องการของผู้เข้าร่วมกิจกรรมจะทำให้มีความสุขขณะเข้าร่วมกิจกรรม และก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อโปรแกรมนันทนาการ

งานวิจัยต่างประเทศ

ซิติ และคนอื่นๆ (Siti, N, G.; et. al. 2009: 53-55) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้เรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง ที่เรียนด้วยเนื้อหาและวิธีการสอนในห้องเรียนวรรณกรรมภาษาอังกฤษ

ซึ่งกลุ่มประชากรเป็นผู้เรียน จำนวน 110 คน ได้แก่ โรงเรียน Kemaman และโรงเรียน Terengganu ประเทศมาเลเซีย ซึ่งเลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีประสบการณ์ด้านการเรียนวรรณกรรมพอสมควร จำนวน 5 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ผลวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีทัศนคติทางบวกต่อการเลือกเนื้อหาที่ใช้ในบทเรียนถึงร้อยละ 80% และนักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในวิธีการสอนที่ใช้ในห้องเรียน

ฮาบิบ และคนอื่นๆ (Habib, S.; et. al. 2012: 47-51) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ และทัศนคติของนักศึกษา ที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา และการสอนแบบเดิม ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ คือ นักศึกษามหาวิทยาลัย Islamic Azad ประเทศอิหร่าน ที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2010-2011 จำนวน 61 คน ซึ่งนักศึกษาจำนวน 32 คนเป็นกลุ่มทดลอง ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา และนักศึกษาจำนวน 29 คนเป็นกลุ่มควบคุม ได้รับการสอนแบบปกติ ผลวิจัยพบว่า นักศึกษาที่ได้รับการสอนด้วยทฤษฎีพหุปัญญา และการสอนแบบเดิม มีความสามารถในการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษทั่วไปแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ นักศึกษาที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีความสามารถด้านคำศัพท์ ความเข้าใจในการอ่าน และโครงสร้างทางภาษามากกว่ากลุ่มควบคุมอย่างเห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ นักศึกษาที่ได้รับการสอนตามแนวทฤษฎีพหุปัญญา มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนด้วยทฤษฎีพหุปัญญา อย่างมีนัยสำคัญ

จากผลงานวิจัยดังกล่าวพบว่า ทัศนคติหรือเจตคติ คือความรู้สึกนึกคิดของนักเรียนต่อการเรียนรู้วิชาต่างๆ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมให้การเรียนรู้ของนักเรียนประสบความสำเร็จ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับครูควรออกแบบการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ร่วมกับกิจกรรมเรียนรู้ที่หลากหลายเปิดโอกาสการเรียนรู้จากชีวิตจริงได้ใช้ความคิดอย่างเป็นอิสระเพื่อสร้างองค์ความรู้ ร่วมมือร่วมใจกันทำงาน และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น จากการทำงานวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นถึงประโยชน์และคุณค่าของทัศนคติหรือเจตคติ จึงเน้นการจัดการเรียนรู้โดยใช้หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความมุ่งมั่นสนใจในการเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนแล้ว ย่อมส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แบ่งการดำเนินการออกเป็น 4 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 การเตรียมการ

ระยะที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ระยะที่ 3 การดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 การเตรียมการ

1. หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง เสรีไทยแพร์

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ รูปแบบเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการจากเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์เบื้องต้นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเสรีไทยในจังหวัด แพร์ จากการสัมภาษณ์ บันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ เอกสาร พิพิธภัณฑ์ และสำรวจภาคสนาม เพื่อเก็บข้อมูลจากสถานที่จริงและตรวจสอบหลักฐานทางประวัติศาสตร์

3. ศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.4-6) หลักสูตรระดับท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร์

4. นำองค์ความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ มาจำแนกจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับ หลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัด แพร์ เพื่อกำหนดผลการเรียนรู้ ดังนี้

ผลการเรียนรู้ (เนื้อหาแกนหลักที่ใช้ในการสอน)

- 1) ความหมายและความสำคัญของประวัติศาสตร์
- 2) วิธีการศึกษาประวัติศาสตร์และการแบ่งยุคทางประวัติศาสตร์
- 3) จำแนกหลักฐานหรือข้อมูลทางประวัติศาสตร์

สาระประวัติศาสตร์

- 1) ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ (ส 4.1 ม.4-6/1)
- 2) วิธีการทางประวัติศาสตร์และโครงงานประวัติศาสตร์ (ส 4.1 ม.4-6/2)
- 3) เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน (ส 4.2 ม.4-6/2)
- 4) การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย (ส 4.3 ม.4-6/3)
- 5) ผลงานของบุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย (ส 4.3 ม.4-6/4)
- 6) แนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย (ส 4.3 ม.4-6/5)

สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

- 1) วิธีการแก้ปัญหาตามหลักพระพุทธศาสนา (ส 1.1 ม.4-6/9)
- 2) การฝึกตนไม่ให้ประมาท มุ่งประโยชน์และสันติภาพ (ส 1.1 ม.4-6/10)
- 3) หลักธรรมกับการขจัดความขัดแย้งและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข (ส 1.1 ม.4-6/18)
- 4) การปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี (ส 1.2 ม.4-6/1)

สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

- 1) พลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก (ส 2.1 ม.4-6/3)
- 2) การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและเลือกรับวัฒนธรรมสากล (ส 2.1 ม.4-6/5)
- 3) ปัญหาการเมืองและแนวทางแก้ไข (ส 2.2 ม.4-6/1)
- 4) ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ (ส 2.2 ม.4-6/2)

สาระเศรษฐศาสตร์

- 1) บทบาทของรัฐบาลด้านนโยบายการเงิน การคลังในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ (ส 3.2 ม.4-6/1)
- 2) การเปิดเสรีทางเศรษฐกิจในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีผลต่อสังคมไทย (ส 3.2 ม.4-6/2)
- 3) ผลดี ผลเสียของความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศในรูปแบบ (ส 3.2 ม.4-6/3)

สาระภูมิศาสตร์

- 1) เครื่องมือทางภูมิศาสตร์ในการรวบรวม วิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ (ส 5.1 ม.4-6/1)
- 2) สถานการณ์และวิกฤตการณ์ด้านทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (ส 5.2 ม.4-6/1)
- 3) การใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมในการสร้างสรรค์วัฒนธรรม (ส 5.2 ม.4-6/4)

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวกับการวัดและประเมินผล วิชาสังคมศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษา จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสร้างแบบทดสอบเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสังคมศึกษาให้สอดคล้องกับเนื้อหา
2. กำหนดผลการเรียนรู้ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. สร้างตารางวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาแกนหลัก และให้ครอบคลุมเนื้อหาจากตัวชี้วัดที่บูรณาการร่วมกัน

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวข้องกับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง ปัญหา สถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือเนื้อหาที่สอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
3. กำหนดเป้าหมายการทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2553: 94-96; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser. 2011. *Watson–Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) ซึ่งผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณของ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555: 94-96) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้ 1) การวินิจฉัย 2) การระบุสมมติฐาน 3) การประเมินข้อโต้แย้ง 4) การตีความ และ 5) การสรุปความเห็น

4. แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวข้องกับทัศนคติ และการสร้างแบบสอบถาม เพื่อนำมาเป็นแนวทางสร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน
2. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี หลักการ เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
3. กำหนดเป้าหมายการสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ วัฒนา ศรีสัตย์วาจา (2534: 26) ประกอบด้วยทัศนคติ 3 ด้าน คือ 1) ทัศนคติด้านความคิด 2) ทัศนคติด้านความรู้สึก และ 3) ทัศนคติด้านแนวโน้มการแสดง พฤติกรรม

ระยะที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การพัฒนาหน่วยเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง เสรีไทยแพร

1. สร้างหน่วยเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง เสรีไทยแพร ประกอบด้วย รายละเอียดดังนี้

1.1 ศึกษาความรู้ทางประวัติศาสตร์เสรีไทยแพรจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ คัดเลือกองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับเนื้อหาของวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก ร่วมกับเนื้อหาวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ได้แก่ สาระศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สาระหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สาระเศรษฐศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ เพื่อกำหนดหัวเรื่อง (Theme) หน่วยการเรียนรู้

1.2 กำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ โดยนำเนื้อหาของวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก ร่วมกับเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เกี่ยวข้องกันมาบูรณาการร่วมกัน พร้อมทั้งตั้งชื่อหน่วยการเรียนรู้ย่อย

1.3 นำเนื้อหาทุกสาระการเรียนรู้ที่บูรณาการแล้ว มาสร้างแผนผังความคิด

1.4 นำเนื้อหาของวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ เนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ที่บูรณาการแล้ว มาจัดเรียงลำดับการดำเนินเรื่องให้มีความสอดคล้องในทิศทางเดียวกัน พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนรู้

1.5 ตั้งผลการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้ประวัติศาสตร์แบบบูรณาการจากสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง สื่อ/แหล่งการเรียนรู้ กระบวนการจัดการเรียนรู้ แนวทางการวัดและประเมินผล เพื่อนำไปสู่การออกแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ

1.6 สร้างกิจกรรมการเรียนรู้ของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ โดยใช้ชื่อหน่วยว่า “เสรีไทยแพร” ประกอบด้วย หน่วยการเรียนรู้ย่อย จำนวน 4 หน่วย ประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจากเนื้อหาในวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก ร่วมกับเนื้อหาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายใน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 รวมทั้งหลักสูตร ระดับท้องถิ่น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ซึ่งผู้วิจัยจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2554: 7-8) ประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) สาระสำคัญ 2) ความรู้เดิมที่ต้องมีมาก่อน 3) ผลการเรียนรู้ 4) ความสอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้และตัวชี้วัด 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ 7) สื่อและ แหล่งการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 8.1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 8.2) ขั้นพัฒนามโนทัศน์ 8.3) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน 8.4) ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ ความรู้ และ 8.5) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน 9) การมอบหมายงาน และ 10) บันทึกหลัง สอน รวมทั้งหมดจำนวน 10 แผน ดังตาราง 6

ตาราง 6 แสดงเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง เสรีไทยแพร

หน่วยการเรียนรู้	กิจกรรม	คาบ	หมายเหตุ
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์เสรี ไทยแพร	1.1 โลกแห่งความร่วมมือและความขัดแย้ง 1.2 ญี่ปุ่นบุกไทย 1.3 จุดเริ่มต้นเสรีไทยสายเหนือ	2 2 2	6 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 การเคลื่อนไหวของเสรีไทยแพร ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2	2.1 รวมพลจัดตั้งค่ายเสรีไทยแพร 2.2 ปฏิบัติการทหารอาสาเสรีไทยแพร	2 2	4 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สู่สันติภาพกู้เอกราชของชาติ เป้าหมายของเสรีไทยแพร	3.1 เสรีไทยเจรจาเพื่อเอกราชของชาติ 3.2 เส้นทางสู่สันติภาพและสันติสุขของ สังคมโลก 3.3 วิถีธรรมนำสันติ	2 2 2	6 คาบ
หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 ยกย่องคนดี สานต่ออุดมการณ์ ของผู้ปิดทองหลังพระ	4.1 สายธารอุดมการณ์เสรีไทย (แพร) 4.2 สืบสานอุดมการณ์เสรีไทย (แพร)	2 2	4 คาบ
รวม		20 คาบ	

2. นำหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของขั้นตอน และความสอดคล้องระหว่างผลการเรียนรู้กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งนำไปปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3. นำหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดังปรากฏในภาคผนวก ก) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการสอนสาระประวัติศาสตร์ เป็นเวลา 10 ปีขึ้นไป 2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป เพื่อทำการตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ตลอดจนความสอดคล้องระหว่างขั้นตอนต่างๆ ของแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.93-1.00 ซึ่งมีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์ นอกจากนี้ผู้เชี่ยวชาญยังได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

- 1) ให้ปรับชื่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เป็นเรื่องญี่ปุ่นบุกไทย
- 2) ปรับปรุงการใช้ภาษาของสาระสำคัญในแผนการจัดการเรียนรู้ให้กระชับและตรงประเด็นเนื้อหา
- 3) ปรับปรุงการเขียนผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนโดยเรียงลำดับขั้นตอนและเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดและประเมินผลได้
- 4) ให้ปรับปรุงเกณฑ์การวัดและประเมินผลให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

4. นำหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยปรับปรุงแล้ว ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ เพื่อหาข้อบกพร่องในการใช้ภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนและเวลาที่กำหนด

2. แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. สร้างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหาและผลการเรียนรู้เชิงพฤติกรรมของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 6 ด้าน คือ ความจำ 10 ข้อ ความเข้าใจ 22 ข้อ การนำไปใช้ 4 ข้อ การวิเคราะห์ 34 ข้อ การสังเคราะห์ 4 ข้อ และการประเมินค่า 6 ข้อ

2. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามและตัวเลือก ความครอบคลุมเนื้อหาภาษาที่ใช้ และความสอดคล้องกับวิชา ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์

3. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความถูกต้องและเหมาะสมของข้อคำถามและตัวเลือก ครอบคลุมเนื้อหาภาษาที่ใช้ รวมทั้งพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายข้อ โดยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 128-135) แสดงว่าข้อสอบใช้ได้ ผลปรากฏว่าข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 80 ข้อ เนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.56-1.00

4. นำแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปรับปรุงภาษาตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้ว ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

5. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) แล้วคัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้ ซึ่งมีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20-0.80 และมีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 217-218) ผลปรากฏว่ามีข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 53 ข้อ มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.64 และค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.93

6. คัดเลือกข้อสอบที่ใช้ได้เพื่อใช้เป็นแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 40 ข้อ คือ ความจำ 5 ข้อ ความเข้าใจ 11 ข้อ การนำไปใช้ 2 ข้อ การวิเคราะห์ 17 ข้อ การสังเคราะห์ 2 ข้อ และการประเมินค่า 3 ข้อ ซึ่งผลปรากฏว่า มีค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.40-0.64 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.21-0.93 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

3. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1. สร้างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามทฤษฎีของวัตสันและเกลเซอร์ (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. 2553: 94-96; อ้างอิงจาก Watson; & Glaser. 2011. *Watson-Glaser Critical Thinking Appraisal Manual: Form A and B*. (Revised original 1964) ซึ่งเลือกองค์ประกอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณตามแนวคิดของ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2555: 94-96) เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 80 ข้อ โดยเนื้อหาเกี่ยวข้องกับกรณีตัวอย่าง ปัญหา สถานการณ์ทางประวัติศาสตร์สอดคล้องกับเนื้อหาของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 ด้าน คือ การวินิจฉัย 16 ข้อ การระบุสมมติฐาน 16 ข้อ การประเมินข้อโต้แย้ง 16 ข้อ การตีความ 16 ข้อ และการสรุปความเห็น 16 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 ซึ่งผ่านเกณฑ์อยู่ในระดับพอใช้ (ผ่านจุดเน้นทักษะการคิด) สำหรับการประเมินความสามารถและทักษะตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพนักเรียน “ทักษะการคิดขั้นสูง” ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่กระทรวงศึกษาธิการ (2555: ออนไลน์) กำหนด ดังนี้

เกณฑ์การประเมิน

ร้อยละ 80 ขึ้นไป	หมายถึง	ดีมาก
ร้อยละ 70-79	หมายถึง	ดี
ร้อยละ 60-69	หมายถึง	พอใช้ (ผ่านจุดเน้นทักษะการคิด)
ร้อยละ 50-59	หมายถึง	ผ่าน
ต่ำกว่าร้อยละ 50	หมายถึง	ไม่ผ่าน

2. นำแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ รวมทั้งพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. นำแบบทดสอบการวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน (ดังปรากฏในภาคผนวก ก) ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีคุณสมบัติ ดังนี้

- 1) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ทางด้านการสอนสาระประวัติศาสตร์ เป็นเวลา 10 ปีขึ้นไป
- 2) ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการสร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย โดยมีวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไปและมีประสบการณ์ในการทำวิจัยอย่างน้อย 5 ปีขึ้นไป เพื่อทำการตรวจสอบตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ความชัดเจนความเหมาะสมของข้อความภาษาที่ใช้แล้วนำมาแก้ไขปรับปรุง แล้วคัดเลือกข้อสอบคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 128-135) ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าข้อสอบที่ใช้ได้ จำนวน 80 ข้อ เนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

4. นำข้อคำถามที่ใช้ได้มาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

5. นำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.20–0.80 และค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2543: 217-218) ซึ่งผลการวิเคราะห์ได้ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.33–0.64 ได้ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.29–0.64 จำนวน 40 ข้อ คือ การวินิจฉัย 8 ข้อ การระบุสมมติฐาน 8 ข้อ การประเมินข้อโต้แย้ง 8 ข้อ การตีความ 8 ข้อ และการสรุปความเห็น 8 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

4. แบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

1. สร้างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดข้อความที่แสดงลักษณะของทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแนวคิดของ ลิเคอร์ท (Likert's Scale) จำนวน 48 ข้อ ให้ครอบคลุมเนื้อหา และจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ วัฒนา ศรีสัตยวาจา (2534: 26) ประกอบด้วยทัศนคติ 3 ด้าน คือ ด้านความคิด จำนวน 16 ข้อ ด้านความรู้สึกรู้จัก จำนวน 16 ข้อ และด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม จำนวน 16 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ให้คะแนนตามรูปแบบของ บุญชม ศรีสะอาด (2554: 121)

ข้อความที่มีทัศนคติทางบวก		ข้อความที่มีทัศนคติทางลบ	
	(คะแนน)		(คะแนน)
เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5		1
เห็นด้วย	4		2
ไม่แน่ใจ	3		3
ไม่เห็นด้วย	2		4
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1		5

2. นำแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่สร้างแล้ว ให้อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญาโทตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถามและภาษาที่ใช้ และพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. นำแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่ปรับปรุงแล้ว ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน (ดังปรากฏในภาคผนวก ก) พิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม ภาษาที่ใช้ รวมทั้งพฤติกรรมที่ต้องการวัด โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 128-135) ซึ่งแสดงว่าข้อคำถามมีความสอดคล้อง ผลปรากฏว่าข้อคำถามที่ใช้ได้ จำนวน 41 ข้อ เนื่องจากมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60–1.00

4. นำข้อคำถามที่ใช้ได้มาปรับปรุงภาษา ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/9 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

5. นำผลคะแนนการตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์หาอำนาจจำแนก (t) เป็นรายข้อ โดยใช้การทดสอบ t-test Independent Samples แล้วคัดเลือกข้อที่มีนัยสำคัญทางสถิติไม่เกิน .05 และมีอำนาจจำแนก (t) ตั้งแต่ 1.75 ขึ้นไป ซึ่งผลปรากฏว่ามีอำนาจจำแนก (t) อยู่ระหว่าง 2.15–6.19 จำนวน 16 ข้อ คือ ทัศนคติด้านความคิด จำนวน 6 ข้อ ทัศนคติด้านความรู้สึกรู้จัก จำนวน 6 ข้อ และทัศนคติด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม จำนวน 4 ข้อ และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

ระยะที่ 3 การดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัย จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) เนื่องจากนักเรียนเป็นห้องที่ลงทะเบียนรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ตามหลักสูตรของสถานศึกษา กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาที่ใช้ในการสร้างหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “เสรีไทยแพร่” เน้นเนื้อหาในรายวิชาสังคมศึกษาเพิ่มเติม ส 33208 หลักฐานทางประวัติศาสตร์เป็นแกนหลัก ร่วมกับเนื้อหาสาระประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และบูรณาการเนื้อหาจากตัวชี้วัดบางตัวภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 รวมทั้งหลักสูตรสาระท้องถิ่นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37 และหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 หน่วยการเรียนรู้ย่อย ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 การเคลื่อนไหวของเสรีไทยแพร่ ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สู่สันติภาพกู้เอกราชของชาติเป้าหมายของเสรีไทยแพร่

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 ยกย่องคนดี สานต่ออุดมการณ์ของผู้ปิดทองหลังพระ

ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

ผู้วิจัยทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 ใช้เวลา 20 คาบ คาบละ 50 นาที โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ ดังตาราง 7

ตาราง 7 ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง

สัปดาห์ ที่	ชื่อหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่/เรื่อง	กิจกรรม	จำนวน (คาบ)
1	-	ทดสอบก่อนเรียน	
2-4	หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 จุดเริ่มต้นประวัติศาสตร์เสรีไทย แพ้ว	1.1 โลกแห่งความร่วมมือและความขัดแย้ง	2
		1.2 ญี่ปุ่นบุกไทย	2
		1.3 จุดเริ่มต้นเสรีไทย สายเหนือ	2
5-6	หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 การเคลื่อนไหวของเสรีไทยแพ้ว ช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2	2.1 รวมพลจัดตั้งค่ายเสรีไทยแพ้ว	2
		2.2 ปฏิบัติการทหารอาสาเสรีไทยแพ้ว	2
7-9	หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 ผู้สันติภาพผู้เอกราชของชาติ เป้าหมายของเสรีไทยแพ้ว	3.1 เสรีไทยเจรจาเพื่อเอกราชของชาติ	2
		3.2 เส้นทางผู้สันติภาพและสันติสุขของ สังคมโลก	2
		3.3 วิถีธรรมนำสันติ	2
10-11	หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 ยกย่องคนดี สานต่ออุดมการณ์ ของผู้ปิดทองหลังพระ	4.1 สายธารอุดมการณ์เสรีไทย (แพ้ว)	2
		4.2 สืบสานอุดมการณ์เสรีไทย (แพ้ว)	2
12	-	ทดสอบหลังเรียน	
รวมจำนวน (คาบ)			20

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi-experiment research) แบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียนและหลังหลังเรียน (One - group Pretest- Posttest Design) ดังตาราง 8

ตาราง 8 แบบแผนการวิจัยแบบ One-group Pretest-Posttest Design

กลุ่ม	สอบก่อน	ตัวแปรอิสระ	สอบหลัง
E	O ₁	X	O ₂

:

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

E	แทน	กลุ่มทดลอง
X	แทน	หน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
O ₁	แทน	การสอบก่อนการทดลอง (Pre-test)
O ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง (Post-test)

ขั้นตอนดำเนินการทดลอง

1. ขอความร่วมมือกับโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ สถานที่ที่ทำการทดลองซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
2. เมื่อเริ่มทำการทดลอง ผู้วิจัยทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนด้วยการนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังทดสอบเสร็จ ผู้วิจัยบันทึกผลการทดสอบของนักเรียน
3. ผู้วิจัยทำการชี้แจงให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบถึงการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ผลการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
4. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการเรื่อง “เสรีไทยแพร” ผ่านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นนักเรียนเป็นสำคัญตามแนวคิดของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2554: 8) ประกอบด้วย 5 ขั้น คือ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน 2) ขั้นพัฒนามโนทัศน์ 3) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียน 4) ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ความรู้ และ 5) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน จำนวน 10 แผน รวม 20 คาบ

5. เมื่อเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยทดสอบหลังเรียนกับนักเรียนด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ หลังทดสอบเสร็จ ผู้วิจัยบันทึกผลการทดสอบของนักเรียน

6. ผู้วิจัยรวบรวมคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

ระยะที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สำหรับการแปลความหมายของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยใช้เกณฑ์การแปลของบุญชม ศรีสะอาด (2554: 121) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00	มีทัศนคติระดับดี
ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49	มีทัศนคติระดับค่อนข้างดี
ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49	มีทัศนคติระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49	มีทัศนคติระดับค่อนข้างไม่ดี
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49	มีทัศนคติระดับไม่ดี

1.2 หาคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test for dependent samples

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) โดยใช้วิธีการทางสถิติ t-test for one group.

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วได้นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” มีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์
2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70)
3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)
4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการทดลอง ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
s	แทน	คะแนนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	สถิติการแจกแจงแบบ t (t-distribution)
IOC	แทน	ค่าความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลแล้ว นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
มีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์ ดังตาราง 9

ตาราง 9 ประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

รายการประเมิน	หน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร่”										แปลผล
	หน่วยย่อย ที่ 1			หน่วยย่อย ที่ 2		หน่วยย่อย ที่ 3			หน่วยย่อย ที่ 2		
	1.1	1.2	1.3	2.1	2.2	3.1	3.2	3.3	4.1	4.2	
1. องค์ประกอบของ แผนการจัดการเรียนรู้	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
2. สาระสำคัญ	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
3. ผลการเรียนรู้	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	0.95	ใช้ได้
4. สื่อการจัดการ เรียนรู้	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
5. กิจกรรมการจัด การเรียนรู้	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	1.00	ใช้ได้
6. การวัดและ ประเมินผล	1.00	1.00	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	0.93	ใช้ได้
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	0.99	0.99	0.98	0.98	0.98	0.98	0.98	0.98	0.98	0.98	ใช้ได้
ค่าความสอดคล้อง รายหน่วยการเรียนรู้ ย่อย	0.98			0.98		0.98			0.98		ใช้ได้

* $IOC \geq .50$

ผลการประเมินคุณภาพหน่วยการเรียนรู้จากตาราง 9 พบว่า หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีคะแนนเฉลี่ยคุณภาพของหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 1 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 2 หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 และหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 4 มีค่าเท่ากับ 0.98 0.98 0.98 และ 0.98 ตามลำดับ ความเหมาะสมจัดอยู่ในระดับใช้ได้ และมีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์ (ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป) ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) ดังตาราง 10 และ 11

ตาราง 10 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (รายด้านและในภาพรวม) ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวน (ข้อ)	ก่อนเรียน (n=37)		หลังเรียน (n=37)		t
		$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
1. ความจำ	5	2.37	1.03	4.29	0.70	10.46**
2. ความเข้าใจ	11	5.0	1.49	8.32	1.24	11.26**
3. การนำไปใช้	2	0.89	0.65	1.81	0.39	8.19**
4. การวิเคราะห์	17	7.86	1.91	12.72	1.38	13.60**
5. การสังเคราะห์	2	0.62	0.72	1.64	0.48	7.82**
6. การประเมินค่า	3	1.43	0.89	2.45	0.55	8.60**
ภาพรวม	40	18.18	4.01	31.37	2.61	19.59**

** $p < .01$

หมายเหตุ :

t แสดงการทดสอบสถิติ t-test for dependent samples

ตาราง 11 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70)

รายการ	หลังเรียน (n=37)		เกณฑ์	t
	$\bar{X}$	s		
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	31.37	2.61	28.00 (ร้อยละ 70)	7.85**

** $p < .01$

หมายเหตุ :

t แสดงการทดสอบสถิติ t-test for one group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 10 และ 11 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” มีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 ตามลำดับ

3. เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) ดังตาราง 12 และ 13

ตาราง 12 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (รายด้านและในภาพรวม)

ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	จำนวน (ข้อ)	ก่อนเรียน (n=37)		หลังเรียน (n=37)		t
		$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
1. การวินิจฉัย	8	3.10	1.24	5.51	1.30	9.01**
2. การระบุสมมติฐาน	8	2.29	1.33	5.45	1.32	10.76**
3. การประเมินข้อโต้แย้ง	8	2.05	1.31	5.10	1.48	9.63**
4. การตีความ	8	2.18	1.32	5.27	1.36	11.80**
5. การสรุปความเห็น	8	2.51	1.46	5.64	1.20	10.34**
ภาพรวม	40	12.16	2.40	27.0	2.88	27.38**

** p < .01

หมายเหตุ :

t แสดงการทดสอบสถิติ t-test for dependent samples

ตาราง 13 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” เทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60)

รายการ	หลังเรียน (n=37)		เกณฑ์	t
	$\bar{X}$	s		
ความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณ	27.0	2.88	24.00 (ร้อยละ 60)	6.32**

** $p < .01$

หมายเหตุ :

t แสดงการทดสอบสถิติ t-test for one group

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 12 และ 13 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้านการวินิจฉัย การระบุสมมติฐาน การประเมินข้อโต้แย้ง การตีความ การสรุปความเห็น และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียน ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ตามลำดับ

4. เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย
หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ดังตาราง 14

ตาราง 14 เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ (รายด้านและในภาพรวม) ก่อนและหลัง
การจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

ทัศนคติต่อการเรียน วิชาประวัติศาสตร์	จำนวน (ข้อ)	ก่อนเรียน (n=37)		หลังเรียน (n=37)		t
		$\bar{X}$	s	$\bar{X}$	s	
1. ด้านความคิด	6	3.97	0.33	4.06	0.35	1.20
2. ด้านความรู้สึก	6	3.88	0.47	3.99	0.37	1.10
3. ด้านแนวโน้ม การแสดงพฤติกรรม	4	3.5	0.47	3.89	0.38	4.03**
ภาพรวม	16	3.82	4.47	3.99	4.63	2.93**

** $p < .01$

หมายเหตุ :

t แสดงการทดสอบสถิติ t-test for dependent samples

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 14 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วย
การเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียน
วิชาประวัติศาสตร์ด้านความคิด ความรู้สึก หลังเรียนไม่แตกต่างกัน ด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ในภาพรวม
หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi-experiment research) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) พัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการเรื่อง “เสรีไทยแพร” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) 3) เปรียบเทียบความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) และ 4) เปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 37 คน โดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ใช้เวลาดำเนินการ 20 คาบ คาบละ 50 นาที เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 2) แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ แบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ และ 3) แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 16 ข้อ ผู้วิจัยใช้รูปแบบการทดลองแบบหนึ่งกลุ่ม ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One-group Pretest- Posttest Design) เมื่อสิ้นสุดการทดลองได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (s) และทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติที่ t-test for dependent Samples และ t-test for one group

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการประเมินหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่ามีคุณภาพผ่านตามเกณฑ์
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผ่านเกณฑ์ที่กำหนด (ร้อยละ 60) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สามารถนำมาอภิปรายผลตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย ได้ดังนี้

1. การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ โดยเฉลี่ยคะแนนหน่วยการเรียนรู้ เท่ากับ 0.98 ซึ่งมีคุณภาพตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ตามเกณฑ์ที่กำหนด จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้ เพราะหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ตามประเด็นต่อไปนี้

ประการแรก การดำเนินการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการนี้ มีขั้นตอนกระบวนการที่ชัดเจนจึงสร้างความเชื่อมั่นทำให้ผ่านการประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญ โดยดำเนินการตามแนวทางในการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553: 13-14) ดังนี้ 1) กำหนดประเด็น/หัวเรื่อง (Theme) ที่ชัดเจนสอดคล้องกับเนื้อหาที่เรียน ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้ชื่อหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง “เสรีไทยแพร” และกำหนดเนื้อหา/สาระการเรียนรู้ที่ครอบคลุมสอดคล้องกับประเด็น/หัวเรื่องให้เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 2) วิเคราะห์ผลการเรียนรู้วิชาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ และความสอดคล้องของตัวชี้วัดในมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งเรื่องราวทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ เสรีไทยแพร ในช่วง พ.ศ. 2484-2488 3) การสร้างหน่วยการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสรุปออกเป็นประเด็นเนื้อหาหลักสำคัญของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” ทั้งหมดจำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ย่อย และ 4) ประเมินหน่วยการเรียนรู้

ประการที่สอง การออกแบบการจัดการเรียนรู้ในหน่วยการเรียนรู้นี้ มุ่งเน้นให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อนักเรียนมากที่สุด ผู้วิจัยจึงนำแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนรู้ของ สุนีย์ เหมะประสิทธิ์ (2554: 7-8) มาดำเนินการส่งผ่านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ลงสู่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการออกแบบหน่วยการเรียนรู้ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ระบุแนวคิดและจุดเน้นที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้ ตัวชี้วัด สมรรถนะสำคัญของนักเรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนด ส่งผลให้หน่วยการเรียนรู้นี้มีคุณภาพ นอกจากนี้หน่วยการเรียนรู้นี้มีความยืดหยุ่น ให้อิสระ และสร้างความกระตือรือร้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผน รวมไปถึงการประสานงานร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และผู้ที่เกี่ยวข้อง (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และ เพียว ยินดีสุข. 2552: 11-12)

ประการที่สาม แผนการจัดการเรียนรู้มุ่งพัฒนานักเรียนเป็นสำคัญ โดยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมสมรรถนะด้านการคิด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เรียนรู้ อย่างมีความสุข และสามารถนำความรู้ประยุกต์ใช้สู่ชีวิตจริงได้ ซึ่งสอดคล้องกับรูปแบบการจัด

การเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ของ สุนีย์ เหมาะประสิทธิ์ (2554: 7-8) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้ 1) สารสำคัญ 2) ความรู้เดิมที่ต้องมีมาก่อน 3) ผลการเรียนรู้ 4) ความสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด 5) คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 6) หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ 7) สื่อและแหล่งการเรียนรู้ 8) กิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 8.1) ชี้นำเข้าสู่บทเรียน 8.2) ขั้นพัฒนามโนทัศน์ 8.3) ขั้นตรวจสอบความเข้าใจของผู้เรียน 8.4) ขั้นสร้างผลงานและประยุกต์ใช้ความรู้ และ 8.5) ขั้นแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสรุปบทเรียน 9) การมอบหมายงาน และ 10) บันทึกหลังสอน

2. จากการศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 31.37 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 (28 คะแนน) ตามที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 และ 3 เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจาก ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการบูรณาการเนื้อหาภายในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สอดแทรกความรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น รวมทั้งเน้นวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ยึดนักเรียนเป็นสำคัญ ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้และสามารถเชื่อมโยงสิ่งที่เรียนในระหว่างวิชาต่างๆ ได้ สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (กระทรวงศึกษาธิการ. 2551: 25) ได้ระบุว่า การจัดการเรียนรู้ควรเน้นนักเรียนเป็นสำคัญ อาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย อาทิ กระบวนการเรียนรู้แบบบูรณาการ กระบวนการสร้างความรู้ ด้วยเหตุนี้หลักการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการหรือแบบองค์รวมจึงมีความเหมาะสมที่ช่วยให้การถ่ายโยงความรู้และทักษะระหว่างวิชาต่างๆ ให้สอดคล้องกับหลักสูตรชาติของชีวิตมนุษย์ที่มีการเชื่อมโยงเป็นองค์รวมมากกว่าการมองชีวิตเพียงมุมใดมุมหนึ่ง นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้โดยบูรณาการความรู้ที่เป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่น นำมาสร้างประเด็นเพื่อให้นักเรียนสำรวจ ค้นพบความรู้ และอธิบายข้อความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นของตนเอง และครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้สัมผัสแหล่งเรียนรู้ทั้งเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งเชิญวิทยากร ผู้รู้ในท้องถิ่นเข้ามาถ่ายทอดความรู้ในห้องเรียน ซึ่งเห็นได้จากกิจกรรมจุดเริ่มต้นเสรีไทย สายเหนือ นักเรียนได้ลงมือสืบค้นความรู้ด้วยการลงพื้นที่จริงสำรวจชุมชน สัมภาษณ์บุคคลร่วมสมัย และเยี่ยมสถานที่จุดกำเนิดเสรีไทยแพร ตำบลหนองม่วงไข่ อำเภอหนองม่วงไข่ จังหวัดแพร่ จึงทำให้นักเรียนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้ดีขึ้น ดังที่ ลำลี รักสุทธิ และคณะ (2545: 45) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายได้นำความรู้ไปปรับปรุงและพัฒนาตนเองมากกว่าการแข่งขันกันเท่านั้น สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สุภาพรณ์

วิแสง (2548: 47-48; 87-90) ได้ทำการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า ตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ พบว่า นักเรียนจำนวนร้อยละ 85 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เฉลี่ยร้อยละ 73.50 ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80/70 ตามที่กำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุณีย์ เหมะประสิทธิ์ (2557: 207-208) ที่ได้ศึกษาการยกระดับ การจัดการเรียนรู้ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาสำหรับนิสิตครูโดยการเรียนรู้แบบค้นพบ พบว่า การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนโดยใช้วิธีผสมผสานการเรียนรู้แบบค้นพบ 2 ประเภท คือการเรียนรู้แบบค้นพบโดยมีการชี้แนะและการเรียนรู้แบบค้นพบอย่างอิสระส่งผลให้นิสิตมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. จากการศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยเฉลี่ยคะแนน เท่ากับ 27 คะแนน ซึ่งผ่านเกณฑ์ร้อยละ 60 (24 คะแนน) ตามที่กำหนด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 และ 5 ทั้งนี้เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนได้ร่วมกันระดมสมองและส่งเสริมให้นักเรียนฝึกการคิด พิจารณา ไตร่ตรองข้อมูล ข้อเท็จจริงจากประเด็นทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นใกล้ตัว รวมทั้งนักเรียนได้สำรวจ ค้นพบความรู้ และอธิบายข้อความรู้เกี่ยวกับความเป็นมา เรื่องราว และสาระความรู้ โดยใช้วิธีการสืบเสาะความรู้และวิธีการทางประวัติศาสตร์มาเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแนวทางการจัดการเรียนรู้นี้ดังกล่าว ส่งผลให้นักเรียนได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การวินิจฉัย การระบุสมมติฐาน การประเมินข้อโต้แย้ง การตีความ และการสรุปความเห็น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556: 110) ได้กล่าวว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นกระบวนการคิดระดับสูง ต้องใช้ปัญญาควบคู่กับความสามารถในการคิดหลากหลาย เพื่อพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบก่อนการตัดสินใจเพื่อนำข้อมูลที่ได้รวบรวมมาอย่างรอบด้านทั้งข้อมูลเชิงวิชาการ ข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อม และข้อมูลส่วนตัวของผู้คิดให้เกิดความชัดเจนถูกต้องแม่นยำ เกี่ยวข้องตรงประเด็น สม่่าเสมอคงเส้นคงวา มีหลักฐานตรวจสอบได้มีเหตุผล มีความลุ่มลึก มีความกว้างขวาง และเป็นธรรมไม่ลำเอียง นำไปสู่การสรุปและตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เป็นปัญหาอย่างถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญฐกรณ์ คำชะอม (2553: 96-108) ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังจัดการเรียนรู้ด้วย

กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ในกลุ่มทดลองที่ 1 กับนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในกลุ่มทดลองที่ 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะหาความรู้และวิธีการทางประวัติศาสตร์ทั้งสองวิธีจึงเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนได้

4. จากการศึกษาทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์” หลังเรียน (เฉลี่ย 3.99) สูงกว่าก่อนเรียน (เฉลี่ย 3.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึงเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 เหตุที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้วิจัยปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ให้น่าสนใจ ซึ่งมีวิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยของนักเรียนในแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้มีความชัดเจนและทำความเข้าใจง่ายทั้งกิจกรรมกลุ่มและการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกิจกรรมส่วนใหญ่ นักเรียนมีบทบาทแสดงความรู้ความสามารถด้วยตนเอง เนื่องจากผู้วิจัยเล็งเห็นว่าครูในฐานะผู้อำนวยการจัดการเรียนรู้จะต้องสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่และมีทัศนคติในด้านบวกมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2554: 3-4) ได้เสนอแนะแนวทางการจัดการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์ไว้ว่า สาระประวัติศาสตร์มีเนื้อหาจำนวนมากต้องอาศัยการถ่ายทอดด้วยกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความน่าสนใจและไม่เบื่อ นั่นคือการให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด โดยให้นักเรียนได้รวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อมูลต่างๆ อย่างครบถ้วนและรอบด้าน หลังจากนั้นนำข้อเท็จจริงที่ได้มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ จนสามารถสรุปความบนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลตามกระบวนการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเห็นได้จากกิจกรรมการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์ทายาทอดีตเสรีไทยแพร์ นายภูซังค์ กันทาธรรม นอกจากนี้การจัดกิจกรรมเรียนรู้ในห้องเรียน ทำให้นักเรียนไม่รู้สึกเบื่อหน่าย มีความสุขสนุกสนาน เกิดความรัก มีน้ำใจ สามัคคี ที่จะติดตามผลเมื่อกิจกรรมจบลง ซึ่งเห็นได้จากกิจกรรม “ตามรอยเสรีไทย ตอนที่ 1” ให้นักเรียนได้ศึกษานอกสถานที่ ณ พิพิธภัณฑ์เสรีไทยแพร์ และบริเวณป่าแพะเปียง พร้อมทั้งรับฟังการให้ความรู้จากวิทยากรพิเศษ และกิจกรรม “ตามรอยเสรีไทย ตอนที่ 2” ให้นักเรียนแต่ละคนศึกษาเรื่องราวของ

เสรีไทยแพร่จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชนหรือผู้รู้ในท้องถิ่น และศึกษาประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ตามประเด็นต่างๆ ที่นักเรียนสนใจแล้วนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน เช่น สภาพการณ์ช่วงนั้นทั้งด้านสังคม วัฒนธรรม การประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิต จากเหตุผลที่กล่าวมาเห็นได้ว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ส่งผลให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ด้านพฤติกรรม และในภาพรวม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างไรก็ตามด้านความคิด ความรู้สึก หลังเรียนและก่อนเรียนไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่จัดเป็นกลุ่มนักเรียนสายศิลป์-สังคม ซึ่งมีทัศนคติด้านความคิดและความรู้สึกในแง่บวกต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ดังจะเห็นได้จากกิจกรรมการระดมสมองวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของเสรีไทยแพร่ตามกระบวนการทางประวัติศาสตร์ นักเรียนแต่ละกลุ่มสามารถอธิบายและอภิปรายได้อย่างคล่องแคล่ว และเข้าใจ ทฤษฎีทางประวัติศาสตร์เป็นอย่างดี จึงส่งผลให้คะแนนเฉลี่ยด้านความคิดและด้านความรู้สึกไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชมพูนุท จวบบุญ (2555: 96) ที่ได้ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนศิลปะของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นพบของบรูเนอร์ พบว่า นักเรียนมีแรงจูงใจและทัศนคติที่ดีในการเรียนซึ่งเกิดจากการเรียนรู้โดยให้นักเรียนได้ลงมือทำกิจกรรมด้วยตนเองและใช้กระบวนการกลุ่มนำไปสู่พัฒนาความรู้ความคิด ทักษะกระบวนการ และความรู้สึก ซึ่งครูทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำ เพื่อให้นักเรียนกระตือรือร้นและมีความสุขสนุกสนานในการเรียน ไม่เครียดจนเกินไป ดังนั้นการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้ประวัติศาสตร์นั้น หน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการจึงมีส่วนสำคัญทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ได้ โดยเน้นบูรณาการวิธีการจัดการเรียนรู้และบูรณาการเนื้อหาจากเรื่องใกล้ตัวเชื่อมโยงประสบการณ์เดิมผนวกกับประสบการณ์ใหม่ ซึ่งจะเห็นได้จากการแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในแบบสอบถามทัศนคติต่อวิชาประวัติศาสตร์ ได้แก่

“ครูสามารถนำความรู้ในห้องเรียนเชื่อมโยงกับความรู้ของท้องถิ่นในอดีตได้ ทำให้เห็นความสำคัญของวิชาประวัติศาสตร์มากขึ้น”

(นายดี นามสมมติ)

“ดีใจและตื่นเต้นที่ครูพานักเรียนออกไปเรียนนอกห้องเรียน ซึ่งเป็นการเรียนที่ไม่เคยทำมาก่อน เช่น การลงพื้นที่ชุมชน การสัมภาษณ์ และการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้”

(นายบี นามสมมติ)

“การเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์และใช้กระบวนการทางประวัติศาสตร์เป็นเรื่องยาก แต่ครูสามารถนำความรู้ใกล้ตัวมายกตัวอย่างทำให้เข้าใจประวัติศาสตร์และสร้างความรู้ที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นได้ ”

(นางสาวเอ นามสมมติ)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากการจัดการเรียนรู้ด้วยหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการเป็นการส่งเสริมให้เรียนได้สังเคราะห์องค์ความรู้ด้วยการทำโครงงานประวัติศาสตร์ และนำเสนอผลงานหลากหลายรูปแบบได้อย่างสร้างสรรค์น่าสนใจเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นครูควรเน้นการใช้วิธีการวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริงเพื่อสะท้อนความรู้และกระตุ้นให้นักเรียนแสดงศักยภาพของตนเองมากกว่าการทดสอบด้วยแบบทดสอบ เช่น การประเมินชิ้นงานและภาระงาน เช่น การสร้างแผนผังมโนทัศน์ การสัมภาษณ์ การแสดงบทบาทสมมติ และการทำภาพยนตร์สั้นทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

1.2 ในระยะแรกเริ่มของการดำเนินการวิจัย ผู้วิจัยสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมที่ทำให้สัมภาษณ์บุคคลสำคัญรวมทั้งการศึกษาแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ พบว่า นักเรียนจะเชื่อคำบอกเล่าและคล้อยตามคำพูดของผู้อื่น โดยขาดการไตร่ตรอง พิจารณาให้ถี่ถ้วน ไม่สามารถตั้งคำถาม และไม่กล้าตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นของตนเองได้ ดังนั้นครูควรกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรมเพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณตั้งแต่ช่วงแรกจนกระทั่งจบกิจกรรม เช่น 1) กระตุ้นให้นักเรียนมองเห็นปัญหา โดยไม่อ่อนไหวและเชื่อสิ่งใดอย่างงมงาย 2) มอบหมายประเด็นคำถามหรือข้อสงสัย เพื่อให้นักเรียนสืบเสาะความรู้มาโต้แย้งกันหรืออภิปรายร่วมกันอย่างมีเหตุมีผลโดยอ้างอิงตามหลักฐาน/ข้อมูลมาสนับสนุนให้ถูกต้องและน่าเชื่อถือ 3) เน้นย้ำนักเรียนเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาโดยใช้ความคิดและสติปัญญามากกว่าความรู้สึกและอารมณ์ และ 4) เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความมั่นใจ

1.3 จากการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน/ท้องถิ่น ผู้วิจัยพบว่า ครูควรเน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้านทักษะทางสังคมและการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้อื่น เพื่อให้นักเรียนรู้จักการวางแผน แก้ปัญหา และสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่ความรู้ของตนเอง เช่น การเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ การจัดนิทรรศการ การจัดเวทีเสวนา การนำเสนอผลงานทั้งในและนอกโรงเรียน เป็นต้น

1.4 การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ครูควรตั้งคณะทำงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือ ควบคุมและดูแลนักเรียนให้ทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาผลของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนอื่นๆ ภายในจังหวัดแพร

2.2 ควรมีศึกษาผลของหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร” กับตัวแปรการคิดขั้นสูงอื่นๆ เช่น การคิดสร้างสรรค์ การคิดตัดสินใจ การคิดแก้ปัญหา การคิดเชิงระบบ เป็นต้น

2.3 ควรมีพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการข้ามกลุ่มสาระในประเด็นที่สอดคล้อง กับบริบทของท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนเข้ากับวิถีชีวิตสู่การสร้างสรรค์ ผลงานงานและพัฒนาตนเองอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

2.4 ควรมีการศึกษาและพัฒนาหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการในเนื้อหาประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นเรื่องอื่นๆ หรือภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรัก ภาควุมิใจท้องถิ่น ร่วมกันอนุรักษ์ และถ่ายทอดความรู้ในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน : ทักษะการคิด (ทักษะการคิดขั้นพื้นฐาน มีทักษะการคิดขั้นสูง). สืบค้นเมื่อ 20 มิถุนายน 2558 จาก www.smv.ac.th/download-document
- (2553). แนวทางการนำจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียนสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- (2552). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กฤษฎา สร้อยมุข. (2547). การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาการวัดผลการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. ถ่ายเอกสาร.
- เฉลิม พักอ่อน. (2552). การออกแบบการเรียนรู้อิงมาตรฐาน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยใช้เทคนิค *Backward Design*. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2557 จาก www.kruchote.com/plan1.do.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). แคทส์ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชมพูนุท จวบบุญ. (2555). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทัศนคติต่อการเรียนศิลปะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (*Discovery Learning Process*) ของบูรเนอร์. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชมพูนุท วราศิริ. (2548). การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับรายวิชาประวัติศาสตร์ไทย สาขาครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เชิดศักดิ์ โฆวาสินธุ์. (2520). การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

- ฐาปกรณ์ วิแสง. (2548). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง แหล่งเรียนรู้ในเขตอุทยานแห่งชาติภูเก้า ตามแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม (หลักสูตรและการสอน). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐกรณ์ ดำชะอม. (2553). ผลการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ 5E และวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประวัติศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณรงค์ จันทรางกูร. (2556). เสรีไทย ผู้ปิดทองหลังพระ. แพร์: ม.ป.พ.
- ทศนา แชมมณี. (2545). รูปแบบการเรียนการสอนทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- (2540, กรกฎาคม-ตุลาคม). การเรียนรู้เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. วารสารครูศาสตร์. 26 (1).
- ทศนา แชมมณี; และคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- ธีรชัย ปุณฺณโชติ. (2543). การสอนแบบบูรณาการใน รวมบทความเรื่องน่ารู้เกี่ยวกับบูรณาการการเรียนการสอน. หน้า 13 – 16. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ธนวรรณ อิศโร. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 7 ขั้น (7E). ปรินิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธันยากร ช่วยทุกข์เพื่อน. (2556). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ฟิสิกส์ ระดับอุดมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่เน้นกระบวนการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. ปรินิพนธ์ กศ.ด. (วิทยาศาสตร์ศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเลี้ยง ทุมทอง. (2556). ทฤษฎีและการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้จัดจำหน่าย).
- เบญจมาศ อยู่เป็นแก้ว. (2548). การสอนแบบบูรณาการ. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ผู้จัดจำหน่าย).

- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). *การพัฒนาการคิด*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิค ฟรีดิ่ง.
- พิชิต ฤทธิจุฑา. (2553). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย [ผู้จัดทำหน้า].
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2556). *สอนเขียนแผนบูรณาการบนฐานเด็กเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์; และ เพียว ยินดีสุข. (2552). *ทักษะ 5C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิริยาลัยจังหวัดแพร่. โรงเรียน. (2558). *หลักสูตรระดับท้องถิ่น โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2558 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. ถ่ายเอกสาร.
- _____. (2556). *หลักสูตรโรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ พุทธศักราช 2556 (ฉบับปรับปรุง) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. ถ่ายเอกสาร.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภูงศ กันทาธรรม. (2556). "พิพิธภัณฑสถานศรีไทยแพร่". สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2557 จาก www.province.prd.go.th.
- ม่วงไขวิทยา. โรงเรียน. (2556). *ประวัติศาสตร์ศรีไทยแพร่*. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2557 จาก www.muangkhai.ac.th/data.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์ จำกัด.
- ราตรี นันทสุคนธ์. (2553). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- รัชราโล สว่างอรุณ. (2556). *ทัศนคติที่มีต่อการเข้าร่วมโปรแกรมนันทนาการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (วิชาการกีฬา นันทนาการและการท่องเที่ยว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- (2543). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ลักขณา สรวิวัฒน์. (2549). *การคิด*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

วลัย อิศรางกูร ณ อยุธยา (พานิช). (2555). *ครูสังคัมศึกษากับการพัฒนาทักษะแก่นักเรียน*.

กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *กระบวนการค้นคว้าใหม่ : การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของบุคคล*.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ปรีณัฐ ดิมิต พาสเนอร์ชิฟ.

วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2551). *ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไทยในคู่มือการจัดกิจกรรม*

การเรียนการสอนประวัติศาสตร์ : ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนกันอย่างไร. กรุงเทพฯ:

โรงพิมพ์การศาสนา.

วิเศษ ชินวงศ์. (2544). การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ. *วารสารวิชาการ* 4,10 (ตุลาคม).

วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2541). *การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: ต้นอ่อน.

วัฒนา ศรีสัตย์วาจา. (2534). *จิตวิทยาทัศนคติ*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์; และ ดารณี คำวัจน์. (2551). *การสอนให้คิดวิจารณ์ญาณ*. นนทบุรี: เกรท เอ็ด

ดูเคชั่น จำกัด.

ศรีนครินทรวิโรฒ, มหาวิทยาลัย. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์. (2523). *การวัดทัศนคติเพื่อทำนาย*

พฤติกรรม. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ประสานมิตร.

สมจิตรา เรืองศรี. (2553). *การประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สมนึก อ่อนแสง. (2554). ผลการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับเทคนิคจิกซอร์ ที่มี

ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ และเจตคติต่อการ

เรียนวิชาประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวิจัย* มหาวิทยาลัย

ราชภัฏ สกลนคร. หน้า 1-8. สืบค้นเมื่อ 14 มีนาคม 2557, จาก

<http://research.grad.snru.ac.th/UserFiles/File>.

เสรี ชุมภูมิ่ง และคนอื่นๆ. (2552). *รักชาติยิ่งชีพของเรา ปฏิบัติการเพื่อชาติของ ผู้แทนทอง กันทา*

ธรรม และเสรีไทยแพร่ ในสงครามโลกครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พี.วาทีน พรินตติ้ง จำกัด.

สิริพัชร เจษฎาวิโรจน์. (2553). *การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

_____. (2546). *การจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.

สุโขทัยธรรมมาธิราช. มหาวิทยาลัย. (2551). *เอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอนหน่วยที่ 14*

สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

- สุชา จันทน์เอม. (2542). จิตวิทยาพัฒนาการ. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สุรศักดิ์ อมรรัตนศักดิ์. (2553). หลักการวัดและประเมิน. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุภาวดี ตริเพชร. (2547). การพัฒนาหน่วยการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาที่บูรณาการ 4 กลุ่มสาระการเรียนรู้ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุคนธ์ สิ้นพานนท์; และคณะ. (2555). พัฒนาทักษะการคิด. กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.
- สุนีย์ เหมะประสิทธิ์. (2557, มกราคม-มิถุนายน). การยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ ภายใต้กรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา สำหรับนิสิตครู โดยการเรียนรู้แบบค้นพบ. วารสาร ศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 6(11): 199-211.
- (2554). ตัวอย่างหน่วยการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานโดยใช้กระบวนการเรียนรู้สู่การบูรณาการ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1. ราชบุรี: ธรรมรักษ์การพิมพ์.
- (2552). คู่มือการบูรณาการการสอน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวรรณ ศรีพล. (2543). การสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (1). ในเอกสารการสอนชุดวิชาวิทยาการการสอนหน่วยที่ 10 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). แนวทางการจัดการเรียนรู้บูรณาการ แบบครบวงจร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37, กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). การพัฒนาสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 37. อัดสำเนา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- (2553). แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย

- ลำลี รักสุทธิ; และคณะ. (2545). *การพัฒนาหลักสูตรบูรณาการ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี: กรณีศึกษาการพัฒนาความรู้ความเข้าใจและทักษะการผลิตชิ้นงานศิลปะที่บ้านด้วยใบจาก*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.
- อนุพงษ์ ชุมแสงวาปี. (2554 มกราคม-มีนาคม). ผลการใช้หน่วยการเรียนรู้แบบย้อนกลับ (Backward Design) โดยใช้การสอนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ต่อการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสารศึกษาศาสตร์ (ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา)*. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น . 4(1): 10
- อรพิน พัฒนผล. (2551). *การพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นครสวรรค์เขต 1*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (วิชาการวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อรรถพล อนันตวรสกุล. (2554). *รู้เท่ารู้ทันสังคม กับ การเรียนการสอนสังคมศึกษา. ในกรอบมเชิงปฏิบัติการพัฒนาการเรียนรู้สังคมศึกษา 14-17 มิถุนายน 2554*. กรุงเทพฯ: โรงแรม บางกอกพาเลส. สืบค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2557 จาก <http://social.obec.go.th/library/document/sumrit/14-170654/001.pdf>.
- อังคินันท์ อินทรกำแหง. (2552). *เอกสารคำสอน วิชา วป/ 591 การคิดถูกวิธี*. มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์. (2553). *การพัฒนาทักษะความคิดระดับสูง*. นครปฐม: ไอ.คิว บัณฑิตเตอร์.
- Bloom B S. (1956) *Taxonomy of Educational Objectives, the classification of educational goals –Handbook I: Cognitive Domain* New York: McKay Read. Retrieved September 25, 2015, from <http://www.learningandteaching.info/learninreferenc.htm#ixzz.j27xelrx>
- Dressel; & Mayhew. (1957). *General education : Explorations in evaluation*. 2nd ed. Washington D.C: American Council on Education.
- Ennis, R.H. (1985, October). "A logical Basic for Measuring Critical Thinking Skill," *Educational Leadership*. 43: (44-48).
- _____. (1993). Critical Thinking Assessment. *Theory Into Praticce*. 32(3): 179-186.
- Ebrahim, K.; & Afsaneh, G. (2011). The Impact of Concept Mapping on EFL Learners' Critical Thinking Ability. *English Language Teaching*. 4(4): 53-54.

- Esmaeel, N. M.; Farrokhlagha, H.; & Nasrin, D. N. (2012). The Relationship between Critical Thinking Ability and Reading Strategies used by Iranian EFL Learners. *English Language Teaching*; 5(10): 196-199.
- Ettinger, R. H; Stein, J; Crooks, R., & Crooks, R. (1994). *Psychology : science, behavior, and life (3rd ed.)*. Fort Worth: Harcourt Brace College Publishers.
- Gray, K. (2001). Teachers' perceptions of innovation adoption. *Action in Teacher Education*, XXIII (2). 30-35.
- Habib, S.; et al. (2012). The Effect of Instruction Based on Multiple Intelligences Theory on the Attitude and Learning of General English. *English Language Teaching*. 5(9): 45-53.
- Hilgard, E.R. (1962). *Introduction to Psychology*. New York: Harcout Brace and World Inc.
- Hudgins, B.B., and Edelman, S. (1988). Children's self-directed critical thinking. *Journal of Education Research*. 81: 262-273.
- Kelman, H.C. (1967). Human use of human subjects: The problem of deception in social psychological experiments. *Psychological Bulletin*. 67: 1-11.
- Moriyama, J.; Suzuk, T. Miyazaki, M.; & Sakakibara, Y,. (2013). Integrated Learning of "Modeling" through Mathematics, Science and Technology. *Grant-in-Aid for Scientific Research of Japan Society for the Promotion of Science*. 14658042; 2-9.
- Nickerson, R.S. (1987). *Why teach thinking*. In *Teaching Thinking Skills*, edited by J.B. Baron and J.R. Sternberg, 27-37. New York: W.H. Freeman.
- Norris, S. P. and Ennis, R. H. (1989). *Evaluating critical thinking*. Pacific Grove, CA: Midwest Publications.
- Obeidat, H. H.; et al. (2011, February). The Effect of Students' Reluctance of Studying History on Their Level of Historical Culture. *Asian Social Science*. 7(2): 120.
- Richard E. Ripple. (1965). *Affective Factors Influence Classroom Learning*. Retrieved August, 2015 from http://ascd.com/ASCD/pdf/journals/ed_lead/el_196504_ripple.p
- Schermerhorn, J. R., Jr. (2000). *Organization Behavior*. 9th ed. Upper Saddle River, NJ: Pearson/Prentice Hall.
- Siti, N. G.; et al. (2009, December). ESL Students' Attitude towards Texts and Teaching Methods Used in Literature Classes. *English Language Teaching*. 2(4): 51-56.

Triandis, H.C. (1971). *Attached and Attitude Change*. New York: John Willey and Sons Inc.

Edward, M. Glaser. (1941). *An Experiment in the Development of Critical Thinking*, Teacher's College, Columbia University. Retrieved August 20, 2015, from <http://www.criticalthinking.org/pages/defining-critical-thinking/766>.

Goodwin, W & Edwin, G . (2002). *Watson – Glaser Critical Thinking Appraisal*. England: Pearson Assessment.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

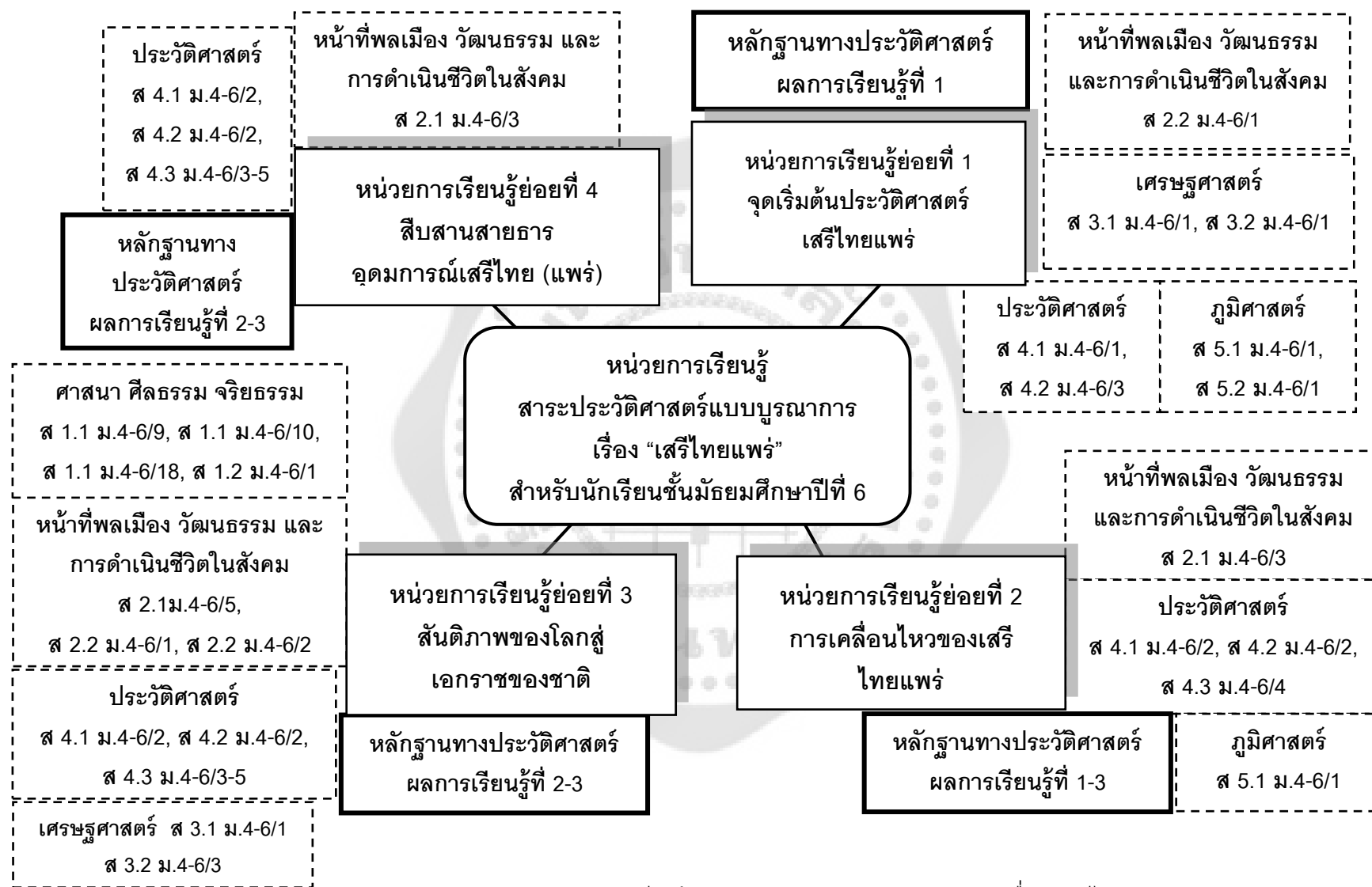

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทย
แพร่” แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

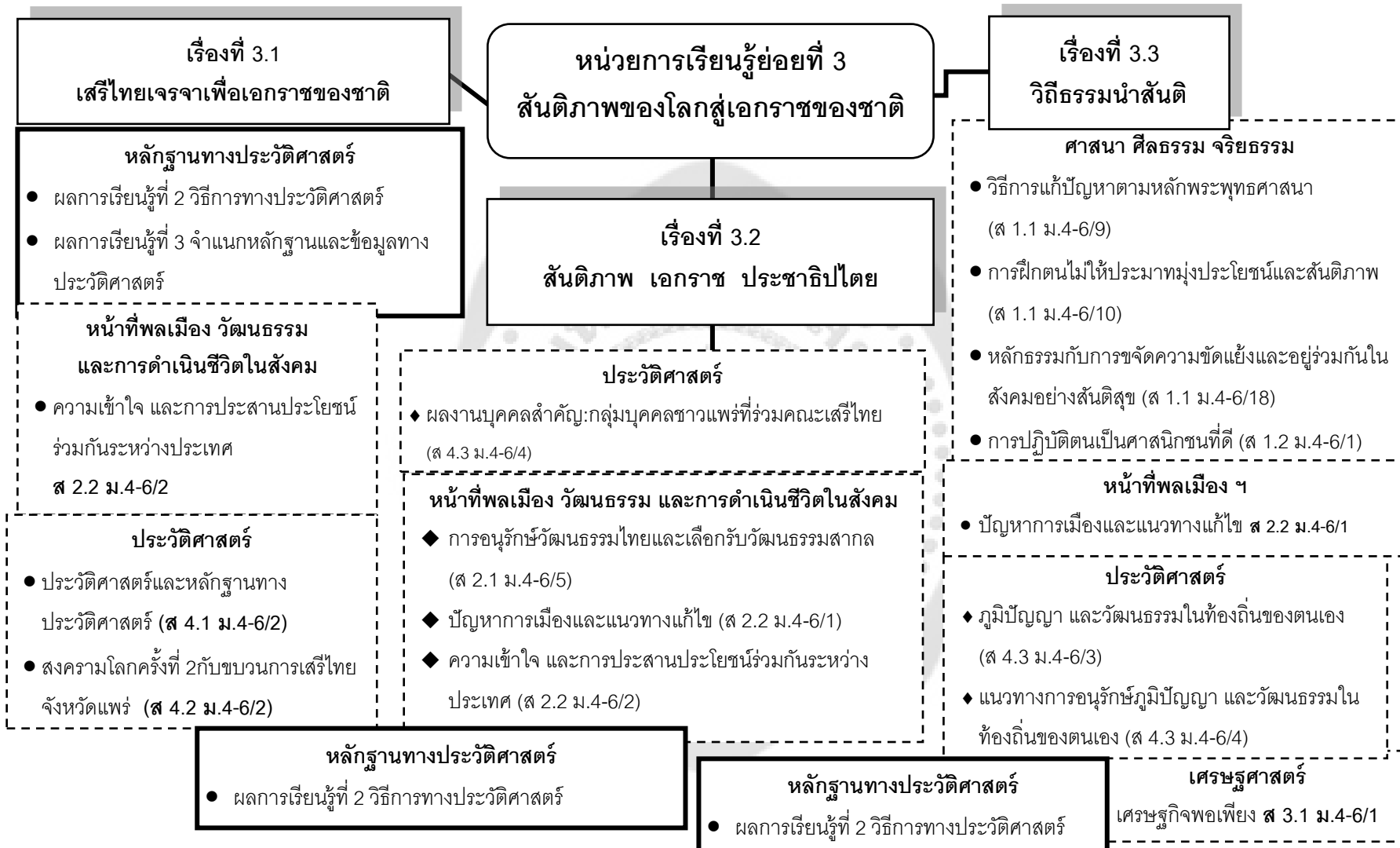
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลับพลึง คงชนะ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา
อดีตอาจารย์ประจำภาควิชาประวัติศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์กัลยาณี กุลชัย รองคณบดีฝ่ายวิจัยและการจัดการความรู้
คณะสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ ดร.พรพิมล ประสงค์พร อาจารย์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. นางมารศรี เชื้ออรุณ อดีตครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ
วิทยฐานะเชี่ยวชาญ
โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยม เขต 37
5. นายกิตติศักดิ์ แสนคำ ศึกษานิเทศก์
ชำนาญการพิเศษ
กลุ่มงานวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 1

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หน่วยการเรียนรู้ สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”
2. ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่องที่ 3.3 วิถีธรรมนำสันติ
3. ตัวอย่างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางประวัติศาสตร์
4. ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
5. ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ภาพประกอบ 6 แผนผังหน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

ภาพประกอบ 7 แผนผังหน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สันติภาพของโลกสู่เอกราชของชาติ

แผนการจัดการเรียนรู้

หน่วยการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง เสรีไทยแพร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

หน่วยการเรียนรู้ย่อยที่ 3 สันติภาพของโลกสู่เอกราชของชาติ

เรื่องที่ 3.3 วิถีธรรมนำสันติ

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

เวลา 2 ชั่วโมง

สาระสำคัญ

ปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ทำให้เกิดความสูญเสียและเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองอย่างมหาศาล การแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบโดยการนำหลักธรรมคำสอนที่สำคัญของศาสนาต่างๆ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมในท้องถิ่น เพื่อกล่อมเกลาคิดใจให้มวลมนุษยชาติอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข

ผลการเรียนรู้

1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2)
2. นักเรียนสามารถวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ (หน้าที่พลเมืองฯ)
3. นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม)
4. นักเรียนสามารถบรรยายหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและสันติสุขในการดำเนินชีวิตได้ (เศรษฐศาสตร์)
5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สามารถแก้ไขความขัดแย้งและช่วยให้เกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (ประวัติศาสตร์)
6. นักเรียนเห็นความสำคัญหลักธรรม ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่ดีเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมและท้องถิ่นได้ (ประวัติศาสตร์)

ความสอดคล้องกับตัวชี้วัด

ส 1.1 ม.4-6/9, ส 1.1 ม.4-6/10, ส 1.1 ม.4-6/18, ส 1.2 ม.4-6/1, ส 2.2 ม.4-6/1, ส 3.1 ม.4-6/1, ส 4.3 ม.4-6/3-4

เนื้อหา/สาระการเรียนรู้

1. วิธีการทางประวัติศาสตร์
2. ประเด็นสำคัญทางประวัติศาสตร์เสรีไทย
3. เหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน : สงครามโลกครั้งที่ 2
4. หลักธรรมสำคัญของศาสนาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
 - 4.1) สาราณียธรรม 6
 - 4.2) อธิปไตย 3
 - 4.3) มัชฌิมนิกาย 5
 - 4.4) อริยะวัตร 5
 - 4.5) โภคาทิยะ 5
 - 4.6) บัญญัติ 10 ประการ
 - 4.7) หลักจริยธรรม
5. เศรษฐกิจพอเพียง
6. ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมในท้องถิ่น

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ
2. ความสามารถในการสื่อสารอย่างสร้างสรรค์
3. ทักษะการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

1. มีวินัย
2. ใฝ่เรียนรู้
3. รักความเป็นไทย
4. มุ่งมั่นในการทำงาน

สื่อและแหล่งการเรียนรู้

1. พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากหนังสือตำนานใหม่ของขบวนการเสรีไทย. ของสรรค์ดี งามขจรกุลกิจ.(2555). กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
2. ภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก
3. ประเด็นคำถาม
4. ใบกิจกรรม “สารจากพระเจ้าช้างเผือก”

5. ใบกิจกรรม วัชรธรรมนำสันติ
6. ข้อความจากพระไพศาล วิสาโล (2546: บทนำ)
7. ตัวอย่างข่าวความขัดแย้งในโลกยุคปัจจุบัน
8. บันทึกถอดรหัสบทเรียน
9. หนังสืออ่านเพิ่มเติม

- สรศักดิ์ งามขจรกุลกิจ. (2555). *ตำนานใหม่ของขบวนการเสรีไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบัน

เอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ธนาพล อัฐสกุล, สุรียา (เบญญ์) สุไลมาน, พระไพศาล วิสาโล. (2546). *เสรีไทย: อุดมการณ์ที่ไม่ตาย*. กรุงเทพฯ: คณะอนุกรรมการฝ่ายจัดทำหนังสือที่ระลึก คณะกรรมการดำเนินงานเปิดอาคารเสรีไทยอนุสรณ์.

หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้/พฤติกรรม	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2)	- สังเกตการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้การสอน - ตอบคำถามจากภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก	- การสังเกต - แบบประเมินพฤติกรรม	- นักเรียนร่วมกิจกรรมถูกต้องและมีส่วนร่วมในกิจกรรมร้อยละ 60
2. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ (หน้าที่พลเมืองฯ) 4. นักเรียนสามารถบรรยายหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและสันติสุขในการดำเนินชีวิตได้ (เศรษฐศาสตร์)	- สังเกตการตอบคำถามการแสดงความคิดเห็น	- การสังเกต	- นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมร้อยละ 60

หลักฐานหรือร่องรอยการเรียนรู้ (ต่อ)

ตัวบ่งชี้/พฤติกรรม	วิธีการวัด	เครื่องมือ	เกณฑ์การวัด
1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2) 2. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ (หน้าที่พลเมืองฯ) 3. นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม) 4. นักเรียนสามารถบรรยายหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและสันติสุขในการดำเนินชีวิตได้ (เศรษฐศาสตร์) 5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สามารถแก้ไขความขัดแย้งและช่วยให้เกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (ประวัติศาสตร์) 6. นักเรียนเห็นความสำคัญหลักธรรมภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่ดีเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมและท้องถิ่นได้ (ประวัติศาสตร์)	- สังเกตขณะนักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้การสอน - ตรวจผลงาน - นำเสนอผลงาน - นำเสนอแผนผังเรื่อง วิถีธรรมนำสันติ	- แบบสังเกตพฤติกรรม - แบบประเมินผลงานกลุ่ม - แบบประเมินการนำเสนอผลงาน - แบบประเมินแผนผัง เรื่อง วิถีธรรมนำสันติ	- นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมร้อยละ 60 - ผ่านเกณฑ์แบบประเมินระดับดีขึ้นไป

กิจกรรมการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2) 2. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ (หน้าที่พลเมืองฯ)	ขั้น 1 นำเข้าสู่บทเรียน (5 นาที) 1. ครูทบทวนความรู้ในช่วงที่ผ่านมาถึงด้วยพระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่กล่าวว่า “การมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เป็นเรื่องดี ไม่ได้ทำให้รักและซื่อสัตย์ต่อชาติน้อยลงแต่อย่างใด” 2. ครูอธิบายเพิ่มเติมเพื่อให้นักเรียนเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ที่เป็นภาพสะท้อนเหตุการณ์ในปัจจุบัน และภาพในอนาคตได้ การตัดสินใจแก้ไขปัญหาอย่างขาดการคิดอย่างมีวิจารณญาณย่อมทำให้เกิดผลเสียตามมาอีก ดังเช่นประวัติศาสตร์การตัดสินใจของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หรือแม้กระทั่งการกระทำของชาติมหาอำนาจที่สร้างความสูญเสีย ความเสียหายอย่างมหาศาลครูเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาการสร้างสันติภาพ สันติสุข และประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 3. จากนั้นครูกล่าวถึงงานที่มอบหมายให้นักเรียนชมภาพยนตร์เรื่อง <i>พระเจ้าช้างเผือก</i> แล้วแจ้งข้อตกลงในการทำกิจกรรมต่อไป	- พระราชดำรัสของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จากหนังสือ <i>ตำนานใหม่ของขบวนการเสรีไทย</i>. ของสรศักดิ์งามขจรกุลกิจ.(2555). กรุงเทพฯ: สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.	- สังเกตขณะนักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2) 2. นักเรียนสามารถอธิบายเหตุการณ์สำคัญต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองเชื่อมโยงสู่ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นได้ (หน้าที่พลเมืองฯ)	ขั้น 2 ขั้นพัฒนามโนทัศน์ (15 นาที) 4. นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4 คน ตามความสมัครใจ แล้วให้แต่ละกลุ่มทำใบกิจกรรม “สารจากพระเจ้าช้างเผือก” ร่วมกันอภิปรายแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ ภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก โดยใช้เทคนิคเล้ารอบวง (Roundrobin) ให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่มเล่าเรื่องที่ละคน ตามประเด็นต่อไปนี้ 1) สารสำคัญของภาพยนตร์คืออะไร (เล่าเรื่องย่อ) 2) สิ่ง ภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก ต้องการสื่อสารถึงผู้รับสารคืออะไร 3) ข้อคิดที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือกคืออะไร 4) ภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของขบวนการเสรีไทยอย่างไร จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ 5. สมาชิกทุกคนช่วยกันสรุปประเด็นสำคัญ ครูสุ่มนักเรียนในแต่ละกลุ่มออกไปเฉลยคำตอบให้เพื่อนฟังหน้าชั้นเรียน	- ภาพยนตร์ เรื่อง พระเจ้าช้างเผือก - ประเด็นคำถาม - ใบกิจกรรม “สารจากพระเจ้าช้างเผือก”	- สังเกตการตอบคำถามการแสดงความคิดเห็น - สังเกตขณะนักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน

กิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
3. นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์หลักกรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม) 4. นักเรียนสามารถบรรยายหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและสันติสุขในการดำเนินชีวิตได้ (เศรษฐศาสตร์) 5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สามารถแก้ไขความขัดแย้งและช่วยให้เกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (ประวัติศาสตร์) 6. นักเรียนเห็นความสำคัญหลักกรรม ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่ดีเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมและท้องถิ่นได้ (ประวัติศาสตร์)	ขั้น 3 ขั้นตรวจสอบความเข้าใจ (5 นาที) 6. ให้นักเรียนอ่านข้อความจากพระไพศาล วิสาโล (2546: บทนำ) “ขบวนการสันติภาพที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้ช่วยให้สำนึกในเรื่องสันติวิธีแพร่หลายและมีพลังขึ้น อย่างไรก็ตามสันติวิธีมิได้หมายความว่าเพียงแต่การไม่ใช้สงครามเท่านั้น หากยังรวมถึงการไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหาในประเทศลงไปถึงปัญหาในครอบครัว” 7. ครูเชื่อมโยงเหตุการณ์ในอดีตสู่ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในโลกยุคปัจจุบัน โดยยกตัวอย่างข่าว เช่น ความขัดแย้งในประเทศลิเบีย ประเทศยูเครน (คาบสมุทรไครเมีย) เป็นต้น นักเรียนร่วมอภิปรายและแสดงความคิดเห็น 8. ครูยกข้อความบางส่วนกล่าวว่า “ขบวนการสันติภาพที่เกิดขึ้นทั่วโลกได้ช่วยให้สำนึกในเรื่องสันติวิธีแพร่หลายและมีพลังขึ้น...” แล้วถามว่า คำว่า “สันติวิธี” คืออะไร ยกตัวอย่างสันติวิธีในชุมชน และเศรษฐกิจพอเพียงสร้างสันติสุข ตามทฤษฎีของนักเรียน แล้วเขียนความคิดเห็นของตนเองลงบนกระดาษ Post it ส่งครูหลังจากเลิกเรียน	- ข้อความจากพระไพศาล วิสาโล (2546: บทนำ) - ตัวอย่างข่าวความขัดแย้งในโลกยุคปัจจุบัน	- สังเกตการตอบคำถามการแสดงความคิดเห็น

กิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
1. นักเรียนสามารถนำเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาหรือเหตุการณ์ความขัดแย้งที่สำคัญต่างๆ ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้ (หลักฐานทางประวัติศาสตร์ ข้อที่ 2) 3. นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม)	ขั้น 4 ขั้นประยุกต์ความรู้ (20 นาที) 9. ครูให้นักเรียนเป็นกลุ่ม 7 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน คละความสามารถ ให้ตัวแทนกลุ่มเลือกประธานและเลขาฯ และจับฉลากเลือกหัวข้อหลักธรรม โดยครูกำหนดหลักธรรมที่เกี่ยวข้องของศาสนาต่างๆ ดังนี้ 1) สาราณียธรรม 6 2) อธิปไตย 3 3) มิจฉาวณิชา 5 4) อริยวัฑฒิ 5 5) โภคอาทิยะ 5 6) บัญญัติ 10 ประการ 7) หลักจริยธรรม } (พระพุทธศาสนา) (คริสต์ศาสนา) (ศาสนาอิสลาม) 10. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์หลักธรรมและสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบกิจกรรมที่กำหนดให้	- ใบกิจกรรม เรื่อง วิถีธรรมนำสันติ ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองทำตามใบกิจกรรม เรื่อง วิถีธรรมนำสันติ	- สังเกตขณะนักเรียนร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน - ตรวจผลงาน

กิจกรรมการเรียนรู้ (ต่อ)

ผลการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อและแหล่งการเรียนรู้	การวัดและประเมินผล
3. นักเรียนสามารถอธิบายและวิเคราะห์หลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขได้ (ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม) 4. นักเรียนสามารถบรรยายหลักการเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อส่งเสริมให้เกิดสันติภาพและสันติสุขในการดำเนินชีวิตได้ (เศรษฐศาสตร์) 5. นักเรียนสามารถยกตัวอย่างภูมิปัญญาหรือวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่สามารถแก้ไขความขัดแย้งและช่วยให้เกิดสันติสุขในการอยู่ร่วมกันอย่างยั่งยืน (ประวัติศาสตร์) 6. นักเรียนเห็นความสำคัญหลักธรรม ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมที่ดีเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมและท้องถิ่นได้ (ประวัติศาสตร์)	ขั้น 5 ขั้นสรุปและแลกเปลี่ยนความรู้ (15 นาที) 11. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มอื่นๆ โดยครูคอยอธิบายเพิ่มเติมถึงสาเหตุของความคงอยู่ของปัญหาความขัดแย้งของโลกในยุคปัจจุบัน 12. ครูแนะนำให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมจากหนังสือเสรีไทย: อุดมการณ์ที่ไม่ตาย ในหัวข้อ “ไม่มีสุขใดเสมอด้วย ความสงบสันติ” ของพระไพศาล วิสาโล 13. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน มาจัดทำเป็นโปสเตอร์ เรื่อง วิถีธรรมนำสันติ โดยให้ครอบคลุมตามประเด็นที่กำหนด ดังนี้ 1) นำเสนอหลักธรรมสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข 2) แนวทางแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติตามหลักธรรม เพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และสังคมโลก	- ผลงานกลุ่ม - หนังสืออ่านเพิ่มเติม	- นำเสนอผลงาน - นำเสนอแผนผังเรื่อง วิถีธรรมนำสันติ

การมอบหมายงาน

-

บันทึกหลังการสอน

ผลที่เกิดขึ้น

.....

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

.....

แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สอน

(.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

☆ ประเด็นในการอภิปราย

1) สาระสำคัญของภาพยนตร์คืออะไร (เล่าเรื่องย่อ)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

☆ ประเด็นในการอภิปราย

2) สิ่งที่ภาพยนตร์ เรื่อง *พระเจ้าช้างเผือก* ต้องการสื่อสารถึงผู้รับสารคืออะไร

.....

.....

.....

.....

3) ข้อคิดที่ได้รับจากการชมภาพยนตร์ เรื่อง *พระเจ้าช้างเผือก* คืออะไร

.....

.....

.....

.....

.....

☆ ประเด็นในการอภิปราย

4) ภาพยนตร์ เรื่อง *พระเจ้าช้างเผือก* มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของขบวนการเสรีไทย
อย่างไร จงอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติศาสตร์ คือกระจกที่ส่องให้เห็น
สังคมมนุษย์ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ในพื้นที่หนึ่งที่มี
พัฒนาการสืบสานมาจนปัจจุบัน

กิจกรรม “วิถีธรรมนำสันติ”

คำชี้แจง

1. ครูแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม 6 กลุ่ม กลุ่มละ 6-7 คน คละความสามารถกัน ให้ตัวแทนกลุ่มเลือกประธานและเลขาฯ และจับฉลากเลือกหัวข้อหลักธรรม ดังนี้

1) สาราณียธรรม 6	}	
2) อธิปไตย 3		
3) มิจฉาวณิซชา 5		
4) อริยะวัฑฒิ 5		
5) โภคอาทิยะ 5		
6) บัญญัติ 10 ประการ		(พระพุทศาสนา)
7) หลักจริยธรรม		(คริสต์ศาสนา)
		(ศาสนาอิสลาม)

2. นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันวิเคราะห์หลักธรรมที่รับผิดชอบ เพื่อส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เพื่อขจัดความขัดแย้งสู่แนวทางแก้ไขปัญา อันคำนึงถึงความสันติสุขและสันติภาพของสังคมโลกอย่างยั่งยืน ตามประเด็นต่อไปนี้

- 1) การอธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรม
- 2) นำเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคม
- 3) เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาและการปฏิบัติตนตามหลักธรรม เพื่อสร้างเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพในระดับท้องถิ่น ประเทศชาติ และสังคมโลก

3. นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปผลการวิเคราะห์ลงในใบกิจกรรมที่กำหนดให้ ในรูปแบบแผนผัง

4. นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอผลการวิเคราะห์หน้าชั้นเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กับกลุ่มอื่นๆ โดยครูคอยอธิบายเพิ่มเติม

5. ครูแนะนำให้นักเรียนอ่านเพิ่มเติมจากหนังสือเสรีไทย: อุดมการณ์ที่ไม่ตาย ในหัวข้อ “ไม่มีสุขใดเสมอด้วย ความสงบสันติ”ของพระไพศาล วิสาโล

6. ครูให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันสรุปความรู้ที่ได้จากการเรียน มาจัดทำเป็นแผนผัง เรื่อง “วิถีธรรมนำสันติ” โดยให้ครอบคลุมตามประเด็นที่กำหนดให้ดังกล่าวข้างต้น

☆สรุปประเด็นในการอภิปรายของกลุ่มรูปแบบผังกราฟฟิก (Graphic Organizers)

“วิธีธรรมนำ
สันติ”

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงาน/กิจกรรม

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม

สมาชิกของกลุ่ม

1..... 2.....

3.....4.....

คำชี้แจง: ให้นักเรียนทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับพฤติกรรมที่ผู้รับการประเมินแสดงออกตามความเป็นจริงมากที่สุด

ลำดับ ที่	ประเด็นพฤติกรรม	เกณฑ์การ ประเมิน			
		4	3	2	1
1.	มีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและสรุปผลงานของกลุ่ม				
2.	ปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทที่ได้รับมอบหมายอย่างเอาใจใส่				
3.	ให้ความร่วมมือทุกรูปแบบเพื่อให้งานเสร็จทันเวลา				
4.	ตรวจสอบและซักถามเพื่อนเพื่อให้เพื่อนเข้าใจตรงกันทุกคน				
5.	ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเห็นว่าเพื่อนไม่เข้าใจและทำไม่ได้				
6.	เสนอความคิดเห็นด้วยเหตุผลที่ชัดเจน				
7.	ยอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อเพื่อนอธิบายให้ฟัง				
8.	ทำงานอย่างมีความสุข โดยไม่หงุดหงิดอารมณ์เสีย				
9.	ร่วมกันช่วยให้การดำเนินการของกลุ่มเป็นไปอย่างราบรื่น				
10.	ตั้งใจมุ่งมั่นในการทำงานตลอดเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

...../...../.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

เกณฑ์การให้คะแนน		ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
ผลงานหรือพฤติกรรมสมบูรณ์ชัดเจน	ให้ 4 คะแนน	18-20	ดีมาก
ผลงานหรือพฤติกรรมค่อนข้างสมบูรณ์	ให้ 3 คะแนน	14-17	ดี
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องเป็นบางส่วน	ให้ 2 คะแนน	10-13	พอใช้
ผลงานหรือพฤติกรรมมีข้อบกพร่องมาก	ให้ 1 คะแนน	ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

แบบประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง: ผู้ประเมินกรุณาอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียดและใส่เครื่องหมายถูก (/) ในช่องว่างที่ตรงกับความเห็นของท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้คะแนนต่อไป

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน			
		4	3	2	1
1.	ความถูกต้องของเนื้อหา				
2.	วิธีการนำเสนอผลงาน				
3.	การใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม				
4.	การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม				
5.	การตรงต่อเวลา				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18-20	ดีมาก
14-17	ดี
10-13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

รายละเอียดเกณฑ์การประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
ความถูกต้องของเนื้อหา	เนื้อหาถูกต้องครบถ้วนดีมาก มีการลำดับเหตุการณ์ดีมาก	เนื้อหาถูกต้องแต่ยังขาดบางส่วน เล็กน้อยมีการลำดับเหตุการณ์ดี	เนื้อหาไม่ครบถ้วน การลำดับเหตุการณ์พอใช้	เนื้อหาไม่ครบถ้วน ยังขาดอีกมาก การลำดับเหตุการณ์ไม่ดี
วิธีการนำเสนอผลงาน	รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ สร้างสรรค์ ลำดับเรื่องราวดีมาก	รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี	รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ พอใช้ ลำดับเรื่องราวได้พอใช้	รูปแบบการนำเสนอ น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี
ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงถูกต้องดีมาก ลำดับความชัดเจนเข้าใจง่าย	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ถูกต้องดี ลำดับความได้ดีพอใช้	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ถูกต้องพอใช้ ลำดับความได้พอเข้าใจ	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ไม่ถูกต้อง ลำดับความไม่ชัดเจน
การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกลุ่ม	มีการวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ งานเรียบร้อยดีมาก	มีการวางแผนการทำงานเป็นระบบ งานเรียบร้อยดี	มีการวางแผนการทำงานไม่ดีเท่าที่ควร งานเรียบร้อยพอใช้	ไม่มีการวางแผนการทำงาน งานไม่เรียบร้อย
การตรงต่อเวลา	ทำงานทั้งหมดเสร็จก่อนเวลาหรือตรงตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย	งานบางส่วนขาดหายทำงานส่วนใหญ่เสร็จตามเวลาที่ได้รับมอบหมาย	งานบางส่วนขาดหายงานเสร็จหลังเวลาที่ได้รับมอบหมาย	งานเสร็จไม่ทันตามเวลาที่ได้รับมอบหมายต้องกระตุ้นให้ส่งงาน

ผังกราฟฟิก เรื่อง “วิถีธรรมนำสันติ”

กลุ่มที่ ชื่อกลุ่ม

คำชี้แจง: ผู้ประเมินกรุณาอ่านข้อความแต่ละข้อโดยละเอียดและใส่เครื่องหมายถูก (/) ในช่องว่างที่ตรงกับความเห็นของท่าน เพื่อเป็นประโยชน์ในการให้คะแนนต่อไป

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	เกณฑ์การประเมิน			
		4	3	2	1
1.	การอธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรม				
2.	เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคม				
3.	แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้าง เพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพ				
4.	วิธีการนำเสนอผลงาน				
5.	การใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม				
รวม					

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
...../...../.....

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
18-20	ดีมาก
14-17	ดี
10-13	พอใช้
ต่ำกว่า 10	ปรับปรุง

รายละเอียดเกณฑ์การประเมินการนำเสนอผลงานกลุ่ม

รายการประเมิน	คำอธิบายระดับคุณภาพ/ระดับคะแนน			
	ดีมาก (4)	ดี (3)	พอใช้ (2)	ปรับปรุง (1)
การอธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรม	อธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรมได้ถูกต้อง ชัดเจน	อธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรมได้ถูกต้อง เป็นส่วนใหญ่	อธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรมได้ถูกต้อง เพียงเล็กน้อย	อธิบายและแสดงรายละเอียดของหลักธรรมไม่ถูกต้อง
เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคม	เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคมอย่างมีเหตุผลเหมาะสม 4 ประเด็นขึ้นไป	เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคมอย่างมีเหตุผลเหมาะสม 3 ประเด็น	เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคมอย่างมีเหตุผลเหมาะสม 2 ประเด็น	เสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้งในสังคมอย่างมีเหตุผลเหมาะสม 1 ประเด็น
แนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพ	เสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพได้อย่างมีเหตุผล 4 ประเด็นขึ้นไป	เสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพได้อย่างมีเหตุผล 3 ประเด็น	เสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพได้อย่างมีเหตุผล 2 ประเด็น	เสนอแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักธรรมเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพได้อย่างมีเหตุผล 1 ประเด็น
วิธีการนำเสนอผลงาน	รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ สร้างสรรค์ลำดับเรื่องราวดีมาก	รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ดี	รูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ/ลำดับเรื่องราวได้พอใช้	รูปแบบการนำเสนอไม่น่าสนใจ ลำดับเรื่องราวได้ไม่ดี
ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงถูกต้องดีมาก ลำดับความชัดเจนเข้าใจง่าย	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ถูกต้องดี ลำดับความได้ดีพอใช้	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ถูกต้องพอใช้ ลำดับความได้พอเข้าใจ	ใช้ภาษาถูกต้องเหมาะสม ออกเสียงได้ไม่ถูกต้อง ลำดับความไม่ชัดเจน

ตัวอย่างแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1. ข้อใด ไม่ใช่ ความสำคัญของการระบุช่วงเวลา (time line) ในประวัติศาสตร์ (ความเข้าใจ)
 - ก. ทำให้จัดลำดับความคิดได้ถูกต้อง
 - ข. ทำให้มองเห็นความสัมพันธ์ของอดีต ปัจจุบัน และอนาคต
 - ค. ทำให้สามารถบอกเหตุการณ์ได้ว่าเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นก่อน-หลัง
 - ง. ทำให้ช่วงเวลาและเหตุการณ์ไม่คลาดเคลื่อน
2. ข้อใดคือหลักฐานชั้นต้นของประวัติศาสตร์สงครามโลกครั้งที่ 2 ในจังหวัดแพร่ (การวิเคราะห์)
 - ก. งานนิพนธ์
 - ข. พงศาวดาร
 - ค. สารานุกรม
 - ง. ผู้มีประสบการณ์ตรง
3. ข้อใดจัดเป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (ความจำ)
 - ก. วิธีการสืบค้นเรื่องราวในอดีตอย่างเป็นระบบ
 - ข. กระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงในอดีต
 - ค. ร่องรอยการกระทำของมนุษย์หรือร่องรอยของอดีต
 - ง. การวิเคราะห์ตีความข้อมูลทางประวัติศาสตร์
4. เหตุการณ์ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดจากขยายอิทธิพลของมหาอำนาจนำมาสู่ความขัดแย้งระหว่างประเทศ จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้คนไทยต้องเรียนรู้ผลของสงครามครั้งนี้ในประเด็นใดมากที่สุด (การสังเคราะห์)
 - ก. การประเมินผลกระทบทางด้านจิตใจ
 - ข. ความสูญเสียชีวิตและทรัพย์สิน
 - ค. การเป็นมหาอำนาจผู้ยิ่งใหญ่แม้ต้องแลกด้วยเลือดเนื้อ
 - ง. แส่นยานภาพทางอาวุธที่ทันสมัย
5. ภายหลังจากการปฏิบัติงานของเสรีไทยและผลงานของเสรีไทยแพร่มีความสำคัญต่อประเทศไทยหรือไม่ เพราะเหตุใด (การประเมินค่า)
 - ก. สำคัญ เพราะมีผลให้สหรัฐอเมริการับรองว่าไทยเป็นฝ่ายชนะสงคราม
 - ข. สำคัญ เพราะบ่งชี้ว่าไทยทำสัญญาเป็นพันธมิตรทางการทหารกับสหรัฐอเมริกา
 - ค. ไม่สำคัญ เพราะญี่ปุ่นแพ้สงครามต้องชดใช้ค่าเสียหายให้ฝ่ายสัมพันธมิตรและไทย
 - ง. ไม่สำคัญ เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรไม่ยอมคืนดินแดนบางส่วนที่เป็นของไทย

6. ข้อใดคือการกระทำของเสรีไทยแพร่ที่นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ในการสร้างคุณประโยชน์ให้กับท้องถิ่น และประเทศชาติมากที่สุด (การนำไปใช้)

- ก. การทำความดีโดยไม่อวดอ้างหรือทวงบุญคุณ
 - ข. ทำให้ประชาชนเข้าใจ เห็นคุณค่าและเต็มใจรักษาความลับ
 - ค. ส่งเสริมให้ใช้ความรู้ที่ถูกต้อง
 - ง. ความเด็ดเดี่ยว กล้าหาญ
-

ตัวอย่างแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ความหมาย

ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถในการคิดพิจารณา ใคร่ครวญ ไตร่ตรองอย่างรอบคอบ ต่อปัญหาหรือสถานการณ์ทางประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยใช้ ความคิด ความรู้ และประสบการณ์ของตนเองประกอบในการคัดเลือก ประเมินข้อมูล และหลักฐานที่น่าเชื่อถือ เพื่อการตัดสินใจอันนำไปสู่ข้อสรุปอย่างสมเหตุสมผล ประกอบด้วยความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 5 ด้าน ได้แก่

1. การวินิจฉัย หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความน่าจะเป็นของข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ว่า ข้อสรุปใดเป็นจริง หรือเป็นเท็จ
2. การระบุสมมติฐาน หมายถึง ความสามารถในการระบุให้เห็นถึงแนวทางประเด็นที่สำคัญหรือข้อมูลที่จะเป็นไปได้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ที่จะต้องทำการพิสูจน์หาเหตุผลหรือหาข้อโต้แย้ง
3. การตีความ หมายถึง ความสามารถในการพิจารณา ตีความ ข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณีตัวอย่างเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ เพื่อตัดสินว่าข้อสรุปในแต่ละข้อความ ใช่หรือไม่ใช่ เป็นจริงหรือไม่จริงอย่างไร อะไรคือข้อสรุปที่จริงของกรณีตัวอย่างนั้น
4. การประเมินข้อโต้แย้ง หมายถึง ความสามารถในการพิจารณาความสอดคล้องของข้อความเกี่ยวกับประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ในประเด็นมีความน่าจะเป็นและความเป็นไปได้จากข้อมูลต่างๆ ซึ่งอ้างอิงจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างสมเหตุสมผล
5. การสรุปความเห็น หมายถึง กระบวนการที่เกิดขึ้นหลังจากประเมินข้อโต้แย้ง โดยสามารถจำแนกว่า ข้อสรุปในประเด็นทางประวัติศาสตร์เสรีไทยแพร่ใดมีความเป็นไปได้ ยอมรับได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งอาศัยการอ้างอิงจากการนำข้อมูล หลักฐานทางประวัติศาสตร์ หรือกรณีตัวอย่าง และข้อสรุปใดเชื่อมโยงหรือไม่เชื่อมโยงเป็นเหตุเป็นผลกัน

แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ให้นักเรียนอ่านบทความต่อไปนี้ แล้วตอบคำถามข้อ 1-5

หลวงพ่อบุญรอด? กับขบวนการเสรีไทย

แม้การวิ่งหลบเครื่องบินรบจะเป็นกิจวัตรประจำวันของชาวเกาะเกร็ดในยามสงคราม แต่เกาะเกร็ดกลับเป็นพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบไม่มากนัก โดยลุงพิศาลบอกเล่าอย่างอารมณ์ดีว่า “ผมว่ามันมีของดีช่วยทราบไหมครับของดีคืออะไร...หลวงพ่อบุญรอด”

ผู้ก่อตั้งพิพิธภัณฑสถานบ้านกวนอาม่าน อธิบายเพิ่มเติมว่า “เมื่อก่อนแถวเกาะเกร็ดมีเตาเผาอิฐที่เป็นต้นกำเนิดอิฐทนไฟแห่งแรกในประเทศไทย ที่เรียกว่าอิฐ บ บ ท หรือ อิฐบางบัวทอง เป็นโรงงานอิฐทนไฟแห่งแรกเจ้าของคือ คุณประสาธ สุขุม ลูกเจ้าพระยาบรมราชสุขุม ท่านไปเรียนที่อังกฤษแล้วท่านก็กลับมาเลยเอาเทคโนโลยีเผาอิฐมาตั้งโรงงานทำอิฐขึ้นที่ปากคลองบางบัวทอง จึงใช้ชื่อว่า อิฐ บ บ ท

“คุณประสาธ สุขุม ท่านมีพี่ชาย 2 คน คือหลวงสุขุมนัยประดิษฐ์ (ประดิษฐ์ สุขุม) กับพระพิศาลสุขุมวิท (ประสพ สุขุม) ที่ทำถนนสุขุมวิททั้งสองท่านเป็นเสรีไทย ที่เตาอิฐก็เลยกลายเป็นแหล่งของเสรีไทย ทางเสรีไทยเขาก็ทราบดี ก็เลยมีข้อตกลงว่า เครื่องบินสัมพันธมิตรจะบิน

กราตไล่ยิงญี่ปุ่นยังงี้ก็แล้วแต่ ถ้าเจอปล่องเตาอิฐให้หยุด อย่าทิ้งระเบิดลงแถวนี้ ปล่องเตาอิฐก็เลยช่วยชีวิตคนเกาะเกร็ดเอาไว้ได้มาก แต่เป็นที่น่าเสียดายปล่องเตาอิฐที่เราอยากให้เป็นอนุสรณ์ ตอนหลังเขาทุบทิ้งแล้วเมื่อ 10 กว่าปีนี่เอง” คุณลุงพิศาลให้ข้อมูล ก่อนที่จะย้ำถึงความสำคัญของขบวนการเสรีไทยในความทรงจำของคนเกาะเกร็ดว่า “คือ ถ้าไม่ได้ขบวนการนี้ ผมว่าเกาะเกร็ดก็แย่เหมือนกัน”

ที่มา: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร. (2555-2556, มิถุนายน-มกราคม). สงครามโลกในบ้านเรา: ความทรงจำจากเกาะเกร็ดและแก่งคอย. *จุลสารเพื่อชุมชนพิพิธภัณฑสถานฯ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร*. 9(1):49-59.

1. จากบทความดังกล่าว ข้อใดเป็นประเด็นหลักที่สำคัญ (การวินิจฉัย)

- ก. ประเด็นความศักดิ์สิทธิ์ของหลวงพ่อบุญรอด
- ข. ประเด็นการกำหนดพื้นที่ยุทธศาสตร์เพื่อความปลอดภัย
- ค. ประเด็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในการสร้างที่หลบภัย
- ง. ประเด็นต้นกำเนิดอิฐทนไฟแห่งแรกในประเทศไทย

2. จากบทความดังกล่าว ลุงพิศาลมีวิธีการรวบรวมข้อมูลอย่างไร (การระบุสมมติฐาน)

- ก. สอบถามจากนักโบราณคดี
- ข. สัมภาษณ์บุคคลร่วมสมัยสงครามโลก
- ค. เก็บข้อมูลจากประสบการณ์ของตนเอง
- ง. อ่านบทความ หนังสือประวัติศาสตร์

3. จากบทความดังกล่าว ข้อใดเป็นวิธีการรวบรวมข้อมูลที่เหมาะสมที่สุด ที่จะช่วยสรุปเกี่ยวกับประเด็นหลักสำคัญ (การตีความ)

- ก. การอ่านงานเขียนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ข. การศึกษาจากงานวิจัยบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ค. การศึกษาประวัติผลงานของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
- ง. การสัมภาษณ์บุคคลที่เกี่ยวข้อง

4. จากบทความกล่าวว่า “เตาอิฐเป็นแหล่งของเสรีไทย” จากข้อความนี้สามารถสรุปได้ความว่าอย่างไร (การสรุปความเห็น)

- ก. เตาเผาอิฐเป็นสัญลักษณ์บ่งชี้แสดงมิตรภาพที่ดีกับสัมพันธมิตร
- ข. เตาเผาอิฐเป็นที่กักตัวของของเสรีไทย
- ค. เตาเผาอิฐเป็นที่หลบระเบิดของเสรีไทย
- ง. เตาเผาอิฐเป็นแหล่งผลิตอิฐทนไฟให้เสรีไทย

5. การที่ประชาชนชาวเกาะเกร็ดรอดพ้นจากการถูกทิ้งระเบิดสมัยสงครามโลก เพราะเตาเผาอิฐช่วยชีวิตไว้ จากข้อความที่กำหนดให้ นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เพราะอะไร (การประเมินข้อโต้แย้ง)

- ก. เห็นด้วย เพราะเตาเผาอิฐในสมัยก่อนมีความแข็งแรงและทนทานต่อแรงระเบิด
- ข. เห็นด้วย เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรต้องพึ่งพิงอิฐทนไฟในการสร้างค่ายทหาร
- ค. ไม่เห็นด้วย เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรจะไม่ทิ้งระเบิดในพื้นที่ที่เป็นของคนเสรีไทยด้วยกัน
- ง. ไม่เห็นด้วย เพราะฝ่ายสัมพันธมิตรส่งทหารมาสืบข่าวญี่ปุ่นบริเวณเกาะเกร็ดจึงไม่ทิ้งระเบิด

ตัวอย่างแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อที่จะศึกษาทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียน โดยไม่มีผลใดๆ ต่อคะแนนในวิชาต่างๆ ที่นักเรียนกำลังเรียนอยู่ในภาคเรียนนี้ จึงขอความร่วมมือจากนักเรียน ทุกคนได้ตอบแบบสอบถามนี้ตามความเป็นจริง

2. แบบสอบถามนี้ไม่มีข้อใดถูกหรือผิด เป็นเพียงแต่ความจริงของนักเรียนเท่านั้น ขอให้ตอบแบบสอบถามนี้อย่างจริงใจที่สุด โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นที่แท้จริงของนักเรียน

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
ทัศนคติด้านความคิด						
1.	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ ท้องถิ่นน่าสนใจ					
2.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เกิดทัศนคติที่ดี ต่อชาติ และท้องถิ่นของตนเอง					
3.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนที่มี ความคิดรอบคอบและมีวิจารณญาณดี					
4.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยให้ มนุษย์แต่ละชาติมีความเข้าใจกันดี					
5.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้คนมีการ เตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้					
6.	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนมี ความรู้กว้างขวาง					

ข้อ ที่	รายการประเมิน	ความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง (5)	เห็นด้วย (4)	ไม่แน่ใจ (3)	ไม่เห็นด้วย (2)	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง (1)
ทัศนคติด้านความรู้สึก						
7.	วิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์					
8.	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เรียนวิชาประวัติศาสตร์					
9.	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานมาก ถ้าได้ลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์					
10.	ข้าพเจ้าชื่นชอบและสนใจเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นของจริง					
11.	วิธีสอนของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชานี้					
12.	การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง					
ทัศนคติด้านแนวโน้มการทำพฤติกรรม						
13.	ข้าพเจ้ามีความพร้อมที่จะเรียนวิชาประวัติศาสตร์เสมอ					
14.	ข้าพเจ้าตั้งใจและกระตือรือร้นเมื่อครูมอบหมายให้ไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น					
15.	ถ้าครูเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาบรรยาย ข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเข้าฟังเสมอ					
16.	หากมีเวลาข้าพเจ้าจะศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเรื่องที่ข้าพเจ้าสนใจจากผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน					

ขอบคุณสำหรับความร่วมมือค่ะ

ภาคผนวก ค.
ผลการประเมินความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ
(Index of Item – Objective Congruence: IOC)

1. ตัวอย่างตารางการประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
2. ตัวอย่างตารางการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. ตัวอย่างตารางการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
4. ตัวอย่างตารางการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อวิชาประวัติศาสตร์

ตาราง 15 ตัวอย่างแสดงผลการประเมินสำหรับผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1.1

รายการ	ระดับความคิดเห็น			IOC	แปล ผล
	+1	0	-1		
1. องค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้					
1.1 การกำหนดองค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
ครบตามรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้					
1.2 แผนการจัดการเรียนรู้บูรณาการมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน	5	0	0	1.00	ใช้ได้
1.3 แผนการจัดการเรียนรู้มีการลำดับขั้นตอนเป็นระบบ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
2. สาระสำคัญ					
2.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
2.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	0	1.00	ใช้ได้
3. ผลการเรียนรู้					
3.1 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	0	1.00	ใช้ได้
3.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
3.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	4	1	0	0.80	ใช้ได้
3.4 สอดคล้องกับสื่อ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
4. สื่อการจัดการเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
4.2 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5. กิจกรรมการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5.3 สอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5.4 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับเวลา	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5.5 ขั้นตอนการจัดกิจกรรมมีความชัดเจน	5	0	0	1.00	ใช้ได้
5.6 การจัดกิจกรรมยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ	5	0	0	1.00	ใช้ได้
6. การวัดและประเมินผล					
6.1 สอดคล้องกับผลการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้
6.2 สอดคล้องกับเนื้อหา	5	0	0	1.00	ใช้ได้
6.3 สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้	5	0	0	1.00	ใช้ได้

ตาราง 16 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์

จำนวน 5 ท่าน จำนวน 80 ข้อ

	ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ																	
	ความชัดเจน ของข้อความถาม				ความเหมาะสมของ ตัวเลือก				ความสอดคล้องกับ ผลการเรียนรู้				ความสอดคล้องกับ พฤติกรรมที่ต้องการวัด				IOC	แปลผล
ข้อ	+1	0	-1	IOC	+1	0	-1	IOC	+1	0	-1	IOC	+1	0	-1	IOC		
1.	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้
2.	4	1	0	0.8	3	1	1	0.4	4	1	0	0.8	4	1	0	0.8	0.56	ใช้ได้
3.	5	0	0	1	4	1	0	0.8	5	0	0	1	5	0	0	1	0.76	ใช้ได้
4.	4	1	0	0.8	4	1	0	0.8	5	0	0	1	5	0	0	1	0.72	ใช้ได้
5.	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้
.....	5	0	0	1	4	1	0	0.8	5	0	0	1	5	0	0	1	0.76	ใช้ได้
.....	4	0	1	0.6	4	1	0	0.8	5	0	0	1	4	1	0	0.8	0.64	ใช้ได้
.....	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้
.....	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้
79	5	0	0	1	4	1	0	0.8	5	0	0	1	5	0	0	1	0.76	ใช้ได้
80	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	5	0	0	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 17 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบทดสอบ
วัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 5 ท่าน จำนวน 80 ข้อ

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ						
องค์ประกอบ	ระดับความคิดเห็น				IOC	แปลผล
	ข้อ	+1	0	-1		
การวินิจฉัย	1	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	6	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	11	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	16	4	1	0	0.80	ใช้ได้
การระบุสมมติฐาน	12	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	17	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	22	4	0	1	0.60	ใช้ได้
	27	5	0	0	1.00	ใช้ได้
การตีความ	3	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	9	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	13	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	19	4	1	0	0.80	ใช้ได้
การประเมินข้อโต้แย้ง	38	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	43	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	48	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	53	4	1	0	0.80	ใช้ได้
การสรุปความเห็น	65	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	70	5	0	0	1.00	ใช้ได้
	75	4	1	0	0.80	ใช้ได้
	80	4	1	0	0.80	ใช้ได้

ตาราง 18 ตัวอย่างผลการประเมินความสอดคล้องรายชื่อของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อแบบสอบถามทัศนคติ
ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ จำนวน 5 ท่าน จำนวน 48 ข้อ

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ					
แบบสอบถาม ข้อที่	ระดับความคิดเห็น			IOC	แปลผล
	+1	0	-1		
1.	4	1	0	0.80	ใช้ได้
2.	4	1	0	0.80	ใช้ได้
3.	3	2	0	0.60	ใช้ได้
4.	3	1	1	0.40	ปรับปรุง
5.	4	1	0	0.80	ใช้ได้
6.	5	0	0	1.00	ใช้ได้
7.	2	2	1	0.40	ปรับปรุง
8.	5	0	0	1.00	ใช้ได้
9.	3	1	1	0.40	ปรับปรุง
10.	3	1	1	0.40	ปรับปรุง
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
....	5	0	0	1.00	ใช้ได้
45.	5	0	0	1.00	ใช้ได้
46.	4	1	0	0.80	ใช้ได้
47.	5	0	0	1.00	ใช้ได้
48.	5	0	0	1.00	ใช้ได้

ภาคผนวก ง.

ผลการประเมินคุณภาพของเครื่องมือ

1. ตารางค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์
2. ตารางค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. ตารางอำนาจจำแนก (t) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ตาราง 19 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20)
ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 40 ข้อ

ข้อสอบ	p	r	ข้อสอบ	p	r
1	.40	.64	21	.60	.36
2	.62	.71	22	.62	.50
3	.58	.50	23	.53	.57
4	.58	.64	24	.58	.43
5	.56	.57	25	.56	.36
6	.49	.50	26	.56	.36
7	.62	.71	27	.49	.21
8	.51	.71	28	.62	.64
9	.56	.71	29	.62	.36
10	.49	.64	30	.62	.36
11	.47	.64	31	.58	.79
12	.56	.93	32	.51	.50
13	.56	.57	33	.62	.50
14	.42	.50	34	.58	.64
15	.64	.43	35	.51	.71
16	.53	.79	36	.62	.50
17	.53	.36	37	.51	.71
18	.64	.43	38	.62	.86
19	.62	.43	39	.62	.57
20	.56	.29	40	.51	.50

ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งฉบับเท่ากับ 0.93

ตาราง 20 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่น (KR-20)
ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จำนวน 40 ข้อ

ข้อสอบ	p	r	ข้อสอบ	p	r
1	.47	.29	21	.62	.36
2	.49	.64	22	.47	.29
3	.56	.57	23	.56	.57
4	.67	.43	24	.58	.36
5	.51	.43	25	.58	.43
6	.58	.57	26	.64	.43
7	.62	.50	27	.47	.50
8	.49	.50	28	.58	.43
9	.49	.64	29	.47	.57
10	.49	.43	30	.56	.43
11	.58	.50	31	.62	.57
12	.62	.50	32	.53	.50
13	.51	.64	33	.53	.43
14	.33	.29	34	.51	.57
15	.56	.57	35	.58	.43
16	.58	.50	36	.56	.50
17	.58	.36	37	.51	.43
18	.62	.36	38	.53	.43
19	.53	.50	39	.60	.57
20	.53	.36	40	.44	.50

ค่าความเชื่อมั่น (KR-20) ของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
ทั้งฉบับเท่ากับ 0.89

ตาราง 21 จำนวนจำแนกรายข้อ (t) และค่าความเชื่อมั่น (α -coefficient) ของแบบสอบถามทัศนคติ
ต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ข้อ	จำนวนจำแนก (t)
ด้านความคิดความเข้าใจ	
1	6.19*
2	5.11*
3	4.14*
4	4.03*
5	5.47*
6	5.53*
ด้านความรู้สึกรัก	
7	4.57*
8	5.38*
9	6.13*
10	4.49*
11	3.20*
12	4.27*
ด้านพฤติกรรม	
13	5.03*
14	3.89*
15	5.19*
16	2.63*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ค่าความเชื่อมั่น (α -coefficient) ของแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
ทั้งฉบับเท่ากับ 0.94

ภาคผนวก จ.

คะแนนการเรียนรู้ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

1. คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
2. คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ
3. คะแนนแบบสอบถามทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์

ตาราง 22 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (40 คะแนน)	ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (40 คะแนน)
1	18	32	20	19	28
2	14	33	21	18	28
3	13	31	22	17	33
4	17	27	23	29	33
5	16	35	24	21	32
6	14	28	25	18	29
7	17	26	26	21	34
8	10	28	27	23	32
9	19	28	28	20	30
10	20	35	29	18	31
11	16	29	30	22	34
12	10	31	31	20	33
13	19	29	32	15	32
14	14	36	33	22	34
15	21	31	34	18	29
16	19	33	35	26	35
17	13	33	36	18	33
18	21	30	37	23	35
19	14	31			

ตาราง 23 คะแนนความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (40 คะแนน)	ลำดับ	คะแนนก่อนเรียน (40 คะแนน)	คะแนนหลังเรียน (40 คะแนน)
1	11	25	20	10	29
2	12	28	21	18	31
3	12	29	22	12	25
4	15	30	23	11	27
5	15	33	24	14	21
6	14	30	25	13	27
7	14	29	26	12	23
8	9	26	27	9	21
9	10	27	28	11	23
10	11	26	29	14	26
11	14	27	30	10	29
12	8	28	31	6	30
13	14	29	32	13	23
14	15	23	33	14	32
15	15	28	34	9	21
16	11	27	35	15	28
17	12	28	36	11	25
18	13	27	37	12	25
19	11	27			

ตาราง 24 คะแนนเฉลี่ยแบบสอบถามก่อนและหลังเรียนทัศนคติต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์
(รายข้อ) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ยรายข้อ	
		ก่อนเรียน	หลังเรียน
ด้านความคิด			
1	ข้าพเจ้าคิดว่าการศึกษาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ท้องถิ่นน่าสนใจ	4.14	4.16
2	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อชาติ และท้องถิ่นของตนเอง	4.11	4.27
3	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนที่มีความคิดรอบคอบและมีวิจารณญาณดี	3.97	4.16
4	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่ช่วยให้มนุษย์แต่ละชาติมีความเข้าใจกันดี	3.73	3.89
5	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้คนมีการเตรียมพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตได้	4	3.81
6	ข้าพเจ้าคิดว่าวิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนมีความรู้กว้างขวาง	3.92	4.08
ด้านความรู้สึก			
7	วิชาประวัติศาสตร์ช่วยให้เป็นคนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	3.84	4.22
8	ข้าพเจ้ามีความสุขที่ได้เรียนวิชาประวัติศาสตร์	3.95	3.92
9	ข้าพเจ้ารู้สึกสนุกสนานมาก ถ้าได้ลงภาคสนามเพื่อเก็บข้อมูลทางประวัติศาสตร์	3.81	4.00
10	ข้าพเจ้าชื่นชอบและสนใจเรียนวิชาประวัติศาสตร์ที่ศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่เป็นของจริง	3.89	4.16
11	วิธีสอนของครูผู้สอนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าชอบเรียนวิชานี้	3.76	3.59
12	การเรียนวิชาประวัติศาสตร์ทำให้ข้าพเจ้าภาคภูมิใจในท้องถิ่นตนเอง	4.08	4.05

ตาราง 24 (ต่อ)

ข้อ	ข้อความ	ค่าเฉลี่ยรายข้อ	
		ก่อนเรียน	หลังเรียน
ด้านแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม			
13	ข้าพเจ้ามีความพร้อมที่จะเรียนวิชาประวัติศาสตร์เสมอ	3.70	3.97
14	ข้าพเจ้าตั้งใจและกระตือรือร้นเมื่อครูมอบหมายให้ไปสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ท้องถิ่น	3.62	4.00
15	ถ้าครูเชิญวิทยากรที่มีความรู้ทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาบรรยายข้าพเจ้าจะหลีกเลี่ยงการเข้าฟังเสมอ	3.19	3.73
16	หากมีเวลาข้าพเจ้าจะศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในเรื่องที่ข้าพเจ้าสนใจจากผู้เฒ่าผู้แก่ในชุมชน	3.51	3.89

ภาคผนวก จ.
ภาพกิจกรรมและตัวอย่างผลงานนักเรียน

รูปภาพขณะนักเรียนทำกิจกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร”

รูปภาพขณะนักเรียนทำกิจกรรมด้วยการจัดการเรียนรู้
หน่วยการเรียนรู้สาระประวัติศาสตร์แบบบูรณาการ เรื่อง “เสรีไทยแพร์”

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวนิพัทธ์ ทิพยกุลพันธ์
วันเดือนปีเกิด	1 กรกฎาคม 2528
สถานที่เกิด	อำเภอสอง จังหวัดแพร่
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	268 หมู่ 1 ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ 54120
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนพิริยาลัยจังหวัดแพร่ 151 ถนนยันตรกิจโกศล ตำบลในเวียง อำเภอเมืองแพร่ จังหวัดแพร่ 54000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาปีที่ 3 จากโรงเรียนสาธิตเทศบาลบ้านเซตะวัน
พ.ศ. 2546	มัธยมศึกษาปีที่ 6 จากโรงเรียนนารีรัตน์จังหวัดแพร่
พ.ศ. 2551	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (สังคมศึกษา) (เกียรตินิยมอันดับ 1) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2558	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้ แขนงวิชาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ กรุงเทพมหานคร